

Haïlji

Užupio respublika

Romanas

Haïlji

Užupio respublika

ROMANAS

IŠ KORĖJIEČIŲ KALBOS VERTĖ
MARTYNAS ŠIAUČIŪNAS-KAČINSKAS

LIETUVOS
RAŠYTOJŲ
SĄJUNGOS
LEIDYKLA
VILNIUS

UDK 821.531-31
Ha-139

Versta iš:
Hailji. 우주피스 공화국
Seul, Minumsa, 2009

KNYGOS IŠLEIDIMĄ RĖMĖ
KORĖJOS LITERATŪROS VERTIMO INSTITUTAS
(LTI KOREA)
WORK IS PUBLISHED WITH THE SUPPORT
OF LTI KOREA

ISBN 978-9986-39-735-9

TAKSISTAS JONAS

Kai išlipęs iš lėktuvo azijietis priėjo prie pasų kontrolės langelio, sėdinti už jo jauna moteris melsva uniforma atrodė baisiausiai nustebusi. Galėjai suprasti, kad svečiai iš Azijos nėra itin dažni šioje šalyje.

Azijietis šyptelėjęs ištiesė savo pasą. Melsvą uniformą vilkinti moteris paėmė jį ir ėmė visaip vartyti. Tikriausiai susidūrė su kokiais keblumais, nes kažkam skubiai paskambino. Pakalbėjusi tarė:

– Pone Halai, prašome šiek tiek palaukti.

Netrukus priėjo du pasienio apsaugos pareigūnai. Vienas iš jų – milžinas, kurio ūgis greičiausiai siekė du metrus. Jų, savaime suprantama, melsvos uniformos šone buvo prisegta po pistoletą.

Jiedu iš pradžių nužvelgė azijietį, ką tik pavadintą ponu Halu. Halas buvo malonus, tvarkingai apsirengęs vos keturiasdešimt peržengęs džentelmenas. Jo veidas ramus ir inteligentiškas, manieros elegantiškos.

– *Your boarding pass, please*[1], – paprašė plačiapetis pareigūnas. Tačiau Halas tenutaisė nieko nesuprantančią miną. Viena vertus, nebuvo lengva suprasti plačiapečio

[1] Parodykite savo lėktuvo bilietą (*angl.*).

keistai tariamus angliškus žodžius, bet dar keisčiau atrodė reikalavimas parodyti lėktuvo bilietą prie pasų kontrolės langelio. Be to, keista buvo, kad parodyti lėktuvo bilietą reikėjo tik jam vieninteliam, nes į visus kitus, įvažiuojančius į šalį, žiūrėta gana atsainiai.

– *Boarding pass, boarding pass,* – spaudė kitas vyras, tiesdamas ranką Halui. Tada Halas mandagiu, bet tvirtu tonu atsakė, kad lėktuvo bilietą jau atidavęs oro linijų darbuotojams, prieš lipdamas į lėktuvą Amsterdame, todėl ne visai suprantantis, kodėl jie dabar jo reikalaują. Po šių jo žodžių abu vyrai, rodės, gerokai sutriko. Tikriausiai todėl, kad dėl prastos anglų kalbos nelabai suprato, ką jiems kalbėjo Halas. Tuo metu už pasų kontrolės langelio sėdinti moteris Halui paaiškino:

– Žinoma, jums viza nereikalinga. Tokiu atveju jūs privalote išvykti iš šios šalies per penkiolika dienų. O mes, savo ruožtu, galime leisti jums įvažiuoti į šalį tik turėdami įrodymą, kad per penkiolika dienų išvažiuosite iš jos. Todėl tenorime patikrinti jūsų grįžimo į Amsterdamą bilietą.

Išklausęs Halas gūžtelėjo pečiais ir pasakė:

– Bet aš negrįšiu į Amsterdamą, važiuosiu į kitą šalį, todėl ir nenusipirkau bilieto į abi puses. Jūs juk nesiruošiate uždrausti įvažiuoti į šalį vien todėl, kad nenusipirkau bilieto į abi puses?

Uniformuotoji moteris Halo žodžius išvertė dviem vyrams, o šie, ją išklausę, ėmė rimtai tartis. Baigę kai ką nurodė uniformą vilkinčiai moteriai. Ji Halo paklausė:

– Kada planuojate išvykti iš šios šalies?

– Labai greitai. Galbūt net šiandien.

Moteris neatrodė tuo tikinti, bet Halo žodžius išvertė pažodžiui. Du vyrai vėl kažką nurodė moteriai, o ji, versdama tuos žodžius, paklausė Halo:

– O kur vyksite toliau?

– Į Užupio respubliką.

Halo atsakymas buvo tuoj pat persakytas, ir du vyrai vėl ėmė aiškintis tarpusavyje. Užtruko ilgokai, pagaliau jiedu kažką nusprendė, nes vėl davė nurodymą moteriai. Paskui išėjo.

Melsvą uniformą vilkinti moteris užpildė kažkokį dokumentą ir liepė Halui jį pasirašyti. Halas pasirašė. Tik tada ji pase uždėjo įvažiavimo į šalį antspaudą.

– Jei per keturiasdešimt aštuonias valandas nepaliksite šios šalies, jūs privalote nuvykti į Užsienio reikalų ministeriją, pas asmenį, atsakingą už užsieniečius, ir pranešti apie save. Čia Užsienio reikalų ministerijos adresas, – tarė moteris, kartu su pasu ištiesdama kažkokį dokumentą. Halui jau benueinant nuo pasų kontrolės langelio, lyg netikėtai ką prisiminusi, ji dar pasidomėjo: – Sakėte, kad vykstate į Užupio respubliką?

Halas patvirtino. Tuomet moteris pasiteiravo:

– O kur tai yra?

Jis pažvelgė dvejojančiu veidu.

Kai Halas, užsukęs į valiutos keityklą, išėjo iš oro uosto pastato, lauke snigo, oras buvo šaltas ir drėgnas. Netikėtos

žvarbos persmelktas, tučtuojau apsisiautė ant rankos kabantį paltą. Nors jis buvo brangus ir geros kokybės, bet aiškiai per plonas, kad padėtų iškęsti šios šalies žiemos šalčius. Halas, greičiausiai, net nenutuokė, kokios čia žiemos.

Aikštė priešais pastatą buvo nyki ir skurdi, kaip prieš geležinkelio stotis vidutinio dydžio miestuose. Ten keleivių laukė išsirikiavę apie dešimt geltonų taksi automobilių, o tolėliau stovėjo mėlynas autobusas išjungtu varikliu. Visa aikštė buvo apledijusi, už jos plytėjo beržynėlis. Halas, galvodamas, kad turbūt pirmą kartą gyvenime mato tokį skurdų tarptautinį oro uostą, jautėsi lyg maišu trenktas.

– Kur keliaujate? – paklausė prisiartindamas prie Halo visiškai žilas, bet atrodantis ne vyresnis nei keturiasdešimt penkerių taksistas. Jo anglų kalbą buvo įmanoma suprasti.

– Į Užupį, – atsakė Halas.

– Užupį? – pakartojo taksistas, tarsi pirmą kartą išgirdęs šį vietovardį.

– Į Užupio respubliką.

– Užupio respubliką? – perklausė taksistas dar labiau nesuprasdamas.

Halas išsitraukė atvirlaiškį ir, duodamas jį taksistui, pasakė:

– Čia yra adresas. Man atrodo, toli neturėtų būti, nes ant šio laiškelio yra Vilniaus pašto antspaudas.

Taksistas išsiėmė iš kišenės akinius ir ilgai apžiūrinėjo Halo atvirlaiškį. Paskui su juo rankoje nuėjo pas atokiau

stoviniuojančius kolegas. Taksistai, laukdami keleivių ir trypčiodami iš šalčio, ėmė apžiūrinėti atviruką ir kažką burbuliuoti kartkartėmis paskersakiuodami Halo pusėn. Halas, nebegalėdamas ištverti tikro speigo, ant apledėjusios žemės pasidėjęs kelioninį krepšį, pasistatė palto apykaklę, išsitraukęs apsimovė pirštines. Ir vėl apsidairė.

Dėl vis nesibaigiančio sniego ir vakaro žaros atrodė, kad migloje boluojantys beržai kyla į orą. Miestas tikriausiai buvo už beržynėlio, nes mėlynas autobusas, sulaukęs paskutinio keleivio, pervažiavo aikštę ir pasuko ton pusėn. Galbūt dėl snygio atrodė, kad autobusas irgi po truputį, po truputį kyla į orą. Autobusui nuvažiavus, aikštė priešais oro uosto pastatą visiškai ištuštėjo ir nurimo.

O tada...

– Jorgita! – pašaukė kažkas. Bet tas balsas buvo toks liūdnas, kad Halas nustebęs atsisuko atgal.

Ten stovėjo be galo sunerimusi jauna, graži, šviesiaplaukė moteris. Ji turbūt buvo ką tik išėjusi iš oro uosto pastato. Jos link skubėjo plačiapetis, maždaug penkiasdešimt penkerių metų ūkininkas, glėbyje nešantis didžiulę žąsį. Tai jis ką tik liūdnu balsu šaukė „Jorgita!“, o Jorgita ir buvo ši graži, jauna moteris. Tokios elegantiškos moters susitikimas su šiuo juokingu ūkininku buvo toks dramatiškas, lyg scena iš spektaklio. Be perstojo snigo.

– *OK! Let's go!*[2] – tarė grįžęs taksistas, grąžindamas

[2] Gerai! Važiuojam! (*angl.*).

Halui atvirlaiškį. Atidaręs automobilio bagažinę, įdėjo Halo krepšį. Bet Halas lyg apdujęs tebežiūrėjo į Jorgitos ir ūkininko susitikimą. Pribėgęs ūkininkas, matyt, verkė iš susijaudinimo, Jorgita tebebuvo tokia pat susirūpinusi. Dabar tai labiau panėšėjo į tėvynę praradusios, iš tolimos tremties grįžusios princesės ir netikėtai ūkininku tapusio senųjų rūmų liokajaus susitikimą.

– Prašom, – pasakė taksistas. Halas, dar kartą pažvelgęs į Jorgitą, sėdo į taksi.

Lauke buvo klaikiai šalta, automobilis irgi naujumu nespindėjo, todėl variklis neužsivedė. Keletą kartų pabandęs, taksistas atsidarė dureles ir, kaire koja pasispirdamas į sušalusią žemę, pradėjo stumti automobilį. Pavažiavus keletą metrų galiausiai variklis suburzgė. Vairuotojas kaipmat koją įtraukė vidun, uždarė dureles ir ėmė važiuoti.

Pirmas vaizdas, praslinkęs pro langą, buvo keleivių laukiantys taksistai. Pravažiuodamas Halas lyg žado netekęs iš mašinos vidaus žiūrėjo į tuos aukštus, plačiapečius vyrus, susigūžusius nuo šalčio ir kaukšinčius batais.

Paskui pro mašinos langą praslinko Jorgita ir ūkininkas su žąsimi. Jorgita stovėjo vis dar tokia pat susikrimtusi, o ūkininkas, žąsį padėjęs ant žemės, tvarkė jos bagažą. Lyg pakerėtas nenupasakojamo jos grožio, Halas dar kartą atsisuko ir pažvelgė į Jorgitą. Atrodė, kad tuo metu ir Jorgita žiūrėjo į jį. Bet jis nebuvo tuo tikras. Jos siluetas beregint išnyko iš akiračio. Automobilis pasuko beržynėlio link.

Važiuodamas pro beržynėlį taksistas įjungė radiją. Pasklido kažkokia programa lietuvių kalba, jos Halas visiškai nesuprato. Greičiausiai tai buvo žinios.

Toliau ėmė kilti priemiesčio vaizdai. Į akis krito tai šen, tai ten stūksantys tamsūs daugiabučiai ir pilki, į gamyklas panašūs pastatai. Sningant ir temstant jie irgi atrodė pakylėti virš žemės. Halas, nors ir vylėsi tuoj tuoj pasieksiąs tikslą, tarsi dėl kažko sunerimęs žvelgė pro langą.

Apie penkiolika minučių važiavęs automobilis staiga pradėjo dvejoti. Ir tuoj pat pasuko į pagrindinį kelią. Tame kelyje nebuvo daug mašinų, tad sniegas buvo neišvažinėtas. Abiejose kelio pusėse plytėjo didžiuliai sniegu apkloti laukai, o už jų dunksojo milžiniški daugiabučiai.

Kai automobilis kažkodėl sustojo, Halas nesusigaudė kodėl. Visiškai pasitikintis taksisto veidas išvažiuojant iš oro uosto irgi buvo pasikeitęs. Jis, lyg netikėtai pasiklydęs žmogus, dairėsi tai kairėn, tai dešinėn, nagrinėjo kiekvieną nuorodą ant kelio. Nors, reikia pasakyti, kelias nebuvo toks sudėtingas, kad jame būtų galima pasiklysti.

– Gal dar kartą parodytumėte adresą, – galiausiai paprašė taksistas, sustojęs tuščiame priemiesčio kelio viduryje. Halas iš kišenės dar kartą išsitraukė atvirlaiškį ir padavė vairuotojui. Tasai dar kartą išsiėmė akinius, juos užsidėjęs vėl ilgokai apžiūrinėjo atvirlaiškį, o mašina stovėjo vidurkelyje. Nusiėmęs akinius, įsikišo juos atgal į kišenę ir vėl pajudėjo. Dairėsi tai vienon, tai kiton pusėn, nagrinėdamas kiekvieną nuorodą, lyg vildamasis, kad tuoj tuoj kažkur čia išdygs Halo tikslas. Halas į tokį

jo elgesį žiūrėjo kaip į absurdą. Nejaugi šituose nykiuose priemiesčiuose bandoma ieškoti Užupio respublikos? Kol vairuotojas dairėsi, skaitiklis be perstojo sukosi.

– Šiek tiek palaukite.

Taksistas vėl sustabdė mašiną viduryje kelio ir užtraukė rankinį stabdį. Tada išlipo iš automobilio ir nuėjo per snieguotą lauką netoliese matytų pigių daugiabučių link. Atrodė, jis rimtai nusprendė iš Halo, kaip užsieniečio, išvilioti pinigų.

Kitapus lauko, priešais daugiabutį, stovėjo trys vietiniai gyventojai. Priėjęs vairuotojas juos užkalbino. Automobilio viduje vienui vienas paliktas Halas, lyg įtardamas taksisto kėslus, šyptelėjo: „Nagi, pažiūrėsim, kiek tu čia iš manęs nori išvilioti." Iš įjungto radijo imtuvo vis liejosi nesuprantami žodžiai, taksi skaitiklis spragsėdamas taip pat sukosi. Laikrodis virš skaitiklio rodė keturias valandas ir keturiasdešimt septynias minutes. Netikėtai prisiminęs, Halas nusisegė rankinį laikrodį ir nusistatė laiką. Garsiai nusikosėjo. Tik tada pajuto, kad ir mašinos viduje labai šalta bei drėgna. Mašina, matyt, labai sena, todėl ir šildymo sistema netinkama.

O tada... Plačiapetis, kokių penkiasdešimt penkerių vyras klampojo per sniegus ant pečių užsivertęs didelį, seną sieninį laikrodį. Tas vyras sudriskusiais drabužiais atrodė toks pavargęs, lyg būtų atėjęs iš neįsivaizduojamos tolybės vis nešdamas tą sunkią naštą. Jo siluetas, vos brendantis per pusnynus, keistai priminė karsto nešėją. Halas spoksojo į tą vyrą kaip smalsus vaikas.

Tuo metu taksi vairuotojas grįžo į automobilį. Jis prasilenkė su sieninį laikrodį nešančiu vyru. Atrodė, jis nei nepastebėjo jo, priešais einančio. Sieninį laikrodį nešantis žmogus irgi, atrodė, nematė taksi vairuotojo. Jiedu nepažvelgę vienas kitam į akis tylomis nuėjo savo keliais.

– *Sorry*[3], – tarė į taksi įsėdęs vairuotojas. Ir vėl pajudėjo. Tuo metu iš priešingos pusės artėjo kitas taksi automobilis. Halo taksi vairuotojas, lyg apsidžiaugęs, kad viskas išsisprendė, vėl sustabdė automobilį, užtraukė rankinį stabdį ir atidaręs langelį pamojavo ranka. Iš priešingos pusės važiavęs taksi prisiartinęs sustojo šalimais. Pro atsidariusį langelį išlindo labai jauno, greičiausiai kokių dvidešimt penkerių metų, vairuotojo veidas. Abu pradėjo kažką aptarinėti Halui visiškai nesuprantama kalba. Halo taksi vairuotojas į aną pusę ištiesė Halo atvirlaiškį, jaunasis vairuotojas ilgokai jį apžiūrinėjo, paskui net išlipo iš savo mašinos. Tada ir Halo taksi vairuotojas išlipo. Sustoję prie mašinų jiedu vėl kažką plepėjo. Jaunasis vairuotojas bekalbėdamas iš kišenės išsitraukė mobilųjį telefoną ir ėmė kažkam skambinti. Rodėsi, jųdviejų pokalbis niekada nesibaigs. O taksi skaitiklis tuo metu vis sukosi. Taksi viduje sėdintis ir kantriai laukiantis Halas lyg snūsteldamas knaptelėjo. Turbūt vis dar nebuvo pripratęs prie laiko skirtumo. Norėdamas išvaikyti miegus, ėmė kairėn dešinėn sukioti galvą ir plačiai nusižiovavo.

[3] Atsiprašau (*angl.*).

– *OK!* – pasakė taksi vairuotojas, po kurio laiko lipdamas į automobilį.

Lauke buvo visiškai sutemę. Halas, pasisukęs į vairuotojo nugarą, praradęs kantrybę galiausiai tarė:

– Man atrodo, jau užtektinai prisižaidėte. Ar ne? Tad dabar gal jau galime važiuoti?

Taksi vairuotojas buvo aiškiai priblokštas Halo žodžių. Tačiau praleido juos negirdom. Skubiai apsukęs mašiną, pajudėjo iš vietos. Už lango vėl slinko niūrūs ir nykūs vaizdai, Halas dabar į juos žiūrėjo visiškai abejingai. Lauke jau buvo visiška naktis.

Ir toliau mašina ilgai važiavo per tamsą. Vieną kartą buvo sustoję prie geležinkelio pervažos. Turėjo praleisti juodą krovininį traukinį. Kol važiavo juodas krovininis traukinys, kuris, rodėsi, niekada nesibaigs, Halas sėdėjo ant užpakalinės automobilio sėdynės ir miegojo.

Kai Halas nustebęs pakėlė galvą, taksi riedėjo per apšviestą miesto centrą. Nors tai buvo miesto centras, bet viskas aplinkui buvo užversta sniegu, gatvėse nebuvo matyti nė gyvos dūšios.

Halo taksi suko ratą aikštėje priešais senovinį baltą pastatą, apšviestą prožektorių. Halas paklausė, kas čia per pastatas. Vairuotojas stačiokiškai atrėžė, kad tai rotušė. Jis tikriausiai buvo nepatenkintas, kad nebegalėjo dar šiek tiek „pažaisti".

Apsukęs ratą aikštėje, taksi automobilis tamsiu siauru skersgatviu po kiek laiko užvažiavo ant tilto. Prieš tiltą šmėkštelėjusioje kelio nuorodoje buvo matyti užrašas:

„Oro uostas 6 km." Reikia suprasti, kad sukiojantis beveik valandą nuvažiuoti vos šeši kilometrai.

Galiausiai, pervažiavęs tiltą, automobilis sustojo. Tikriausiai pasiekė tikslą. Vairuotojas išlipęs iš automobilio atidarė bagažinę, kad išimtų Halo krepšį. Halas irgi išlipo iš automobilio.

Tai buvo kažkokia vieta, kur blankiai švietė gatvės žibintai, tačiau nebuvo matyti nė dvasios. Žibintų šviesoje be perstojo snigo.

– Aštuoniasdešimt penki litai. Bet užteks ir šešiasdešimties. Juk bevažiuodamas buvau pasiklydęs, – tarė taksistas, pastatęs Halo krepšį ant sniegu užversto šaligatvio. Halas tik dairėsi lyg amo netekęs. Vairuotojas bandė toliau teisintis: – Bet netyčia. Tiesą sakant, aš esu universiteto dėstytojas, o taksi vairuotoju dirbu tik norėdamas prisidurti prie atlyginimo. Todėl gerai nežinau kelių.

Tai, kad jis nežino kelių, greičiausiai buvo grynas melas, bet kad jis yra universiteto dėstytojas, panėšėjo į tiesą. Nes kaip taksi vairuotojas per gerai kalbėjo angliškai.

– Bet juk čia ne Užupis, – pasakė Halas prislėgtu balsu.

Vairuotojas, rodydamas į šalimais stovintį seną trijų aukštų pastatą, šaltai atsakė:

– Ne, ne, be jokios abejonės, čia Užupis.

Pažvelgus į tą pusę buvo matyti, kad ant vairuotojo rodyto pastato sienos blyksi mažos neoninės raidės: „Užupio" viešbutis (*Hotel Užupis*). Halas pliaukštelėjo sau per kaktą iš nusivylimo:

– O ne! Aš juk sakiau važiuoti ne į „Užupio“ viešbutį, o į Užupio respubliką.

Išgirdęs Halo žodžius vairuotojas sutriko ir nežinojo, kur dėtis. Bet Halas, matyt, tučtuojau persigalvojo, nes iš piniginės išsitraukęs šimto litų kupiūrą davė ją vairuotojui tardamas:

– Nesvarbu. Ar šiaip, ar taip, jau sutemę, tad nieko tokio: naktį pernakvosiu čia viešbutyje, o rytoj važiuosiu toliau.

Tada jau vairuotojas aprimo. Pradėjo raustis po piniginę, norėdamas atiduoti grąžą.

– Ačiū, nereikia. Grąžą pasilikite sau, kaip arbatpinigius už nuostabų žaidimą, – tarė Halas mostelėdamas ranka, lyg viskas būtų nusibodę.

Vairuotojas iš pradžių negalėjo patikėti savo ausimis. Bet tuoj pat nušvitęs pasakė:

– O! Dėkoju, širdingai dėkoju. Jūs be galo malonus. Jūs tikras džentelmenas, – kalbėjo lankstydamasis Halui.

Halo veidas buvo labai nepatenkintas.

– Jei važiuosite į Užupio respubliką, galėsiu jus nuvežti rytoj ryte. Iki pietų neturiu paskaitų, – vairuotojas išsitraukė vizitinę kortelę ir ištiesė Halui: – Mano vardas Jonas. Ar galėčiau paklausti, kuo jūs vardu?

– Halas.

– Pone Halai! Nuo šiol jūs būsite geriausias mano draugas, – taip pasakęs sėdo į automobilį. Ir pajudėjo iš vietos, lyg nuo kažko sprukdamas.

Net ir taksi nuvažiavus, Halas dar ilgą laiką stovėjo

visiškai tuščios gatvės viduryje ir dairėsi. Nesiliovė snigti ir buvo tamsu, tad niekas nekrito į akis. Tačiau jis vis tiek dar kurį laiką žvalgėsi aplinkui, lyg apdujęs stovėdamas sniegynuose. Galiausiai pasiėmė kelioninį krepšį ir pravėrė „Užupio" viešbučio duris.

ŽMONĖS IŠ „UŽUPIO" VIEŠBUČIO

„Užupio" viešbutis – tipiškas senoviškas europietiškas pastatas, kurio apatiniame aukšte – baras, o antrame ir trečiame – svečių kambariai.

Atidaręs duris ir įėjęs į vidų, Halas pateko į tamsią, apsiblaususią salę. Po ją sklido savotiškas, panašus į sopraną, bet aiškiai ne soprano balsas. Halas, patrauktas dainos, susidomėjęs apžiūrėjo aplinką.

Apsidairius buvo matyti, kad salė pilna žmonių, o virš jų tvyro tirštas cigarečių dūmų rūkas. Halas, beveik nematęs žmonių visą kelią ir netikėtai atsidūręs jų apsuptyje, sutriko.

Gilumoje, ant scenos, išdžiūvęs vyras grojo viduramžišku muzikos instrumentu ir dainavo. Salės viduryje kelios poros lėtai sukosi pagal muzikos ritmą.

Tačiau, esan tokiam žmonių susibūrimui, čia buvo gana tylu, girdėjosi tik muzika. Užmetus akį galėjo pasirodyti, kad vyksta solinės muzikos koncertas. Bet geriau įsižiūrėjus buvo aišku, kad tai ne koncertas. Dauguma

žmonių melancholiškai, abejingai apžiūrinėjo šokančiuosius, tyliai gėrė ar rūkė. Halas apsuko ratą aplink savotiškai keistą salę ir, pamatęs tuščią staliuką, prisėdo.

Tik jam prisėdus, aplinkiniai visi kaip vienas sužiuro į jį. Lyg iš dangaus nukritęs azijietis, nešinas didžiuliu kelioniniu krepšiu, balta apsnigta galva ir pečiais, negalėjo nepatraukti dėmesio. Ypač susidomėję Halą apžiūrinėjo penketas svečių, sėdinčių prie gretimo staliuko ir kažką gurkšnojančių. Viena moteris, kokių trisdešimt penkerių, vos pamačiusi Halą negalėjo paslėpti nuostabos. Ji buvo baltaveidė, didelėmis akimis. Itin juodi plaukai dar labiau ryškino veido baltumą.

Priėjo padavėjas. Pirmiausia Halas užsisakė kambarį. Laimei, buvo tuščių. Tada paprašė stikliuko „Palangos" trauktinės.

Tai irgi įvyko atsitiktinai. Halui apžiūrinėjant gretimus staliukus ir galvojant, ką čia užsisakius, raudonbarzdis pečiuitas vyras, vienas iš to penketo, lyg sveikindamasis mostelėjo savo stikliuką su raudonu gėrimu Halo pusėn ir aukštai iškėlė nykštį. Halui krito į akį jo, lengvai apgirtusio, gestas, juokaujanti mina, todėl paklausė padavėjo:

– Kas tai?

– „Palanga".

– Tada ir man stikliuką „Palangos".

Halui užsisakius „Palangos", penketas prie gretimo staliuko garsiai nusikvatojo ir ėmė kažką apkalbinėti, o raudonbarzdis vyras sudėjo apskritimą iš nykščio su

smilium ir patenkintas linktelėjo. Halas, šyptelėjęs raudonbarzdžiui, irgi linktelėjo galvą. Jis manė, kad „Palanga“ – tai kažkoks vynas.

Žmonės prie gretimo staliuko vis dar nieko nesakė Halui. Jie tikriausiai nebuvo tokie atviri, kad lengvai galėtų užkalbinti nepažįstamą užsienietį. Tačiau buvo matyti, kad jie labai juo susidomėję. Retkarčiais žvilgčiodami Halo pusėn, kažką vis šnibždėjosi. Iš jų visų ypač krito į akis baltaveidė moteris didelėmis akimis, kuri labai nustebo tik pamačiusi Halą. Ji kitaip negu visi – labai ramiai – rūkė ir netarė nė žodžio. Bet iš to, kaip kartkartėmis vis pažvelgdavo į Halą, buvo matyti, kad, be jokios abejonės, ji pastebėjo jį.

Netrukus atėjo padavėjas, nešinas Halo kambario raktais ir stikliuku „Palangos“. Paklausė, ar nereikia krepšio užnešti į kambarį. Halas pasakė, kad nebūtina. Sulig tais žodžiais viena ranka įsikibo į krepšio rankeną, lyg jame būtų buvę kokie labai svarbūs ir brangūs daiktai. Pamatęs padavėjas apsisuko tarstelėdamas: „Kaip jums patogiau.“ Halas jį sustabdė paklausęs:

– Atleiskite, bet kodėl šis viešbutis pavadintas būtent „Užupio“ vardu?

Turbūt nustebintas Halo klausimo, padavėjas tik gūžtelėjo pečiais ir nieko negalėjo atsakyti. Halas dar kartą paklausė:

– Kada pastatytas šis viešbutis?

Padavėjas vėl trūktelėjęs pečius atsakė:

– Aš nieko nežinau. Paklausiu savininko.

Nuėjęs prie baro, ėmė kažką kalbėtis su storoku vidutinio amžiaus vyru, stovinčiu ten. Kalbėdamas vieną ar du kartus pirštu parodė į Halą, į jį žvilgčiodamas vidutinio amžiaus vyras kažką atsakinėjo padavėjui. Iš to buvo galima suprasti, kad tas pusamžis vyras tikriausiai ir bus viešbučio savininkas. Po minutės kitos padavėjas vėl priėjo prie Halo.

– Savininkas irgi nežino, kodėl šis viešbutis pavadintas „Užupio" vardu ir kada jis pastatytas. Nes jo savininkai keitėsi ne vieną ir ne du kartus. Tačiau galima spėti, kad šiam pastatui tikrai ne mažiau nei du šimtai metų. Istoriniai duomenys rodo, kad šiame pastate buvo apsistoję kavalerijos generolai, kai Napoleonas keliavo per šį miestą, siekdamas užimti Rusiją.

Viena iš moterų, sėdinčių prie gretimo staliuko, nugirdusi padavėjo pasakojimą, nusijuokė, lyg būtų išgirdusi kokią nesąmonę. Ji nešiojo juodus plastikinius akinius kampuotais rėmeliais ir atrodė vos peržengusi trisdešimtį. Galbūt dėl akinių ji atrodė perdėtai protinga. Kažkuo netgi panėšėjo į gimnazijos matematikos mokytoją. Iš jos juoko buvo galima spręsti, kad negalima visiškai tikėti tuo, ką pasakoja padavėjas. Todėl Halas tiesiog padėkojo jam. Padavėjas suglumintas tarė: „Nėra už ką" ir suskubo pasišalinti.

Padavėjui dingus iš akiračio, į matematikos mokytoją panaši moteris, pasisukusi į Halą, tarė:

– Visa tai, ką jis dabar pasakojo, grynas melas. Šis viešbutis atsirado po Lietuvos nepriklausomybės. Be

jokio abejonės, čia įsimaišęs ir Rusijos mafijos kapitalas. Bet, žinoma, turistams iš Japonijos, tokiems kaip jūs, pasakojamos panašios istorijos.

Viską išklausęs Halas linktelėjo galvą lyg pritardamas:

– Tačiau aš nei japonas, nei turistas. Tiesiog stabtelėjau šioje šalyje, keliaudamas į Užupio respubliką.

Moteris paklausė lyg negalėdama patikėti tuo, ką išgirdo:

– Kur, jūs sakėte, keliaujate?

– Į Užupio respubliką.

Ji nesusilaikiusi prapliupo kvatotis. Draugams parūpo, ko ji taip skaniai juokiasi, tad ji pradėjo pasakoti lietuviškai. Išgirdę visi garsiai nusikvatojo. Jie taip smagiai juokėsi, kad prie kitų staliukų sėdintys irgi atsisuko. Ir tik vienas vienintelis žmogus – baltaveidė moteris didelėmis akimis – vis taip pat rimtai rūkė cigaretę.

Netikėtai pajuokų objektu tapęs Halas žiūrėjo nesusigaudydamas, kas čia dedasi. Todėl juodus plastikinius akinius nešiojanti moteris, panaši į mokytoją, jam paaiškino:

– Jei ieškote Užupio, tai jis kaip tik čia. Jūs jau esate Užupio respublikoje, – taip kalbėdama ji vėl leipo juokais, o visi jos draugai, išskyrus baltaveidę moterį didelėmis akimis, žiūrėjo į Halą laukdami, kaip jis reaguos, kada dar kartą užsikvaknotų. Halas, negalėdamas suprasti tokio nerimto jų elgesio, gūžtelėjo pečiais.

Tuo metu įsiterpė juodaplaukis juodaakis vyras, kuriam greičiausiai buvo apie trisdešimt:

– Atleiskite, kad mes taip nemandagiai elgiamės. Bet nesupraskite visko tiesmukai. Yra priežastis, kodėl visi juokiasi iš jūsų žodžių.

Geriau įsižiūrėjus į šitaip kalbantį vyrą, greičiausiai dėl juodų jo akių, pasirodė, kad jis labai rimtas, o balsas labai atsargus. Be to, nebuvo sunku suprasti, ką jis kalba angliškai. Juodaakis vyras tęsė:

– Mūsų miesto gyventojai šią vietovę vadina Užupio vardu, kas reiškia „už upės". Galima pasakyti, kad tai labiausiai nutolęs Vilniaus rajonas. O čia gyvenantys neturtingi menininkai juokais sugalvojo pavadinti jį Užupio respublika ir paskelbti jos nepriklausomybę. Melagių diena buvo paskelbta Nepriklausomybės diena, kasmet vyksta daug renginių. Tai tokia žymi šventė, kad Vilniuje greičiausiai neatsirastų nė vieno, kuris jos nežinotų. Net ir Lietuvos prezidentas dalyvauja tuose renginiuose. Tad tiesiog neįmanoma nesijuokti išgirdus, kad jūs keliaujate į šią juokais sukurtą respubliką.

Halas tik apmaudžiai žiūrėjo ir neištarė nė žodžio. Moteris juodais plastikiniais akiniais, matydama tokią jo veido išraišką, vėl pasileido juoktis. Halas išsižiojo norėdamas ją užčiaupti:

– Vadinasi, yra ir kažkokia netikra Užupio respublika. Įdomu, įdomu. Tačiau bėda ta, kad aš keliauju ne į kažkokią juokais sukurtą, o į tikrą Užupio respubliką, – Halas iš kišenės išsitraukė atvirlaiškį ir tęsė: – Štai atvirlaiškis, atsiųstas iš tikrosios Užupio respublikos.

Tai buvo atvirukas su nespalvota ežero viduryje

pastatytos senovinės pilies nuotrauka. Elegantiška ir grakšti, atrodė lyg būtų išskaptuota iš marmuro. Virš pagrindinio bokšto plevėsavo kažkokia nežinoma vėliava. O už ežero, tolumoje, kilo snieguotos viršukalnės, kažkuo primenančios Alpes. Žiūrint į apsilaupiusius atviruko kampus, buvo aišku, kad jis jau labai senas.

Juodaakis vyras, apžiūrėjęs Halo duotą atvirlaiškį, patraukė pečiais nežinodamas, kur tai yra. Halas jam paaiškino:

– Tai Užupio respublikos prezidentūra. Matote, taip ir parašyta.

Pažvelgus atidžiau, buvo matyti viename kampe mažomis raidėmis įspaustas užrašas „Užupio respublikos prezidentūra". Juodus plastikinius akinius nešiojanti moteris, tyrinėdama atvirlaiškį kartu su juodaakiu vyru, rodės, užmiršo, kad ką tik juokėsi.

Juodaakis vyras pradėjo kažką aiškinti lietuviškai, Halo atvirlaiškį rodydamas savo draugams. Raudonbarzdis vyras ir šalimais jo sėdintis visiškai išdžiūvęs šviesiaplaukis vyras palinko virš atvirlaiškio ir labai įdėmiai jį nagrinėjo. Tik baltaplaukė moteris didelėmis akimis nerodė jokio dėmesio ir vis rūkė.

Gana ilgą laiką atvirlaiškį apžiūrinėjęs raudonbarzdis vyras galiausiai pakėlė galvą ir gūžtelėjo pečiais. Kartu su juo atvirlaiškį nagrinėjęs liesas šviesiaplaukis vyras irgi pakėlė galvą klausdamas: „Trakai?" Tačiau raudonbarzdis vyras gana tvirtai tai paneigė. Halas, žiūrėdamas į juodu, paklausė juodaakio:

– O kur tie Trakai?

Raudonbarzdis vyras, nugirdęs Halo klausimą, iškėlė dešinįjį smilių ir grūmodamas juo tarė darkyta anglų kalba:

– Ne Trakai. Tai ne Trakai.

Girdėdami darkytą jo kalbą, draugai vėl garsiai nusikvatojo. Juodaakis vyras Halui paaiškino:

– Yra tokia viduramžių pilis, apie trisdešimt kilometrų nuo čia, ta vietovė ir vadinasi Trakai. Bet ji labai skiriasi nuo šios pilies. Trakų pilis iš raudonų plytų, o ši – marmurinė. Be to, Lietuvoje visiškai nėra kalnų, o čia matyti kalnų grandinė. O svarbiausia, kad skiriasi vėliavos. Čia aiškiai matyti, jog tai ne Lietuvos vėliava.

Halas, lyg labai giliai mąstydamas, apvertė atvirlaiškį ir tarė rodydamas į pašto ženklą:

– Vėliava čia aiškiau matoma.

Halo rodomame pašto ženkle buvo nupieštas pasitempęs gražios moters biustas nežinomos vėliavos fone. Kad ir kaip būtų keista, pašto ženkle nupiešta moteris buvo labai panaši į Jorgitą, visai neseniai Halo sutiktą oro uoste.

Juodaakis vyras, ilgokai apžiūrinėjęs, pašto ženklą parodė draugams. Bet ir jo draugai tik kraipė galvą ir gūžčiojo pečiais. Staiga raudonbarzdis vyras labai giliai atsiduso, greičiausiai sužavėtas pašto ženkle nupieštos moters grožio. Tai supratę jo draugai vėl garsiai nusikvatojo, ir, žvelgdami į raudonbarzdį, regis, ėmė tyčiotis.

– Ar šiaip, ar taip žiūrėtum, atrodo, kad Užupio

respublika, į kurią jūs norite patekti, tai ne ta Užupio respublika, kurią mes pažįstame, – po kiek laiko rimtai ištarė juodaakis vyras rimtomis akimis. Išgirdęs Halas sutriko ir susirūpino, lyg netikėtai pasiklydęs žmogus. Juodaakis vyras paklausė Halo, vis žiūrėdamas į jo susirūpinusį veidą: – Bet kodėl jūs keliaujate į tą šalį? Čia ne Užupio respublika, čia Lietuva.

– Sakoma, kad į Užupio respubliką lengviausia patekti per Vilnių, Lietuvą. Užtenka sėsti į taksi, ir kirtęs sieną kaipmat atsidursi Užupio respublikoje. Čia taip ir parašyta, – Halas parodė tekstą ant atvirlaiškio. Juodaakis vyras dar kartą atidžiai apžiūrėjo jį, norėdamas perskaityti. Jis irgi atsiduso. Matyt, dėl to, kad tekstas parašytas kažkokiomis neįskaitomomis, nepažįstamomis raidėmis.

– Jei tik sėdus į taksi kaipmat įmanoma kirsti sieną, tada čia. Kitos tokios vietos nėra. Jei taip, tai jūsų ieškoma Užupio respublika čia ir yra, – prakalbo juodus plastikinius akinius nešiojanti moteris. Atrodė, taip kalbėdama ji tramdo save, kad vėl nepradėtų garsiai kvatotis. Bet pamačiusi rūpesčio raukšles Halo kaktoje juoką iš visų jėgų sulaikė.

Po šių jos žodžių nutrūko Halo ir sėdinčiųjų prie gretimo stalo pokalbis. Priblokštas Halas apspangusiomis akimis paėmė stikliuką „Palangos“, padėtą priešais jį. Raudonbarzdis vyras prie gretimo staliuko irgi kilstelėjo savo stikliuką lyg kviesdamas išgerti kartu. Halas irgi pakėlė savąjį ir vienu mauku visą išgėrė.

Jis nesitikėjo: „Palanga“ buvo labai stiprus gėrimas. Halas smarkiai susiraukė. Žmonės prie gretimo staliuko vėl garsiai nusikvatojo. Patenkintas raudonbarzdis vyras ištiesė Halui ranką:

– Mano vardas Rovėnas. O jūsų?

Halas prisistatė spausdamas jam ranką.

– Halai! Sveiki atvykę į Lietuvą! – tarė raudonbarzdis Rovėnas. Tada moteris juodais plastikiniais akiniais, vis dar tebetvardydama juoką, ištiesė ranką Halui:

– Aš – Aistė. *Welcome to Republic of Užupis!*[4]

Halas paspaudė jai ranką. Tada prisistatė juodaakis vyras Alvydas ir labai liesas šviesiaplaukis vyras, sėdintis prie raudonbarzdžio Rovėno, jis – Marius. Galiausiai trumpai prisistatė baltaveidė moteris didelėmis akimis, kuriai turėjo būti apie trisdešimt, ištiesdama ranką ir tarstelėdama:

– Vilma.

Kai Halas paspaudė ranką kiekvienam iš jų, juodaakis Alvydas pasiūlė susėsti kartu. Halas nudžiugęs sutiko ir persėdo prie jų, nešinas tuščiu stikliuku ir kelioniniu krepšiu.

– Iš kur atvykote? – paklausė šalia sėdintis Alvydas, Halui atsidūrus šalimais.

– Iš Hano, – atsakė Halas. Visi sėdintys buvo labai nustebę.

– Iš Huno? O, iš taip toli! – burbėjo liesasis Marius, lyg kalbėtųsi su savimi.

[4] Sveiki atvykę į Užupio respubliką! (*angl.*).

– Hunas! Tai nuostabi šalis! – pratarė raudonbarzdis Rovėnas. Greičiausiai Hanas lietuviškai vadinamas Hunu.

– Bopa Čiang, – lyg sau pasakė Aistė. Jos minima Bopa Čiang tikriausiai buvo pasaulyje garsi Hano kino aktorė Čiang Bopa. Jie dar kažką čiauškėjo, tikriausiai aptarinėdami, kokia didelė ir nuostabi šalis yra Hanas.

– Bet man labiau patinka Užupis, – įsiterpė Halas.

– O kodėl jūs norite į Užupį? – paklausė juodaakis Alvydas.

– Nes aš gimiau jame, aš – Užupio pilietis, – pasakė Halas ir susimąstęs iš kišenės išsitraukė šeimos nuotrauką. Tai buvo nespalvota senovinė nuotrauka: vidutinio amžiaus rūstus vyras, vilkintis kostiumą su prisegtu medaliu, sėdėjo nejudėdamas, o šalimais jo – elegantiškai apsirengusi dama. Priešais juos stovėjo maždaug šešerių septynerių metų berniukas ir penkerių šešerių metų mergaitė. O už vidutinio amžiaus vyro ir damos šiek tiek palinkęs stovėjo aukštas vyriškis elegantiškais ūsais, kuriam buvo gerokai per trisdešimt. Iš jų drabužių ir senovinio fono buvo galima pagalvoti, kad tai kokia XIX amžiaus pabaigos aukštuomenės šeimos nuotrauka.

– Tai mano tėtis. Jis buvo Užupio respublikos ambasadorius Hane. Žinoma, labai seniai. Tačiau kol tėtis dirbo ambasadoriumi Hane, mano tėvynė Užupis buvo okupuota aplinkinių valstybių. Tėtis nebegalėjo grįžti į Užupį ir jam nieko daugiau neliko – tik gyventi Hane

kaip pabėgėliui. Bet dabar mano tėvynė Užupis atgavo nepriklausomybę. Todėl ir bandau ten grįžti.

Čia netgi juodus plastikinius akinius nešiojanti Aistė surimtėjo ir lyg sau burbtelėjo:

– O gal tikrai yra kažkoks Užupis, apie kurį mes negirdėję?

Rovėnas jai atitarė:

– Na, tiesa, juk pastaruoju metu daug valstybių paskelbė savo nepriklausomybę. Kaip ir Lietuva. Negali žinoti, gal net ir tikroji Užupio respublika.

Halas pasakojo toliau, pirštu rodydamas į nuotraukoje esančius žmones:

– Tai mano mama, mano sesuo, o čia aš.

– Šis mielas berniukas – jūs? – tarė Aistė stebėdamasi ir vis lygindama berniuką iš nuotraukos su Halu.

Halas tęsė:

– O čia mano dėdė. Poetas. Nežinau, ar jis dar gyvas... Ši mūsų šeimos nuotrauka daryta Užupyje. Iškart po to visa mūsų šeima, išskyrus dėdę, iškeliavo į užsienį, į tolimąjį Haną.

Juodaakis Alvydas vertė Halo pasakojimą anglų kalbos gerai nemokantiems Rovėnui ir Mariui. Visko besiklausantis Rovėnas suburbėjo neaiškiai angliškai:

– Galbūt Vladimiras Šatkovskis ką nors žinotų?

Alvydas linktelėjo galva, lyg sutiktų su Rovėno žodžiais:

– Iš tikro! Šiuo klausimu galima kreiptis tik į Vladimirą Šatkovskį.

Halas netikėtai prisiminė:

– O! Kai jūs taip kalbate, atrodo, kad ir mano tėvas yra kažką pasakojęs apie Vladimirą Šatkovskį. Ar tik jis nebus dramaturgas?

Alvydas papurtė galvą. Jis, ko gero, buvo ne dramaturgas. Čia Halas suskubo pasitaisyti:

– Ne, ne! Rodos, ne dramaturgas, o Užupio respublikos valstybinio simfoninio orkestro dirigentas.

Bet Alvydas ir šį kartą tik papurtė galvą. Greičiausiai jis nebuvo ir simfoninio orkestro dirigentas. Halas pradėjo neryžtingai svarstyti:

– Jei nei dramaturgas, nei dirigentas, galbūt tai tik asmuo tuo pačiu vardu? Kiek prisimenu, Šatkovskis, apie kurį pasakojo tėvas, buvo šiek tiek šlubas. Dėl vaikystėje persirgto poliomielito.

Alvydas šūktelėjo patvirtindamas:

– Taip. Vladimiras šlubuoja. Nežinau, ar sirgęs poliomielitu, tačiau atrodo, kad jūs irgi pažįstate jį. Vladimiras – žymus mokslininkas. Lietuviai tiki, kad nėra to, ko jis nežinotų. Reikia jo paklausti. Ar yra tikroji Užupio respublika, o jei yra – kur ji.

Halui taip kalbantis su Alvydu, tolėliau sėdėjęs raudonbarzdis Rovėnas įsiterpė vis tokia pat ne itin puikia anglų kalba:

– Nėra to, ko Vladimiras nežinotų. Tik ne apie viena: moteris.

Kairėje ir dešinėje sėdintys žmonės vėl garsiai nusikvatojo. Halas, nesuprantantis, ko čia visiems taip linksma,

nusijuokė jiems iš paskos. Tik vienintelė Vilma, nepaisydama šalimais krykštaujančių draugų, sėdėjo vis tokia pat susirūpinusi ir iki šiol neištarė nė žodžio.

– Pabandykite susitikti su Vladimiru, – pasiūlė Halui Aistė. Dabar ji jau atrodė kalbanti visiškai rimtai.

– Bet kaip galėčiau su juo susitikti? Aš juk užsienietis.

Ir čia liesasis Marius pradėjo kažką kalbėti lietuviškai. Išklausiusi Aistė kreipėsi į Halą:

– Sako, Vladimiras šį vakarą atvyks į vakarėlį pono Egio namuose. Ten ir bus galima jį susitikti.

O Alvydas dar pridėjo:

– Taip, tiesą sakant, mes irgi susirinkome čia, kad vėliau eitume į vakarėlį pas poną Egį. Jei norite, eime su mumis. Ten greičiausiai susitiksite ir patį Vladimirą Šatkovskį.

Tačiau Halas susirūpino:

– Tai labai toli?

Raudonbarzdis Rovėnas įsiterpė savąja anglų kalba:

– Labai arti, labai arti. Penkios minutės pėsčiomis.

– Juk manęs niekas nekvietė...

Halui taip dvejojant, Aistė ir Rovėnas beveik vienu balsu sušuko:

– *No problem, no problem!*[5]

Tuo metu muzika netikėtai pasikeitė, po salę pasklido triukšmingi lengvo šokio ritmai. Tas apgailėtinas viduramžiškos muzikos koncertas bus baigęsis.

[5] Jokio skirtumo, jokio skirtumo! (*angl.*).

Daugybė žmonių kilo iš savo vietų ir skubėjo į salės vidurį šokti.

Tuo pat metu prasivėrė salės durys ir baltai baltai apsnigtas ketvertas ar penketas žmonių priėjo prie jų, linguodami į taktą. Žiūrint į apsnigtas jų visų galvas buvo aišku, kad lauke vis dar taip pat be perstojo snigo.

Šis ketvertas ar penketas pasirodė besą Alvydo draugai; grumdydamiesi aplink stalą, jie entuziastingai spaudė vieni kitiems rankas ir sveikinosi. Rodėsi, kad jie visi vieni kitus pažįsta.

Pats gyviausias iš šio naujo būrio buvo plačiapetis vaikinas dideliais akiniais, dar neperžengęs trisdešimties: jis ištiesė platų delną Halui ir garsiai šūktelėjo:

– Mano vardas Andrejus!

Halas paspaudė jam ranką:

– Aš – Halas.

Bet atrodė, kad dėl garsios muzikos jis vardo nenugirdo. Alvydas kažką garsiai pasakė jam į ausį. Turbūt pristatė Halą.

– O! Halas! *Welcome to Lithuania!*[6] – sušuko petingasis Andrejus, sugriebdamas Halo ranką ir stipriai ją pakratydamas. Tada išsitraukė mažą buteliuką ir į tuščią Halo stikliuką pripylė kažkokio į degtinę panašaus gėrimo. Iškėlęs savo buteliuką vėl garsiai sušuko: – *Kampai!*[7]

[6] Sveikas atvykęs į Lietuvą! (*angl.*).

[7] Į sveikatą! (*jap.*).

Netikėtai apsuptas nepažįstamų žmonių ir sutrikdytas, Halas pakėlė savo stikliuką ir vienu mauku jį išgėrė teištaręs: „*Kampai!*“ Patenkintas Andrejus patapšnojo Haliui per petį šaukdamas:

– *Good! Good!*[8]

O Alvydas vis kažką garsiai rėkė Andrejui į ausį. Andrejus klausėsi jo, be perstojo linkčiodamas galva. Galiausiai Andrejus vėl šūktelėjo Haliui:

– *Amigo!* Mano drauge iš Huno! Eime pas poną Egį.

– Dabar? – paklausė Halas nesusigaudydamas.

– Žinoma. Už beprotišką naktį! – šaukė Andrejus. Ir pridūrė pasisukęs į draugus: – *Let's go!*[9]

Bematant visi Alvydo draugai pakilo iš savo vietų. Halas irgi atsistojo. Nepamiršęs pasiimti kelioninio krepšio, išėjo laukan jiems įkandin.

VAKARĖLIS PONO EGIO NAMUOSE

„Užupio“ viešbutį palikę Andrejus ir jo draugai traukė sutemusiomis gatvėmis, gyvai apie kažką postringaudami. Tuo metu jau buvo liovęsi snigti, tačiau tvyrojo toks tirštas rūkas, kad nebuvo įmanoma nieko įžiūrėti net už keleto žingsnių. Be to, kaip ir daugelyje senovinių miestų, gatvės buvo susipynusios tarpusavyje lyg kokiame

[8] Puiku, puiku! (*angl.*).

[9] Keliaujam! (*angl.*).

labirinte. Kai kuriose gatvėse netgi žibintai nedegė, todėl ten buvo visiškai tamsu. Puikiausia vieta pasiklysti pirmą kartą į miestą atvykusiam žmogui. Kad nepamirštų kelio į viešbutį, Halas prie kiekvieno posūkio dėmėjosi kiekvieną gatvės pavadinimą ir pastatus aplinkui.

– Gražu, ar ne? – tarė Andrejus, priėjęs prie Halo ir apkabinęs jį per pečius.

Halas nelabai suprato, ką gražaus jis turėtų matyti, tačiau atsakė:

– Be galo gražu.

Andrejus, baisiai patenkintas, ėmė kažką karštai pasakoti. Tačiau suprasti jo anglų kalbą nebuvo labai lengva, tad jis ne per daug susivokė, ką tasai norėjo pasakyti. Net keletą kartų pakartojo Napoleono vardą, bet Halas taip ir nesuprato: lyg Napoleonas gyvenęs šiame mieste, lyg užsikrėtęs kažkokia liga jame. Viena, kas buvo aišku visame tame pasakojime – kad UNESCO įtraukusi šio miesto senamiestį į Pasaulio paveldo sąrašą. Halas, pritardamas, kad jis tikrai to vertas, linktelėjo galva.

Tuo metu draugai, kirtę aikštę, ėjo priešais kažkokia bažnyčią. Susigūžusi senutė, sėdinti prieš bažnyčios, atskubėjo prie Halo ir ėmė kažko maldauti. Halas, pritrenktas iš kažkur pasirodžiusios ir netikėtai kažko prašančios senutės, visai sumišo.

– Nekreipkite dėmesio. Ji taip elgiasi tik todėl, kad jūs užsienietis, – tarė Aistė, einanti greta. Halas jau susigaudęs, kas ir kaip, iš kišenės išsitraukė banknotą ir padavė jį senutei. Bažnyčioje galėjai girdėti aidinčius mišių

garsus, tad elgeta greičiausiai laukė po mišių išeinančių žmonių.

– Ačiū! Ačiū! – senutė, vis dar tebelaikydama rankose banknotą, be galo dėkinga žegnojo Halo veidą, bučiavo jam rankas. Tuo metu prie Halo pristojo dar pora elgetų. Andrejus, norėdamas juos nuvaikyti, kažką piktai riktelėjo, tačiau elgetos neatstojo nuo Halo ir maldavo. Halas ir jiems davė po banknotą.

– Elgetoms dalijate po šimtą litų? Jūs arba milijonierius, arba beprotis, visiškai nesuprantantis gyvenimo, – pašaipiai subarė Aistė.

– Toji senutė man priminė motiną. Mama retkarčiais kartodavo Užupio išmintį: duosi išmaldą – pelnysi dangų, – lyg teisindamasis kalbėjo Halas.

– Bet kai tik pasklis gandas, kad dalijate po šimtą litų, viso Vilniaus elgetos supuls pas jus, – priekaištingu tonu perspėjo Alvydas. Baltaveidė Vilma didelėmis akimis be žodžių stebėjo kiekvieną Halo judesį.

Tuo metu netikėtai pasigirdo skardus aliarmas. Pradėjo veikti šalikelėje stovinčio automobilio signalizacija. Ji buvo nustatyta kažkaip keistai – įsijungdavo praeinančiam žmogui tik prisilietus prie automobilio. Kažkas iš bendražygių įpyko ir spyrė į buferį. Automobilis tik dar garsiau užkaukė. Visi leipo juokais.

Ponas Egis buvo pečiuitas malonus maždaug penkiasdešimt penkerių metų vyras. Jis džiaugsmingai šūkavo sutikdamas įsilinksminusius Andrejaus draugus, sugarmėjusius vidun. Žinoma, Halas nesuprato nė žodžio, ką

šis kalbėjo. Greičiausiai sakė: „Štai ir sulaukėme savo girtuoklėlių" ar ką panašaus. Tikriausiai taip ir sakė, nes, atskirai pasisveikinęs su kiekvienu Andrejaus draugu, galiausiai priėjęs prie Halo tarė angliškai:

– O, kažkoks nepažįstamas girtuoklis!

Halas šyptelėjęs atšovė:

– Vos prieš kelias valandas į Vilniaus oro uostą atskridęs girtuoklis.

Ponui Egiui, rodos, patiko tokia Halo replika, nes, patapšnojęs per pečius, skambiai nusijuokė. Alvydas smulkiai papasakojo apie Halą. Ponas Egis linksėjo galvą klausydamas jo pasakojimo, o išklausęs tarė:

– *Welcome, welcome, mister Hal!*[10] Sakau, gerkite į valias, kol ateis Vladimiras Šatkovskis. Lietuvoje degtinės prigaminta užtektinai, kad deramai priimtume svečius iš tolimų kraštų, tokius kaip jūs.

Taip Halui nelauktai, netikėtai teko įsilieti į pono Egio vakarėlį.

Paskui Andrejaus draugus jis nusekė į erdvią salę. O ten išvydo kaip tik tuo metu vykstant kažkokią keistą nesuprantamą sceną. Trisdešimt keli vyrai ir moterys lyg ką stebėdami stovėjo ratu salės viduryje. Nebuvo girdėti nei muzikos, nei juoko, kaip įprasta vakarėliuose. Tvyrojo tik slegianti tyla.

Iš pradžių Halas pamanė atsidūręs rankų lenkimo varžybose ar lošimo namuose. Tačiau neatrodė, kad tai

[10] Sveiki atvykę, pone Halai! (*angl.*).

būtų rankų lenkimo varžybos ar lošimo namai. Jei tai būtų buvusios rankų lenkimo varžybos, būtų buvę girdėti palaikantys sirgalių šūksniai; jei tai būtų buvę lošimo namai, tirštuose cigarečių dūmuose būtų buvę girdėti linksmi ar nusivylę riksmai.

– Vėl jie savo pradeda, – Alvydas patetiškai burbėjo lyg pats sau. Smalsaudamas Halas spraudėsi pro žmonių pečius. Bet tučtuojau, pritrenktas netikėto reginio, sustingo išsižiojęs.

Žiūrovų rato viduryje stovėjo mažiukas staliukas, o ant jo buvo padėtas revolveris. Iš abiejų stalo galų vienas priešais kitą sėdėjo du susikaupę vyrai, kuriems turėjo būti apie trisdešimt penkeri. Žiūrovai, sulaikę kvėpavimą, laukė. Kažkas panašaus į rusišką ruletę.

Po kiek laiko kairėje sėdintis vyriškis, griebęs revolverį, iš visų jėgų pasuko kasetę. Ir visiškai rimtai priglaudė ginklą prie smilkinio. Halas, nebegalėdamas toliau matyti to baisaus reginio, užsimerkė. Tuo metu spragtelėjo gaidukas ir revolveris nusileido. Laimei, kulka neiššovė.

– O! – vienbalsiai sušuko žmonės. Ką tik šovęs vyriškis atsiduso ir padėjo jį ant stalo. Vienu sykiu išlenkė padėtą stikliuką degtinės. Tuo metu priešais sėdintis vyriškis užmerkęs akis laukė savo eilės, savo laimės. Į teisėją panašus žmogus tam vyriškiui padėtą stikliuką sklidinai pripylė degtinės. Vyriškis kaipmat atmerkė akis, griebė degtinės stikliuką ir kurį laiką žiūrėjo į jį, lyg į paskutinį savo gyvenime. Priglaudęs prie lūpų,

užvertė galvą ir vienu kartu išgėrė. Tarp žiūrovų tvyrojo įtampa.

Galiausiai paėmė ant staliuko gulintį revolverį. Stipriai pasukęs kasetę, šiek tiek pabrėžtinai prispaudė revolverį prie smilkinio.

Ir tuo metu viena iš žiūrovių netikėtai pradėjo kikenti. Revolverį prie smilkinio prispaudęs vyriškis, lyg daugiau nebegalėdamas kentėti, irgi prapliupo kvatoti. Vis dar kvatodamas ginklą staiga atsuko į ką tik susijuokusią moterį ir spragtelėdamas šovė į ją. Dabar jau visi žiūrovai nebesilaikydami skardžiai juokėsi, o vyras revolveriu be atrankos šaudė į visus susirinkusiuosius. Šaudant sklido tik duslus spragsėjimas. Nebuvo nė vieno, kuris būtų bent jau apsimetęs, kad griūva sužeistas šūvio. Tik tada Halas ramiai nusišypsojo, supratęs, kas čia vyksta. Iš pat pradžių revolveryje nebuvo nė vienos kulkos.

Namo šeimininkas ponas Egis iš ekstremalių svečių atėmė revolverį ir užlipo laiptais į antrą aukštą, o jį palydėjo triukšmingi muzikos garsai. Įsijungė mirksinčios šviesos, ir žmonės ėmė šokti glaustydamiesi vienas prie kito. Vakarėlio nuotaika netikėtai visiškai pasikeitė: žmonės plojo delnais, linksmai šnekučiavosi.

Tačiau Halas negalėjo įsijausti į tą vakarėlį, tad, rankose laikydamas stiklą vyno, iš tolimiausio salės kampo stebėjo šokančius žmones. Netikėtu azijiečio pasirodymu susidomėję keletas žmonių prisiartino ir bandė jį užkalbinti, bet daugelis prastai kalbėjo angliškai, tad susikalbėti nepavyko. Šioks toks pokalbis su universitete

kompiuterių architektūrą studijuojančiu jaunuoliu užsimezgė, tačiau Halui greit pabodo ilgokai užtrukusi liūdna istorija apie programavimo studijas universitete, kuriamas programas, kurios gana aukšto lygio, bet Lietuvoje, ne kaip Hune, kur gyventa Halo, nepripažįstami programuotojai. Todėl niekas nesupranta, koks vertingas žmogus jis yra, tad dabar niekur negali įsidarbinti. Dar vienas dalykas, sudominęs Halą, buvo trys jaunos merginos, vos perkopusios dvidešimtį, sutūpusios ant sofos priešingame kambario kampe. Tikriausiai jos stebėjosi azijiečiu: vis kikendamos ir žvilgčiodamos jo pusėn, kažką be perstojo pliauškė tarpusavyje. Visos trys buvo vienodai gražios ir labai gyvos, bet atrodė, kad nė viena neturėjo drąsos ryžtingai prieiti, užkalbinti ar pasiūlyti pašokti. Halui irgi nekilo mintis pačiam prieiti prie jų. Jis tiesiog laukė Vladimiro Šatkovskio, kuris jau turėjo tuoj tuoj pasirodyti.

Žmonės, kurie rūpinosi, kad Halas nenuobodžiautų, buvo „Užupio“ viešbutyje sutikti Alvydas, Rovėnas, Aistė, Marius ir didelius akinius nešiojantis Andrejus – jie čia jį ir atvedė. Didelius akinius nešiojantis Andrejus kurbuvęs kur nebuvęs vis šūktelėdavo Halui: „Halai, mano mielas drauge iš Huno! Nuostabus vakaras, tiesa?“ Tačiau buvo matyti, kaip jis, sukiodamasis po namus, sveikinosi su visais ir, spausdamas ranką, panašiai kalbėjo kiekvienam sutiktajam, tad negalima pasakyti, kad rodė kokį ypatingą dėmesį Halui. Raudonbarzdis Rovėnas ir liesas šviesiaplaukis Marius retkarčiais pasistengdavo pasiūlyti

šio bei to užkąsti ar išgerti, bet dėl blogai mokamos anglų kalbos nebuvo įmanoma pasikalbėti apie ką nors rimčiau. Marius buvo visai pametęs protą trokšdamas suvilioti gražią kaip lėlę lenkaitę Ramunę, tad po kurio laiko atrodė, kad Halą visai pamiršo. O pati Ramunė, tiesą sakant, iš pradžių, rodės, buvo susidomėjusi Halu, bandė pasikalbėti apie Huną, klausinėjo, kokiais reikalais šis atvykęs į Lietuvą, ar vedęs, ar vis dar viengungis, vis dėmesingai pažvelgdavo. Tačiau, kai Halas, nepaisydamas jos mielų ir malonių veido bruožų, neatsakė į rodomą dėmesį, ji galiausiai prisiartino prie kažkokio vyro, kuris sakėsi esąs kažkokio Vokietijos laikraščio specialusis korespondentas, ir ėmė akis svaidyti į jį. Nei anglų, nei vokiečių kalbos nemokančiam Mariui teliko tik sukiotis prilipus prie Ramunės. Protingoji Aistė buvo labai populiari. Kartkartėmis prisigretinusi prie Halo prancūziškai pasiteiraudavo: *Ça va?*[11], *Amousez vous*[12]. Bet ją beregint apsupdavo kažkoks Markas, tvirtai sudėtas gražaus veido darbuotojas iš Amerikos, kažkurios Prancūzijos televizijos prodiuseris Žeromas ir Lietuvos Seimo narys Simonas. Todėl ji iškart pamiršdavo, kad Halas apskritai egzistuoja. Tik vienintelis juodaakis Alvydas palyginti daug laiko praleido su Halu. Netgi aprodė pono Egio namus.

Pono Egio namas, apžiūrinėjamas sekiojant paskui Alvydą, pasirodė besąs senas, tačiau gana didelis ir

[11] Ar viskas gerai? (*pranc.*).

[12] Linksminkitės (*pranc.*).

prabangus. Namo vidus buvo gana painus, bet kartu ir labai antikvarinis. Dėl tamsos nebuvo įmanoma visko smulkiai apžiūrėti. Be to, kad nereikėtų šildyti, žiemą trečias aukštas buvo visai uždarytas.

Halas, apžiūrinėdamas namą, pasakė, kad jis labai senas. Alvydas atsakė, kad namas pastatytas XVII amžiuje. Halas pridūrė, jog ponas Egis turėtų būti labai turtingas žmogus. Alvydas tik gūžtelėjo pečiais. Tai turėjo reikšti, kad poną Egį nelabai galima pavadinti turtingu žmogumi. Halas susidomėjo, kaip ponas Egis sugebėjo įsigyti tokį didelį namą, nebūdamas turtuolis. Čia Alvydas lyg didžiausią paslaptį šnibžtelėjo, kad ponas Egis šį namą įsigijęs ne todėl, kad jis turtuolis, o todėl, kad sugeba pasiimti. Halas nudavė nieko nesupratęs, todėl Alvydas turėjo aiškinti smulkiau. Pasak jo, okupacijos laikais šis namas buvo okupacinės armijos generolo rezidencija, o po nepriklausomybės atgavimo ponas Egis parodė „nepakartojamus sugebėjimus" kuo greičiausiai nusavinti namą, likusį be šeimininkų. Klausydamasis Halas linktelėjo galva. Alvydas tęsė, kad ponas Egis atgavus nepriklausomybę iškart sugebėjo prikišti nagus ir prie platinimo verslo, versdamas jį nusavinti „Lietuvos laisvės laikraštį", bet pastaruoju metu, vis labiau spaudžiant Rusijos mafijos kapitalą pritraukusioms konkuruojančioms įmonėms, jo verslas nebėra toks kaip anksčiau, ir ponas Egis turi daug rūpesčių dėl nuolatinių laikraščio nuostolių. Netikėtai kažką prisiminęs, Halas pasiklausė, kas jame gyveno prieš okupaciją, jei šis namas statytas XVII

amžiuje. Alvydas atsakė tiksliai nežinąs, tik girdėjęs, kad anksčiau čia gyvenusi kažkokia garsi šeima, tačiau, Lietuvą okupavus komunistams, tai šeimai, turinčiai ilgą istoriją, teko gelbėtis bėgant į kažkokią tolimą užsienio šalį.

Malonusis Alvydas nebegalėjo daugiau laiko leisti su Halu. Mat kaip tik tuo metu atėjo keli svečiai – Halui jie buvo pristatyti kaip Lietuvos teatro aktoriai. Visa savo povyza rodydami, kad reikia nedelsiant aptarti kažkokius svarbius klausimus, jie nusivedė Alvydą. Pasirodė, Alvydas besąs dramaturgas ir aktorius. Prieš dingdamas iš akių kartu su aktoriais, jis dar paprašė Halo nesijaudinti ir gerai pasilinksminti, o kai tik pasirodys Vladimiras, jis iškart praneš.

Alvydui išėjus, Halas vėl liko visiškai vienas. Tuo metu juo susidomėjo ir priėjo arčiau beveik keturiasdešimtmetis muzikantas Rimas, atvykęs iš Baltarusijos. Nors Lietuva ir Baltarusija kaimyninės šalys, besidalijančios tuo pačiu pasienio ruožu, bet šis taip pat buvo svetimšalis, tikriausiai dėl to irgi jautėsi gana vienišas šiame vakarėlyje, todėl priėjęs užkalbino Halą. Jo gyslomis tikriausiai irgi tekėjo šiek tiek azijietiško kraujo, nes jo vešlūs plaukai buvo ryškiai juodi, oda tamsiai ruda, palyginti su kitais europiečiais, reta barzdelė smailėdama augo žemyn – kaip Čingischano portrete. Nors angliškai ir prastokai kalbėjo, bet to jiems visiškai užteko susišnekėti. Iš jo veido išraiškos ir kalbėsenos buvo justi nuoširdumas.

Halas paklausė, kokią muziką jis dažniausiai grojąs.

Šis atsakė, kad dažniausiai – tradicinę baltarusių, ir iš kišenės išsitraukęs parodė atviruką, kur buvo matyti keletas muzikantų su kažkokiais nematytais muzikos instrumentais rankose. Tai tikriausiai buvo koks nors Baltarusijos tradicinės muzikos koncertas. Rimas parodė į vieną žmogų, kuris rankose laikė muzikos instrumentą, panašų į arfą, bet aiškiai buvo matyti, kad tai ne arfa. Čia esąs jis. Bet žmogus nuotraukoje buvo gerokai jaunesnis už Rimą, atrodė daug patraukliau, todėl negalėjai nesuabejoti, ar tai tikrai jis.

Halas, apžiūrėjęs atviruką, paklausė Rimo, ar šis atvykęs į Vilnių dalyvauti kokiame nors muzikos koncerte. Rimas atsakė, kad ne, tiesiog kiekvieną žiemą, maždaug šiuo metu yra įpratęs atvykti į Vilnių. Dar Halas pasiteiravo, ar šis atvykęs į Vilnių aplankyti šeimos, giminaičių, artimųjų, o gal šiaip draugų, gyvenančių čia. Rimas, šiek tiek padvejojęs, prisipažino Vilniuje turįs vieną draugą, kurio namuose visuomet apsistoja čia viešėdamas, bet šį kartą jo kelionės tikslas visai kitas. Tada pats paklausė Halo, kokiais keliais šis atvykęs į Lietuvą. Halas atsakė, kad jis tik kerta Lietuvą bandydamas rasti Užupio respubliką. Rimas linktelėjo galva, lyg suprasdamas, apie ką kalbama. Todėl Halui pasidarė smalsu, ar jis ką žino apie Užupio respubliką. Rimas, lyg tai būtų savaime aišku, atsakė, kad ir Baltarusijoje yra girdėjęs apie Užupio respubliką, kad ji, kaip ir Baltarusija, Ukraina, Lietuva, Latvija, Estija ar kitos valstybės, visai neseniai yra paskelbusi savo nepriklausomybę.

– Rimai! Tu tikrai žinai! Gal gali plačiau papasakoti apie Užupio respubliką? – susijaudinęs Halas bėrė žodžius.

Rimas, nesuprasdamas Halo jaudulio, žvelgė į jį ir ėmė pasakoti:

– Seniau Užupio respublika buvo didelė šalis su sena istorija. Apie tai galima spręsti iš to, kad ne tik Lietuvoje, Latvijoje ar Estijoje, bet ir Lenkijoje, Rumunijoje, Baltarusijoje, netgi Ukrainos pietvakariuose – visur randami Užupio respublikos archeologiniai radiniai. Žinoma, po nepriklausomybės ji, kaip ir Lietuva, tapo mažyte valstybėle.

– Rimai! Bet tada kur ji yra?

Rimas vėl tiesiog klausiamai nužvelgė Halą ir nieko neatsakė. Halas tučtuojau ėmė teisintis:

– Žinoma, tu tikriausiai nieko nesupranti. Tau apgailėtina ir absurdiška atrodo, kad žmogus, kuris ieškodamas Užupio respublikos atvyko čia, sakosi nežinąs, kur ji yra. Bet...

Kol Halas teisinosi, Rimas linkčiojo galvą, atseit žinąs, ką Halas pasakysiąs, tada panosėj pakartojo Baltarusijoje girdėjęs žmones kalbant apie Užupio respubliką, paskui sumurmėjo, kad esanti kažkokia keista kalba, vadinama užupiečių kalba. Dar pridūrė girdėjęs, kad Užupio respublika esanti kažkokiame Lietuvos ir Baltarusijos pasienio regione.

O tada... Visą tą laiką kažkur buvusi ir nė karto akyse nesirodžiusi baltaveidė Vilma didelėmis akimis priėjo prie Halo. Rimas atrodė labai nustebęs ir nutilo nebaigęs

pradėto sakinio. Halas norėjo toliau klausytis Rimo pasakojimo, todėl neatrodė labai patenkintas Vilmos pasirodymu. Tačiau Vilma labai familiariai, lyg būtų pažinojusi Halą nuo vaikystės ar dar seniau, pakvietė jį šokti.

– Vilma! Dabar kaip tik klausiausi savo draugo Rimo iš Baltarusijos labai svarbaus pasakojimo.

Bet jos nebuvo galima perkalbėti. Ji abiem rankomis apkabino Halo kaklą ir ištempė jį į šokių aikštelę. Vilmos tempiamas Halas pasisukęs pamatė, kaip Rimo veidas apsiniaukė. Todėl rankos mostu paprašė jo šiek tiek palaukti. Ir kartu su Vilma pradėjo šokti tango. Šokdamas atsisuko, tačiau Rimo niekur nebesimatė.

– Kur dingo Rimas? – klausinėjo Halas, po šokio ėmęs ieškoti jo visoje salėje.

– Pamirškit jį. Kur nors yra, – Vilma sugriebė Halo ranką ir, ištempusi iš salės, nusivedė į tamsų ilgą koridorių. Ten buvo vienas suoliukas, ant kurio pasodinusi Halą atnešė dvi taures šampano. – Jūs gerai šokate, – kalbėjo Vilma visa savo povyza ir balsu rodydama, kad dar nepraėjo susijaudinimas po šokio. Halas tik gūžtelėjo pečiais.

Kitame koridoriaus gale viena porelė bučiavosi: regis, tai buvo graži kaip lėlytė lenkaitė Ramunė ir specialusis korespondentas iš Vokietijos.

– Netikėkite Vladimiru Šatkovskiu, – staiga pasakė Vilma. Halas, priblokštas šių netikėtų žodžių, nesugebėjo nieko atsakyti. Vilma pakartojo: – Nesusitikite su Vladimiru Šatkovskiu.

Patylėjęs Halas paklausė:

– Kodėl gi?

– Nes... Nes jis niekina užsieniečius. Jis šovinistas.

– Tačiau ši priežastis atrodo per menka, – Halui taip pasakius, Vilma šiek tiek suglumo ir nežinojo, kaip čia geriau paaiškinti. Patylėjusi vėl tarė:

– Jis būtinai pakenkia užsieniečiams.

– Kaip? – Halo toliau spaudžiama Vilma prarado kalbos dovaną, paskui bandė nevykusiai aiškinti:

– Šito, žinoma, aš irgi iki galo nežinau. Tiesiog esu girdėjusi gandų. Anksčiau kažkoks užsienietis irgi bandė su juo susitikti ir galiausiai nusižudė.

Halas gūžtelėjo pečiais. Vilma tikriausiai neturėjo ką daugiau pridurti, todėl užsičiaupė.

– Jūsų pasakojimas kažkoks miglotas. Jame nematau jokios priežasties, kodėl neturėčiau susitikti su Vladimiru. Juk nesiruošiu su juo pradėti jokio rimto verslo; vienintelis dalykas, kurį noriu sužinoti: ar jis yra ką girdėjęs apie Užupio respubliką.

Vilma isterišku balsu paklausė:

– Jūs tikrai ketinate keliauti į Užupio respubliką?

– Žinoma. Ten mano tėvynė.

Vilma, pažiūrėjusi liūdnomis susirūpinusiomis akimis, atsiduso ir tarė:

– Žinoma, neturiu jokios teisės uždrausti ar peikti jūsų pasiryžimo nuvažiuoti į Užupio respubliką. Tai jūsų tėvynė. Tačiau Vladimiro klausti apie Užupio respubliką negalima.

Halas spoksojo į Vilmą vartydamas akis. Vilma tęsė:

– Žinoma, jūs vėl paklausite: ir kodėl gi negalima Vladimiro teirautis apie Užupio respubliką? Ir aš vėl atsakysiu, kad Vladimiras yra didelis šovinistas ir niekina užsieniečius. Jūs vėl pasakysite, kad tai per menka priežastis. Ir aš vėl atsakysiu, kad kažkoks užsienietis anksčiau jau yra klausęs Vladimiro apie Užupio respubliką, o vėliau nusižudė. Galų gale kas išeina? Jūs nesugebate manimi pasitikėti, – jos veidas buvo labai liūdnas. Halas žiūrėjo į Vilmą nepasitikėdamas ir dvejodamas. Vilma kalbėjo sugriebusi jo ranką: – O, nelaimingasis svetimšali! Apie šią šalį jūs nieko nežinote. Nėra nė vieno žmogaus, kuris norėtų jums nuoširdžiai padėti. Bet nebijokite, – patylėjo ir tęsė: – Rytoj jūs ateisite pas mane. Ieškodamas pagalbos. Užsukite, kai tik galėsite. Visuomet padėsiu. Apsaugosiu jus. Tik dėl jūsų būsiu jūsų draugė. Tokia artima kaip žmona, geriausia draugė.

Halas kantriai išklausęs tarė:

– O kodėl jūs norite man padėti?

Vilma pagalvojusi, ką reikėtų atsakyti, pratarė:

– Nes... Nes jūs skiriatės nuo kitų žmonių. Jūs tyras. Toks kaip visi, kurie keliauja į Užupio respubliką.

Halas, nustebintas tokių jos žodžių, pasakė:

– Ar tai turėtų reikšti, kad esate sutikusi ir kitą žmogų, keliavusį į Užupio respubliką, ne tik mane?

Tačiau Vilma nieko neatsakė, tik paėmė jo ranką ir priglaudė prie savo skruosto. Didžiulės jos akys pritvinko ašarų.

O tada... Iš kažkur pasigirdo graudžiai iškilminga pianino sonata. Halas nustebęs pakėlė galvą:

– Iš kur sklinda ši muzika?

Jis ėmė žvalgytis į visas puses. Tačiau Vilma žiūrėjo nieko nematydama ir negirdėdama.

Halas pakilo iš vietos pakerėtas muzikos garsų. Ir iškart nuskubėjo salės pusėn. Vilma, palikta viena, liūdnu kaltinančiu žvilgsniu nulydėjo Halą.

Žmonės salėje kalbėjosi mažomis grupelėmis ar šoko pagal muzikos ritmą. Pianinu skambinančio žmogaus nesimatė. Nebuvo ir pianino. Halas apėjo visą salę ir vėl išėjo į koridorių.

Koridoriuje vis dar sėdėjo į liūdesį panirusi Vilma, šiek tiek toliau atsirėmę į sieną aistringai bučiavosi lenkaitė Ramunė ir korespondentas iš Vokietijos. Pianino garsai tebesklido. Halas nekantriai pravėrė vienas duris. Ten turbūt buvo virtuvė.

Virtuvėje keletas vyrų ir moterų sėdėjo ratu ir rūkė marihuaną. Vienas, greičiausiai apsvaigęs nuo marihuanos, kairėn dešinėn purtė galvą. Kampe sėdinti porelė meiliai žvelgė vienas kitam į akis. Vyro ranka glostė juoda kojine aptemptą moters šlaunį. Halas skersai per virtuvę išėjo į verandą.

Verandoje trys keturi vyrai ir moterys rūkė. Tarp jų matėsi ir raudonbarzdis Rovėnas. Lauke snigo.

– Ei! Mano drauge iš Huno! – šūktelėjo Rovėnas kažkaip iškilmingai keldamas ranką. Bet tuo metu pianino garsai pasigirdo dar aiškiau.

– Nuostabus vakaras, ar ne? – kalbėjo didžiulius akinius nešiojantis Andrejus. Halas neturėjo laiko su jais kalbėtis. Pianino sonata darėsi vis jausmingesnė ir iškilmingesnė.

– Iš kur, po galais, sklinda ši muzika? – klausė Halas. Tačiau Rovėnas atrodė nesuprantąs, ką šis kalba angliškai. Halas iškišo galvą iš verandos ir pažvelgė į viršutinį aukštą. Pasirodo, pianino garsai sklido iš viršutinio aukšto, tiesiai virš verandos. Įminęs pianino garsų paslaptį jis skubiai išėjo.

Perėjęs virtuvę, koridorių, vėl grįžo į salę. Žmonės vis dar šoko ar šnekučiavosi. Jis paskubom ėmė lipti viršun salės viduryje esančiais laiptais. Ant laiptų tupinčios trys gražios, gyvos dvidešimtmetės pradėjo kikenti pamačiusios netikėtai išdygusį Halą.

Antrame aukšte irgi buvo ilgas koridorius. Beeinant juo, muzikos garsai, lyg artėdami prie kulminacijos, darėsi vis iškilmingesni ir jausmingesni. Halas nekantraudamas paskubino žingsnius. Galiausiai pasiekė svetainę, iš kurios ir sklido pianino muzika.

Tai buvo gana plati erdvė, tikriausiai skirta priimti svečiams. Viena svetainės siena buvo didelis langas, pro kurį aiškiai matėsi nakties vaizdai, krintantis sniegas. Kitoje svetainės pusėje stovėjo fortepijonas – juo labai graži elegantiška moteris ir skambino. Halas, pažvelgęs į ją, negalėjo nekrūptelėti iš nustebimo. Ji buvo visai neseniai oro uoste matyta Jorgita. O už Jorgitos stovintis maždaug penkiasdešimties metų vyras rankoje laikė vyno taurę.

Neilgtrukus Jorgita baigė groti. Liūdesio pilnomis akimis įsistebeilijusi į priekį sustingo.

– Bravo! – plodamas sušuko už Jorgitos stovintis maždaug penkiasdešimties metų vyras, vyno taurę padėjęs ant fortepijono. Jorgita tebežvelgė sustingusi liūdesio pilnomis akimis, lyg prarastos praeities besiilgintis žmogus. Penkiasdešimtmetis vyras pradėjo bučiuoti jai skruostus ir kaklą. Bet Jorgita vis dar nejudėjo iš vietos. Nė vienas, rodės, dar nebuvo pastebėjęs Halo, stovinčio svetainės prieangyje.

Tuo metu už Halo nugaros šūktelėjo Alvydas:

– Halai! Vladimiras atvyko!

Halas stovėjo tarsi pakerėtas, nenuleisdamas akių nuo Jorgitos.

– Dabar jau galėsi sužinoti, kur yra Užupio respublika, – kalbėjo Alvydas, purtydamas Halą už peties. Jorgita, išgirdusi Alvydo žodžius, nustebusi atsisuko ton pusėn. Ją žiūrinčio Halo ir jos akys susitiko. Penkiasdešimtmetis vyras nepastebėjo nei Halo, nei Alvydo pasirodymo ir tebebučiavo Jorgitai paausius. Jorgita, lyg visiškai jo nejausdama, pilnomis liūdesio akimis tebežvelgė į Halą.

– Vladimiras tavęs laukia. Eime, – ragino Alvydas, pagriebęs Halo ranką ir traukdamas jį. Net ir tempiamas Alvydo, Halas vis gręžėsi atgal į Jorgitą.

– Ar žinai, kas ta ką tik skambėjusi melodija?

Alvydas atrodė nesupratęs, ko klausia Halas. Tikriausiai todėl tepasakė:

– Anas vyras – Danijos oro linijų prezidentas. Pono Egio draugas.

Halas pyktelėjęs paprieštaravo:

– Ne, ne tai, ta melodija, kurią ką tik grojo Jorgita. Tai buvo Užupio respublikos himnas.

SIDABRAPLAUKIS VLADIMIRAS

Kambarys, į kurį paskui Alvydą įėjo Halas, buvo didelis, panašus į biblioteką. Visos sienos apstatytos knygų lentynomis, o lentynos kimšte prikimštos senų knygų. Dešinėje sienoje langai, o tarp jų, prie maždaug dviejų metrų pločio sienos stovėjo didžiulė, iš balto marmuro iškalta skulptūra. Ji vaizdavo dviem rankomis pasirėmusį vyrą skausmo perkreiptu veidu.

Kambario viduryje stovėjo keturkampis stalas, o prie jo sėdėjo kažkuo nepatenkintas maždaug šešiasdešimties metų sidabraplaukis vyras. Tai greičiausiai ir buvo Vladimiras Šatkovskis. Šalimais jo žemai nunarinusi galvą sėdėjo girta moteris, kuriai turėjo būti apie trisdešimt penkerius metus. Vladimiras, matyt, rodė savo nepasitenkinimą šalimais sėdinčia girta moterimi.

– *Hi*![13] – aiškiu balsu trumpai pasisveikino sidabraplaukis Vladimiras, spausdamas Haliui ranką. Jis atrodė

[13] Labas. (*angl.*).

ne pagal metus judrus. Veidas sveikai švytėjo, akys žibėjo. Šypsantis matėsi, kad jo dantys balti it dramblio kaulas, o dantenos raudonos kaip koralas.

Halui pasisveikinus su Vladimiru, šalimais sėdinti girta moteris pakėlė nunarintą galvą ir ištiesė ranką:

– Sveiki! Aš Sofi.

Halas ir jai paspaudė ranką. Spausdamas pamatė, kad ji gana išvargusi, turint omeny, kad jai tebuvo kokie trisdešimt penkeri. Kadaise gražuolė – dabar gerokai susenusi dėl alkoholio ir cigarečių, pamėlę paakiai – kaip ligonės, dantys – smarkiai pajuodę.

– Sofi anksčiau buvo garsi Prancūzijos balerina, – pasakė Alvydas, Halui spaudžiant ranką Sofi. Sidabraplaukis Vladimiras tik nužvelgė Sofi paniekos pilnomis akimis, bet netarė nė žodžio.

– Apie jus nemažai girdėjau iš Alvydo. Ir kad atvykote iš Huno, ir kad ieškote Užupio respublikos, ir netgi tai, kad iš tėvo esate girdėjęs apie šlubą Šatkovskį. Bet kas jūsų tėvas? – trumpais aiškiais sakiniais pradėjo kalbą Vladimiras, kai tik Halas prisitraukęs kėdę atsisėdo. Jo anglų kalba buvo gana artikuliuota ir puikiai suprantama. Halas pasakė savo tėvo vardą. Vladimiras gūžtelėjo pečiais: – Keista, niekada nesu tokio girdėjęs. Greičiausiai jūsų tėvo pažįstamas Šatkovskis – tai ne aš, o kažkoks kitas žmogus. Juk pasaulyje greičiausiai yra dar daugybė šlubų Šatkovskių, aš ne vienintelis.

– Veikiausiai taip ir bus. Arba aš kažką ne taip būsiu išgirdęs... – kalbėjo Halas.

Tada Alvydas liepė parodyti ir Vladimirui „Užupio“ viešbučio bare matytą nuotrauką. Kai Halas ištraukė, Alvydas padavė ją Vladimirui. Šis paėmęs pradėjo nuodugniai tyrinėti. Halas jam paaiškino:

– Viduryje sėdintis žmogus – mano tėvas.

Tačiau Vladimiras neatrodė ką nors atpažįstąs, tik pasitikslino:

– Jis iki šiol gyvas?

– Prieš dvidešimt metų paliko šį pasaulį.

Vladimiras, dar kartą gūžtelėjęs pečiais, vėl paklausė:

– O jei būtų gyvas, kiek metų dabar jam būtų?

Halas suskaičiavo:

– Jei tėvas dar būtų gyvas, šiemet jam būtų sukakę septyniasdešimt septyneri.

Vladimiras, viską supratęs, išskėtė delnus ir pakėlė juos viršun.

– Vadinasi, jis už mane vyresnis maždaug dvylika metų, neįmanoma, kad būčiau draugavęs su žmogumi, šitiek vyresniu. Be jokios abejonės, jūsų tėvo pažįstamas Šatkovskis tai ne aš, o kažkoks kitas žmogus. Net jei jis ir buvo šlubis, kaip ir aš, – Vladimiras nusijuokė parodydamas akinančio baltumo dantis ir raudonas dantenas.

Susirūpinęs Halas ištraukė keletą kitų nuotraukų.

Kaip ir reikėjo tikėtis, tos nuotraukos buvo šeimos nuotraukos, panašios į ankstesnę. Įdomesnė detalė – vienoje iš jų šviesiaplaukė mergaitė sėdėjo prie fortepijono ir skambino. Tačiau tos nuotraukos fonas buvo identiškas kambariui, kuriame Jorgita ką tik skambino fortepijonu.

Siena už fortepijono – platus langas, pro kurį aiškiai matėsi naktiniai vaizdai, krintantis sniegas. Be to, nuotraukoje matoma mergaitė buvo be galo panaši į Jorgitą. Bet nei Vladimiras, nei Alvydas nemanė tą nuotrauką esant kuo nors svarbią. Atrodo, net ir pats Halas nesuprato, kad šios nuotraukos fonas identiškas kambariui, kuriame Jorgita ką tik skambino fortepijonu.

Buvo dar viena keista nuotrauka, kurioje matyti kambarys, panašus į biblioteką, o jos viduryje, prie didžiulio stalo ratu susėdę kalbėjosi keletas žmonių. Visos sienos apstatytos knygų lentynomis, o lentynos kimšte prikimštos senų knygų. Dešiniojoje nuotraukos pusėje langai. Šviesa šioje nuotraukoje sklido iš dešinės pusės. O tarp langų, prie siauros sienos stovėjo marmurinė skulptūra. Tai buvo dviem rankomis pasirėmusio vyro biustas skausmo perkreiptu veidu. Taigi nuotraukoje matomas vaizdas beveik idealiai sutapo su kambariu, kuriame Halas ką tik susitiko su Vladimiru. Nė vienas iš nuotrauką apžiūrinėjančių žmonių nesuprato to. Nė pats Halas. Vladimiras paėmė dar vieną nuotrauką.

– Šis asmuo – mano tėvas. Jis buvo Užupio respublikos ambasadorius Hane. Šalia stovintis vyras – mano dėdė. Poetas. Aukštas berniukas priešais juodu – tai aš, o maža šviesiaplaukė mergaitė šalia manęs – mano pusseserė, – rodė Halas į žmones Vladimiro laikomoje nuotraukoje. Ji tikriausiai fotografuota vasarą kurorte, nes antroje eilėje stovintys suaugę vyrai mūvėjo baltas kelnes ir vilkėjo marškinius trumpomis rankovėmis, priekyje

stovintis aukštas berniukas mūvėjo trumpikes ir dėvėjo šiaudinę skrybėlę, o maža šviesiaplaukė mergaitė vilkėjo suknelę. – Ši nuotrauka daryta kažkurią vasarą, kai mūsų šeima važiavo ilsėtis į vilą Gruzijoje. Tuo metu daugelis Užupio respublikos piliečių keliaudavo į tolimus kraštus vasaros atostogų, – pasakojo Halas. Tačiau Vladimirui žiūrėti nuotraukas staiga nusibodo.

– Aš nesuprantu tik vieno... – prakalbo Alvydas, šalia Vladimiro žiūrintis nuotraukas. – Kodėl tavo pusseserė šviesiaplaukė europietė? Juk ir tu, ir tavo tėvas, ir tavo dėdė – visi jūs juodaplaukiai azijiečiai.

Halas linktelėjo galvą, pritardamas Alvydui, ir tarė:

– Ilgai reikėtų aiškinti.

Suirzęs Vladimiras netikėtai nutraukė Halą:

– Ir kas iš to? Ir ką tuo norite pasakyti? Ar kur nors šiose nuotraukose yra įrodymas, kad Užupio respublika egzistuoja?

Halas neturėjo ką atsakyti Vladimirui, todėl kurį laiką tylėjo. Paskui prisiminęs iš kelioninio krepšio išsitraukė mažytę dėžutę.

– Mano manymu, tai galėtų būti puikiausias įrodymas, – sulig šiais žodžiais Halas atidarė dėžutę. Ten gulėjo medalis. – Tai Užupio respublikos prezidento įteiktas medalis mano tėvui. Čia taip ir parašyta, aiškių aiškiausiai. „Užupio respublikos prezidentas".

Alvydas perėmė dėžutę iš Halo ir parodė ją Vladimirui. Šis, ją ciniškai apžiūrėjo. Halas jam toliau nekantriai išvedžiojo:

– Šį medalį galite pamatyti ir nuotraukose. Jis kabo mano tėvui ant krūtinės, dešinėje pusėje.

Bet Vladimiras, net nesiklausęs Halo postringavimų, kaip ir pasityčiojo iš jo:

– Medalis nuotraukoje, labai pagirtina, – pašoko iš vietos, nuklibinkščiavo prie knygų lentynos ir atsinešė iš jos ištrauktą enciklopediją: – Taigi! Paieškokite čia. Ar yra Užupio respublika? Aš esu visiškai įsitikinęs, kad šitoje knygoje dar nėra straipsnio apie valstybę tokiu pavadinimu.

Padėjo knygą priešais Halą. Halas buvo taip priblokštas, kad nedrįso jos nė atversti. Alvydas griebė ir pradėjo ją vartyti. Vladimiras pergalingu tonu tęsė:

– Žinoma, po kokių dešimties metų naujame leidime galėtų atsirasti naujas straipsnis. Jei, pavyzdžiui, tu įkurtum Užupio respubliką.

Halas neturėjo ką atsakyti, o Alvydas, vis ieškodamas tos Užupio respublikos, uoliai vertė Vladimiro atneštos knygos lapus.

– Ką reiškia Užupis? – negailestingai puolė Vladimiras. – Viskas paprasta. Už upės. Tai ne valstybės pavadinimas.

Halas atsiduso iš nevilties. Ir tada... Šalia Vladimiro sėdėjusi ir visą laiką nunarinusi galvą girta moteris staiga ją pakėlė ir vos apversdama liežuvį sušvepleno:

– Jei pasakysite „užupis“ Prancūzijoje, visi supras, kad tai yra *où je piss*, tai yra vieta, kur šlapinuosi. Taigi tai tualetas.

Vladimiras tučtuojau pliaukštelėjo jai per skruostą. Ir riktelėjo:

– Ar neužsičiaupsi?

Tikriausiai trenkta labai stipriai, nes moteris nugriuvo nuo kėdės ir nusirito ant grindų. Vladimiras nužvelgė ant grindų nusiritusią ir tebekretančią moterį ir dar kartą suriko:

– Girta prancūzų kekšė!

Ant grindų nusiritusi ir tebekretanti moteris pagulėjusi tuoj griebėsi už stalo ir atsikėlusi vėl atsisėdo į savo vietą. Ir vėl nurimo nunarinusi galvą. Kurį laiką tvyrojo nejauki tyla. Vladimiras tuoj pat vėl ėmė dėstyti savo gyvu balsu, lyg nieko nebūtų nutikę:

– Vieno tikrai negaliu suprasti. Iš kur atsiranda tokių užsieniečių kaip tu, kurie atvyksta į šią tolimą šalį tikėdami, kad yra kažkokia valstybė, vadinama Užupiu. Ir kaip jums į galvą šauna tokios mintys?

Halas niūriai žiūrėjo ir netarė nė žodžio. Vladimiras toliau tyčiojosi iš Halo:

– Na, iš kitos pusės žiūrint, aname Vilnelės krante, Užupio mikrorajone gyvena nemažai girtuoklių, neturinčių ką veikti, kurie per Melagio dieną juokais paskelbė netgi Užupio nepriklausomybę. Tai tikriausiai ir užvedė tokių naivių užsieniečių kaip tu vaizduotę. Jei labai reikia, rytoj pabandyk susitikti su tais žmonėmis.

Visko klausęsis Alvydas, ko gero, apgailestaudamas dėl padėties, kurioje atsidūrė Halas, nerimastingu balsu dar paklausė:

– Rusijoje yra daug autonominių respublikų, gal tarp jų bus ir Užupio?

Vladimiras pašiepiamai tarė:

– Tada reikėtų važiuoti į Rusiją ir apieškoti visą Sibirą.

Alvydas nepasidavė:

– Ar tikrai nėra jokių istorinių duomenų apie tikrąją Užupio valstybę?

Vladimiras nesutrikęs atsakė:

– Gal kada ir bus. Jei koks nors genijus archeologas rastų Negyvosios jūros rankraščių apie Užupio respubliką, – po šių žodžių Vladimiras garsiai nusijuokė, regis, be galo patenkintas savo sąmoju. Jo juokas buvo labai linksmas.

Halas pradėjo vieną po kitos tvarkyti ištrauktas nuotraukas ir medalį. Vladimiras burbėjo lyg sau: – Tikrai negaliu suprasti. Kodėl užsieniečiai, tokie kaip tu, atvažiuoja į šią šalį ieškoti Užupio respublikos.

Halas pakėlė galvą ir, žiūrėdamas tiesiai į Vladimirą, paklausė:

– Tai reiškia, kad buvo ir daugiau žmonių, ieškojusių Užupio respublikos, ne tik aš?

– Buvo. Prieš keletą metų. Jis irgi buvo azijietis, panašus į tave. Nežinau, ar iš Kazachstano, ar iš Uzbekistano. O gal ne, gal kaip ir tu – atvykęs iš Huno.

– O kaip jam baigėsi? – paklausė Alvydas.

– Mirė. Keletą dienų klaidžiojo po Vilnių ieškodamas Užupio respublikos ir galiausiai nusišovė.

Alvydą sudomino šie Vladimiro žodžiai ir jis pasiteiravo:

– Kodėl jis nusižudė?

– O šito tai nežinau, – Vladimirui taip atsakius stojo sunki tyla.

Ir tada... Nuaidėjo ausų būgnelius veriantis šūvis. Baisiai nustebę, žmonės pakėlė galvas.

– Kai tik susirenka, tuoj kas nors ir atsitinka. Įdomu, kas šį kartą šovė? – taip rėkdamas Vladimiras pašoko iš vietos ir išbėgo lauk. Buvo matyti, kad jis smarkiai šlubuoja. Alvydas išskubėjo paskui, Halas greitosiomis susidėjo ant stalo buvusius daiktus: nuotraukas ir medalį. Tik vienintelė girta Sofi vis dar tebesėdėjo nunarinusi galvą.

Įėjęs į salę Halas pamatė šūvio išgąsdintus žmones, besibūriuojančius ir smarkiai besiginčijančius; juos peržvelgęs pastebėjo ir vieną, negailestingai kritikuojantį Vladimirą. Po kiek laiko iš antro aukšto pasirodė namo šeimininko pono Egio figūra.

Ponas Egis, lyg norėdamas nuraminti svečius, leidosi laiptais žemyn plačiai šypsodamasis, pirštą įkišęs į revolverio gaiduko žiedą ir aukštai jį iškėlęs. Matyt, dėl to jo judesiai buvo nenatūralūs, o jis pats daug garsiai kalbėjo. Vladimiras kažką šaukė žiūrėdamas į jį. Greičiausiai tai buvo žodžiai „Kas per velniava?“ ar „Kas ką nušovė?“ Ponas Egis ėjo plačiai gestikuliuodamas ir kažką kalbėdamas. Ką gali žinoti, jis galėjo sakyti, kad pats iššovęs per klaidą. Tačiau Vladimiras atrodė netikįs pono Egio

pasiteisinimais ir toliau rėkė. Ponas Egis, sutrikęs, kad niekas juo netiki, vis bandė aiškintis.

– Ką jie kalba? – Halas paklausė šalia stovinčio Alvydo.

– Sako, tiesiog nuspaudęs gaiduką, nes manęs, kad šovinių nėra, – išvertė jam Alvydas.

O tada... Juodą apsiaustą vilkinti Jorgita leidosi laiptais žemyn, įsikabinusi į parankę kažkokiai moteriai. Visi buvę salėje staiga nutilo. Net ir namų šeimininkas užsičiaupė nusprendęs, kad nebeišsisuks.

Jorgitai nusileidus žemyn, žmonės prasiskyrė duodami kelią. Ji ėjo tarp jų išbalusi, lydima žvilgsnių. Halas stovėdamas kažkur viduryje apžiūrinėjo ją. Tačiau Jorgita, praeidama pro Halą, kažkodėl staiga pakėlė galvą ir pažvelgė į jį. Paskui kaipmat išėjo laukan.

Jorgitai dingus, namų šeimininkas ponas Egis atsisukęs į žmones kažką garsiai pasakė. Veikiausiai jis norėjo paskelbti, kad dabar visi neramumai baigėsi ir galima toliau linksmintis. Po jo žodžių pasigirdo kažkokia linksma, bet kartu siaubą kelianti muzika, o ponas Egis skubiai užbėgo į antrą aukštą, vis dar nešdamasis revolverį. Tačiau vakarėlyje jau tvyrojo prislėgta nuotaika. Nors grojo tranki, linksma muzika, nebuvo nė vieno šokančio. Žmonės būriavosi mažomis grupelėmis ir kažką šnibždėjosi.

– Nuostabus vakaras! Ar ne? – pasakė didelius akinius nešiojantis Andrejus, prisiartinęs prie Halo. Halas, užuot atsakęs, gūžtelėjo pečiais. – Nekreipk dėmesio. Taip atsitinka kasmet. Dėl to vakarėliai pono Egio namuose tik dar įdomesni.

Halas šyptelėjo. Andrejus beregint dingo tarp žmonių.

Regis, Andrejus buvo teisus. Žmonės atrodė pamiršę ką tik buvusius neramumus, jie jau pradėjo šokti, juoktis ir garsiai kalbėtis. Netrukus į gydytoją panašus senyvas vyriškis užlipo į antrą aukštą nešinas greitosios medicinos pagalbos krepšiu, tik neatrodė, kad kas į tai būtų kreipęs dėmesį.

Nežinia, ką tuo metu manydamas, Halas sparčiai žengė prie laiptų ir ėmė lipti viršun. Užėjo į kambarį, kur visai neseniai Jorgita skambino fortepijonu. Ryškiai švietė visos lempos, bet kambaryje jau nieko nebebuvo. Ant fortepijono klavišų ir ant kilimo šen bei ten matėsi kraujas.

Ir tada... Pro pusiau pravertas duris už fortepijono atsklido garsai iš gretimo kambario. Halas atsargiai nutipeno į tą pusę. Pasislėpęs už durų žvilgtelėjo vidun.

Tai buvo kambarys, panašus į miegamąjį. Pirma, kas patraukė žvilgsnį tame kambaryje, buvo plačiapetis vyras, pavadintas Danijos oro linijų prezidentu. Jis, nusivilkęs viršutinius drabužius – turbūt buvo peršautas, – sėdėjo ant sofos, o ką tik greitosios medicinos pagalbos krepšį atsinešęs senyvas gydytojas tvarstė jam žaizdą. Ant sofos ranktūrio, ten, kur jie sėdėjo, buvo bet kaip numesti balti marškiniai su kruvinomis dėmėmis. Pono Egio žmona jiems padėjo, o ponas Egis nerasdamas sau vietos vaikštinėjo po kambarį. Rankoje laikė kažką, susuktą į baltą rankšluostį, tai tikriausiai buvo tas pats revolveris.

– Ai! – trumpai sudejavo plačiapetis pacientas suraukęs veidą. Todėl gydytojas jam kažką pasakė nesuprantama kalba. Atrodė, kad paciento žaizda nėra tokia gili, kaip atrodė.

Po kiek laiko pacientas pasisuko į poną Egį ir kažką jam pasakė. Ponas Egis iš kišenės paskubomis išsitraukė cigarečių pakelį ir vieną cigaretę įkišo jam į burną. Skubiai suradęs žiebtuvėlį, pridegė cigaretę. Rankoje laikytą į baltą rankšluostį susuktą revolverį teko padėti ant stalo: jį pamačiusi pono Egio žmona piktai subarė vyrą. Turbūt priekaištavo, kam iki šiol jo neatsikratęs ir vis dar laikąs rankose. Tikriausiai taip ir sakė, nes ponas Egis linktelėjo galvą – atseit viską suprato – ir skubiai išėjo iš kambario, nešinas revolveriu. Šią sceną paslapčiomis stebėjęs Halas tuoj pat pasislėpė už durų.

Išėjęs ponas Egis pasuko į vieną kambario, kuriame buvo fortepijonas, kampą, prie sraigtinių laiptų, ir greitosiomis ėmė kopti viršun. Tuoj ir pradingo. Greičiausiai ten, palėpėje, buvo kokia nors slėptuvė. Šiek tiek padvejojęs Halas apsisprendė, irgi nuskubėjo prie laiptų ir ėmė jais lipti.

Kambarys, kuriame atsidūrė Halas sekdamas ponu Egiu, matyt, kadaise buvo skirtas mokytis vaikams, o dabar jame saugomi įvairūs seni daiktai. Kai Halas atidarė duris ir žengė į kambarį, ponas Egis vyniojo kilimą ir ruošėsi atkelti medines grindis. Tikriausiai ten norėjo paslėpti ginklą. Išgąsdintas daromų durų garso, pakėlė galvą ir sušuko:

– Čia eiti negalima.

Tačiau Halas kuo ramiausiai tarė:

– Šitą daiktą parduokite man.

Bet ponas Egis atrodė nesupratęs Halo žodžių. Matyt, todėl dar kartą pasakė:

– Išeikite. Čia eiti negalima.

Nieko neatsakęs, Halas priėjo prie kambario viduryje stovinčio vaikiško stalelio, atsisėdo ant jo ir, išsitraukęs čekių knygelę, įrašė sumą ir pasirašė. Tada išplėšė lapelį ir ištiesė jį ponui Egiui:

– Štai! Tą revolverį parduokite man.

– O kur jūs jį dėsite? – paklausė ponas Egis įtariai nužvelgdamas Halą.

– Tiesiog noriu turėti prisiminimui. Prisiminti vakarėlį jūsų namuose, – pasakė Halas. Pono Egio veidas bylojo, kad jis netiki. Išsitraukęs skaitymo akinius, juos užsidėjo ir ėmė tyrinėti Halo čekį.

Iš pono Egio veido galėjai suprasti, kad jis niekaip negali patikėti įrašyta suma. Todėl atrodė, kad dar ir dar kartą tikrina. Galiausiai pravėrė burną:

– Na, jei taip norite, negaliu atsakyti. Geriau pagalvojus, tai visai nieko daikčiukas atminimui, – pasakė ir padavė balto rankšluosčio ritinėlį. Halas beveik stverte stvėrė jį iš rankų ir įsigrūdo į kišenę.

– Tačiau ničniekam negalima pasakoti, kad šį daiktą pirkote iš manęs. Ar galite tai pažadėti? – pasakė ponas Egis nerimo pilnu balsu, žvelgdamas susirūpinusiomis akimis.

– Pažadu.

Tik tada pono Egio veidas nurimo. Suskubęs iš stalčiaus sienoje ištraukė mažytę dėžutę su kulkomis ir perdavė ją Halui, tarstelėjęs kažkaip atsainiai:

– Šitą irgi atiduosiu. Man juk daugiau nebereikės.

– Dėkoju. Tačiau jūsų namas tikrai nepakartojamas. Nuo kada gyvenate čia? – paklausė Halas, paėmęs dėžutę ir įsikišęs ją į kišenę. Ponas Egis, pritrenktas netikėto klausimo, pažiūrėjo nesusigaudydamas, tada atsiklausė:

– Hm... O kodėl šituo domitės?

Halas, nežinodamas, ką atsakyti, kiek susimąstė. Paskui lyg sau burbtelėjo:

– Hm... Tiesiog pajutau, kad kažkada jau esu buvęs šiuose namuose.

Ponas Egis tarė gūžtelėjęs pečiais:

– Ką čia gali žinoti, gal ir esate buvęs.

Halas irgi gūžtelėjo pečiais ir tarė tiesdamas ranką:

– Dėkoju už linksmą vakarą.

Ponas Egis suėmė ištiestą Halo ranką, paspaudė ją ir pasakė:

– Man didelė garbė, kad šiuose namuose apsilankė toks garbingas svečias kaip jūs.

Taip atsisveikinęs Halas išėjo iš kambario.

– Jūs tikrai manote, kad šis namas nepakartojamas? – paklausė ponas Egis, leisdamasis sraigtiniais laiptais paskui Halą.

– Nejaugi šitoks namas nėra nepakartojamas? – atsisukęs Halas atsakė klausimu į klausimą.

Ponas Egis, nežinodamas, kaip geriau reaguoti, pritarė:

– Na taip. Šitoks namas tikrai yra nepakartojamas. Tačiau dabartinėmis žiemomis, tiesą pasakius, nėra taip paprasta išspręsti šildymo problemą. Šioje šalyje naftos kainos nežmoniškos.

– Bet anksčiau šį namą šildydavo ne nafta, – netyčia išsprūdo Halui. Jis tą pačią sekundę atsisuko, lyg būtų intuityviai pajutęs, kad pasakė kažką netinkama. Laimei, plačiapetis ponas Egis, besileidžiantis sraigtiniais laiptais paskui Halą, atrodė nesupratęs paskutinių žodžių. Todėl Halas pasitaisė: – Bet ką gali žinoti, galbūt anksčiau šį namą šildydavo ne nafta.

Plačiapetis ponas Egis tik dabar suprato, ką Halas kalba, ir sutiko su juo:

– Veikiausiai taip. Juk anksčiau naftos nebuvo.

Nulipęs sraigtiniais laiptais ir vėl atsidūręs kambaryje su fortepijonu, ponas Egis ištiesė Halui ranką ir pakartojo:

– Man didelė garbė, kad šiuose namuose apsilankė toks garbingas svečias kaip jūs.

Halas nusileido į apatinį aukštą. Salėje skambėjo linksma muzika, žmonės sukosi pašėlusio šokio sūkuryje. Jie buvo pamiršę, kas ką tik nutiko.

Halas apsuko aplink salę ieškodamas Rimo. Bet jo nesimatė. Paeiliui perėjo koridorių, virtuvę ir balkoną, bet ir ten jo nebuvo. Tikriausiai jau bus išėjęs. Susiradęs savo kelioninį krepšį, pasiėmė jį ir išėjo iš pono Egio namų.

Lauke snigo, oras buvo vis toks pat šaltas ir drėgnas. Halas giliai atsikosėjo ir patraukė tamsiais skersgatviais. Tačiau netrukus pasiklydo ir ėmė klaidžioti. Skersgatviai buvo keistai susipynę tarpusavyje, o ir dėl visur tvyrančios tamsos bet kam, pirmą kartą atvykusiam į šį miestą, nebūtų lengva atsekti, kur jau buvo eita. Be viso to, nebuvo ir žmonių, kurių būtų galima pasiklausti kelio. Gili naktis, be perstojo snigo, tikriausiai todėl gatvėse žmonių nesimatė.

Halas klydinėjo ieškodamas, kur eiti, bandė grįžti jau eitu keliu atgal, stoviniavo dvejodamas, kur gatvė dalijosi į keletą atšakų. Jau norėjo sukti už kažkurio kampo, bet netikėtai išgąsdintas ėmė trauktis atatupstas. Ten stovėjo išsiblaškęs dviejų metrų ūgio pusamžis vyriškis, su kuriuo Halas vos nesusidūrė. Tačiau tas vyriškis stovėjo nė nekrustelėdamas, lyg kokia bronzinė statula, pastatyta kampe, ir tiesiog žvelgė į Halą be žodžių.

Halas įkišo pirštą į kišenėje buvusio revolverio gaiduko žiedą ir pažvelgė į priešininką. Laimei, jis neatrodė nusiteikęs priešiškai. Veide nesimatė noro pulti. Be to, jis atrodė jau per senas, kad galėtų ką nors užpulti, buvo be galo pavargęs. Skruostai įdubę, pečiai sustingę. Atrodė panašus į bedarbį ar žmogų, okupacijos metais ilgą laiką praleidusį Sibiro tremtyje. Jis tik abejingai žiūrėjo į Halą be jokios išraiškos veide ir nejudėjo.

Tik kai įsitikino, kad ką tik sutiktas žmogus nesiruošia

jo pulti, Halas ištraukė pirštą iš pistoleto gaiduko žiedo ir pasakė:

– Sveiki!

Tačiau sutiktasis tik žiūrėjo į Halą abejingomis akimis ir neištarė nė žodžio. Jį persmelkė mintis, ar tik nebus sutikęs vaiduoklio. Be to, rodės, kad jis jau ilgą laiką ten taip stovėjo, nes galva ir pečiai buvo baltai apsnigti.

– Pasiklydau. Gal žinote, kaip nueiti iki „Užupio" viešbučio? – garsiai pasiklausė Halas, gniauždamas susikaupusį siaubą ir iš visų jėgų stengdamasis šypsotis. Sutiktasis ir šį kartą nepasakė nė žodžio. Pamanęs, kad geriausia būtų kuo greičiau pasitraukti nuo šio žmogaus, Halas ištarė: – Nieko tokio. Jūs vis tiek nesuprantate anglų kalbos. Žinoma, tai ne jūsų trūkumas, kad nemokate angliškai. Tiesiog nesate gimęs Anglijoje ar Amerikoje.

Taip pasakęs, Halas kuo greičiausiai dingo iš tos vietos ir puolė į pirmą pasitaikiusią gatvę. Be jokio tikslo skaičiuodamas žingsnius sumurmėjo sau.

– Velnias! Na ir sninga.

O tada... Halui už nugaros pasigirdo kažkieno balsas.

– Ar tu kartais ne Halas? Halas, tiesa?

Išgirdus šį balsą, Halo kūnas nuėjo pagaugais. Tai nebuvo nei anglų, nei lietuvių kalba, o užupiečių.

Halas atsisuko. Bet ten, gatvių kampe, vis taip pat vienui vienas stypsojo tas pats vyras, daugiau nieko. Nesitikėjo, kad tas vyras, kuris stovėjo nė nekrustelėdamas,

būtų galėjęs pasakyti šiuos žodžius. Ir vis dėlto Halas sušuko:

– Ar tai jūs kalbėjote?

Halo tarti žodžiai nuskambėjo ne užupietiškai, o angliškai. Halas dar kartą pabandė kalbėti užupietiškai, bet lūpos buvo užrakintos. Tuomet vėl iš tamsos tas pats balsas prabilo vėl užupietiškai:

– Halai! Tu? Tu grįžai? Ar ne?

Tačiau gatvių kampe stypsantis vyriškis žiūrėjo į šią pusę ir nė nekrustelėjo. Todėl visiškai nesitikėjo, kad kalbėjęs žmogus buvo tas vyriškis. Ir vis dėlto Halas dar kartą sušuko jam:

– Iš kur mane pažįstate?

Ir šį kartą Halo žodžiai nuskambėjo angliškai. Regis, Halas galėjo suprasti užupiečių kalbą, bet buvo visiškai užmiršęs ja kalbėti.

– Mano vardas Urbonas. Aš žinojau, kad grįši, – vėl prakalbo balsas iš tamsos. Tačiau aname kampe stypsantis žmogus nė nepajudėjo. Vėl nusmelkė mintis, kad tas vyriškis pilvakalbis, ir ką tik girdėtas balsas yra jo.

– Urbonai! – sušuko Halas, virpėdamas iš džiaugsmo ir nuostabos.

O tada... Iš skersgatvio gilumos atvažiavo patrulinė policijos mašina, įsijungusi švyturėlius. Vyriškis skubiai pasislėpė skersgatvyje. Halas šaukė jam:

– Palauk! Šiek tiek palauk!

Bet sutiktasis jau buvo dingęs tamsoje.

– Urbonai! Urbonai!

Halui murmant sau ir apgailestaujančiomis akimis ieškant dingusiojo tamsoje, privažiavo patrulinė policijos mašina. Pravažiuodama pro Halą šiek tiek padvejojo, lyg norėdama sustoti. Iš tikrųjų keistai atrodė vidury skersgatvio visiškai apsnigtas užsienietis, nešantis kelioninį krepšį. Vis dėlto nesustojo. Nors Halo siluetas ir atrodė šiek tiek neįprastai, bet nebuvo reikalo stabdyti mašiną ir pradėti apklausą. Bet lyg ką negera įtardama sumažino greitį ir slinkte praslinko pro Halą. Ta vieta buvo netoli Lietuvos respublikos prezidentūros, ir atrodė, kad policininkai čia ypač atsargūs.

Net ir pravažiavus policijos mašinai, Halas tebestovėjo toje pačioje vietoje. Mąstė, ar Urbonas grįš. Nežinojo, ar kartą dingęs Urbonas dar pasirodys. Apdujusio Halo, stovinčio skersgatvio kampe sningant, siluetas nelabai skyrėsi nuo visai neseniai ten pat stovėjusio Urbono.

Nežinia, kiek jis stirksojo tame šaltyje, kur galima ir suledėti, bet galiausiai iš skersgatvio pasirodė žmogaus figūra. Halas sušuko iš džiaugsmo:

– Urbonai!

Tačiau iš ten ateinantis žmogus netarė nė žodžio. Jis pėdino be galo lėtai, vos vilkdamas koją už kojos, lyg eiti būtų buvę be galo sunku. Daugiau nebegalintis laukti Halas nubėgo prie jo. Bet tai nebuvo Urbonas. Šis žmogus buvo užsivertęs didžiulį sieninį laikrodį. Tai dėl jo ėjo taip sunkiai.

Halas taip ir sustojo – pritrenktas ir baisiausiai nusivylęs. Žmogus, užsivertęs sieninį laikrodį, regis, nė nematė

Halo, nes ėjo tylėdamas. Didžiulį sieninį laikrodį tempianti jo figūra atrodė keistai, lyg būtų nešęs karstą.

Prasliūkinus sieninį laikrodį nešančiam vyriškiui, Halas vėl pradėjo kilnoti savo sunkias kojas. Reikėjo ieškoti kelio į viešbutį. Tik per tą laiką visiškai pametė kryptį. Klaidžiodamas po keistai susiraizgiusias gatves, po truputį tolo nuo viešbučio. Be to, ilgą laiką praleidus didžiausiame šaltyje, sąmonė ėmė jauktis.

Besiblaškydamas tamsiomis gatvėmis, netikėtai sutiko Rimą. Jis turbūt traukė namo iš pono Egio. Halas, be galo nudžiugęs, sušuko:

– Rimai!

Tačiau Rimas, išvydęs Halą, visiškai neapsidžiaugė. Buvo dėl kažko smarkiai užpykęs ant jo.

– Rimai! Aš pasiklydau. Man reikia grįžti į „Užupio" viešbutį, tik niekaip negaliu rasti kelio, – skundėsi Halas, balsas maldavo, o akys prašė pagalbos.

Rimas lyg nenoromis išlemeno:

– Jei nori nueiti į „Užupio" viešbutį, tai eini ne į tą pusę. Reikia eiti priešinga kryptimi, – jo veidas rodė, kad neketina daugiau būti malonus Halui.

Halas sugriebė Rimą už rankos ir ėmė melsti:

– Rimai, nepalik manęs! Prašau! Aš čia tuoj sustingsiu iš šalčio. Šitose ledinėse gatvėse klaidžioju jau kokią valandą. Prašau.

Rimas žiūrėjo į jį niekinamai šaltu žvilgsniu. Halas tęsė:

– Gal įvyko koks negerumas, tu ne tą apie mane

pagalvojai. Matau iš pikto tavo veido. Nežinau, gal supykai dėl to, kad išėjau vienas iš vakarėlio, nė neatsisveikinęs? Jei tik dėl to, tai paprasčiausias nesusipratimas. Aš visur tavęs ieškojau prieš išeidamas. Bet tavęs niekur nesimatė. Todėl išėjau vienas.

Rimas spoksojo į jį vis tokiomis pačiomis akimis, neatrodė, kad pyktis būtų nors kiek atlėgęs. O netrukus lyg iš niekur nieko paklausė:

– Pasakyk tiesiai šviesiai. Kas tave sieja su ta moterimi? Permiegojai, ar ne?

Pritrenktas tokio netikėto klausimo, Halas aiktelėjo:

– Su kuo?

– Su kuria šokai. Su Vilma.

– Kas mane sieja su Vilma? Niekas! Ar su ja miegojau? Ne!

Rimas, lyg tikėdamas, lyg ne, klausėsi Halo. Halas tęsė:

– Gryniausias nesusipratimas. Pirmą kartą atvykau į šią šalį gal prieš kokias septynias valandas. Norėjau nukeliauti į Užupio respubliką. Tačiau, savo nelaimei, sutikau kažkokį suktą taksistą. Jis, kad išviliotų kuo daugiau pinigų, gal kokią valandą suko ratus po miestą. Taip pavežiojęs, išmetė priešais „Užupio“ viešbutį ir paliko ten. Vilmą pirmą kartą sutikau „Užupio“ viešbučio bare. Net ne vieną, o kartu su jos draugais: Alvydu, Rovėnu, Mariumi ir Aiste. Tai jie mane ir atsivedė į vakarėlį pas poną Egį. Tad nėra net ko klausti, kas sieja mane su Vilma.

Rimo abejonės šiek tiek prasisklaidė, nes jis paantrino:

– Ir Minske taksi vairuotojai mėgsta traukti pinigus iš užsieniečių.

Halas vėl melste meldė Rimo:

– Prašau, pirmiausia gal gali mane nuvesti į kokią šiltą vietą? Čia tikrai mirsiu iš šalčio.

Rimas sutiko:

– Ko gero, teks nuvesti. Bet su viena sąlyga.

Išgirdęs šiuos žodžius, Halas, tarsi būtų sutikęs Išganytoją, priglaudė galvą prie jo peties ir pasakė:

– Sutinku su visomis sąlygomis. Kad tik kuo greičiau iš šitos šaltybės.

Tačiau Rimas ryžtingai įsakė:

– Pirmiausia pažadėk. Kad nekiši rankų prie Vilmos.

Halas aiškiai linktelėjo galva:

– Žinoma, pažadu. Būk ramus, nekišiu rankų prie jos.

Tada Rimas nusiramino:

– Prieš einant į „Užupio“ viešbutį, pirmiausia reikia atitirpdyti kūną. Tvirtai laikykis manęs.

Rimas suėmė Halą. Ir patraukė abudu naktinėmis gatvėmis per nesiliaujantį sniegą.

– Duok šen savo krepšį. Aš jį panešiu, – pasiūlė Rimas.

Halas, iki tol rėmęsis į Rimo petį, staiga visas įsitempė ir pakėlęs galvą paprieštaravo:

– Šito tai ne. Ne toks jis ir sunkus, – pasakė ir lyg teisindamasis pridūrė: – Žinoma, šiame krepšyje nėra nieko, ką būtų galima įkainoti pinigais. Bet negaliu jo niekam duoti. Jame visas mano tėvo palikimas.

Rimas klausėsi nieko nesakydamas. Halas pasakojo toliau:

– Sakau: palikimas, bet tai tik nereikšmingi daiktai. Tėvo vilkėtas ambasadoriaus smokingas, skrybėlė, batai... Maždaug tokie. Bet tu nesuprasi, kiek jie man brangūs. Juose saugomi visi mūsų šeimos prisiminimai apie Užupio respubliką. Ar supranti mane?

Rimas vis dar tylėdamas klausėsi. Po kiek laiko Halas pridūrė:

– Turiu prisipažinti, kad šiame krepšyje yra ir mano tėvo pelenai. Prieš palikdamas šį pasaulį, tėvas paliko testamentą. Jame paprašė pelenus būtinai palaidoti tėvynės žemėje. Todėl negaliu šio krepšio niekam duoti. Dabar supranti?

Tačiau Rimas, neištaręs nė žodžio, įtempė Halą į mažą kavinę ties gatvės kampu. Prilaikomas Rimo, įžengdamas jis pamatė mažą ženklą: „Mano kavinė".

Ten Rimas rado vietą ir užsakė Halui karštos sriubos, o sau pasiėmė stikliuką degtinės.

Halas ėmė godžiai srėbti atnešą karštą sriubą. Rimas atrodė nė nemanąs gerti priešais pastatytos degtinės ir tik išsiblaškęs stebėjo valgantį Halą. Pasrėbęs karštimo, šiek tiek apšilęs ir susivokęs Halas staigiai pakėlė galvą ir pasakė:

– Rimai, šiąnakt mane išgelbėjai. Nuoširdžiai dėkoju.

Bekalbant jam iš nosies nutįso ilgas snarglys. Rimas, ištraukęs servetėlę, padavė ją Halui:

– Jei tik neturi nedorų ketinimų Vilmos atžvilgiu, tu – mano draugas.

Halas tuoj puolė prieštarauti:

– Man atrodo, tu kažką ne taip supratai, aš Vilmai ničnieko nejaučiu.

Bet, kažką išskaitęs iš Rimo akių, paskubom pridėjo:

– Žinoma, Vilma labai graži moteris. Baltaveidė, didelėmis akimis, tai tiesa, joje slypi kažkoks paslaptingas grožis.

Rimo veide akimirką blykstelėjo laiminga šypsena. Tačiau atrodė, kad jo abejonės dėl Halo vis dar neišsisklaidė. Halas postringavo toliau:

– Vilma, be jokios abejonės, graži, bet ji man ne daugiau nei jaunesnioji pusseserė. Todėl negaliu žiūrėti į ją kaip į moterį. Be to, čia atvykau keliauti į Užupio respubliką, o ne vilioti moterų.

Rimas, regis nusiraminęs, šyptelėdamas pritarė:

– Tiesa. Vilmoje slypi kažkoks paslaptingas grožis. Todėl jau dešimt metų myliu ją pats vienas. Taip sakant, meilė be atsako.

Rimas paėmė priešais stovintį degtinės stikliuką ir vienu mauku visą išgėrė.

– Vos prieš dešimt metų ir Lietuva, ir Baltarusija buvo Sovietų Sąjungos kolonijos. Tuo metu Minsko tradicinės muzikos orkestras kartais atvažiuodavo gastrolių ir į Vilnių. Man buvo vos trisdešimt metų, o Vilmai septyniolika. Baltaveidė, didelėmis akimis, panaši į angelą. Nuo to laiko kasmet žiemą atvažiuoju į Vilnių. Pirmą kartą ją sutikau kaip tik tokią žiemą. Bet iki šiol dar nė karto nesu užkalbinęs. Tik stebiu iš tolo.

– Cha! Tu tarsi gyvasis Dantė, – pritarė Halas, o akys jau merkėsi. Atrodė, jis visai nesidomi Rimo meilės istorija. Išvargęs po ilgų vaikštynių naktinėmis gatvėmis, vis dar neprisitaikęs prie laiko skirtumo, sunkiai kovojo su miegu. Vis dėlto pamėgino keletą kartų kilstelėti galvą ir net šio to paklausė: – Jei taip myli Vilmą, kodėl iki šiol jos nevedei? Negali žinoti, gal ir jai tavęs reikia.

Rimas lyg ir atsakė. Tačiau Halas beveik nieko nesuprato. Rimui kažką smarkiai aiškinant, užsigulė ant stalo ir užmigo.

Net ir Haliui užmigus, Rimas vis pasakojo savo meilės istoriją, užsisakė ir išgėrė dar keletą stikliukų degtinės. Kai Halas nustebęs pabudo, už peties purtomas Rimo, buvo jau praėję nežinia, kiek laiko.

– Man atrodo, tau reikia eiti miegoti. Jau būsi visiškai atitirpęs, tad eime į viešbutį. Aš tave parvesiu, – kalbėjo Rimas. Halas pasigriebė kelioninį krepšį ir pašoko iš vietos. Norėjo sumokėti ir už savo sriubą, ir už Rimo gertą degtinę, bet Rimas jau buvo už viską sumokėjęs. Halas dar kartą padėkojo Rimui už viską ir pažadėjo, kad kitą kartą vaišins jis.

Jiedu išėjo iš „Mano kavinės“. Ir vėl traukė naktinėmis gatvėmis vis taip pat sningant. Haliui per tą laiką jau atšilusiam ir šiek tiek migtelėjusiam, eiti pasidarė gerokai lengviau, o šiek tiek apgirtęs Rimas kliuvinėjo.

Prieš išsiskirdamas su Rimu prie „Užupio“ viešbučio, Halas dar paklausė, ar negalėtų susitikti rytoj. Jis

vis tikėjosi, kad Rimas galįs žinoti ką nors svarbaus apie Užupio respubliką.

Rimas nieko aiškaus neatsakė į Halo pasiūlymą susitikti rytoj – tenutaisė dviprasmišką veidą. Halas dar kartą nuoširdžiai pasiūlė:

– Rimai! Man skaudu su tavimi tiesiog šitaip išsiskirti. O gal padarome taip? Jei tu rytoj, aštuntą valandą, vėl ateitum į viešbutį ir mes kartu papusryčiautume, ką manai?

Rimas vis žiūrėjo kažkaip dviprasmiškai ir tylėjo.

– Jei aštuntą valandą per anksti, galime ir devintą. Ne, netgi dešimtą, jokio skirtumo. Lauksiu tavęs.

Rimas tebežvelgė taip pat. Todėl Halas pakartojo:

– Jei tau tingisi vėl daužtis iki čia, aš pats galiu susisiekti su tavim. Ar nepasakytum, kur gyvena draugas iš Baltarusijos, pas kurį esi apsistojęs? Galėčiau nuvykti ten.

Tik tada Rimas prakalbo:

– Man regis, bus sunkoka. Draugas nelabai nori, kad aš atsivesčiau kokių nors žmonių. Jei tik galėsiu, pasistengsiu pats ateiti. Tačiau pažadėti negaliu.

– Negali pažadėti? Kodėl gi?

– Jei tik neprasidės pūga, gali tekti rytoj sėsti į autobusą ir važiuoti į Kišiniovą.

– Kišiniovą?

– Aha, Moldovos sostinę Kišiniovą. Tokiu oru kelionė iki Kišiniovo, užsukant į Varšuvą, truks kokias keturias dienas.

Halas tik žiūrėjo gailiom akim, bet žodžio nepratarė. Rimas ėmė teisintis:

– Turiu jaunesnį brolį, kuris vedė moterį iš Moldovos ir dabar gyvena Kišiniove. Neseniai sulaukiau žinios, kad brolis susirgo vėžiu ir guli ligoninėje. Prieš mirtį reikėtų nors kartą susitikti su broliu. Be to, su broliene Donata reikia aptarti, ką darysime su našlaičiais liksiančiais trimis sūnėnais.

– Nejaugi? Tikrai kalbi apie mirtį? Esu girdėjęs, kad šiais laikais įmanoma išgydyti ir vėžį, – pasakė Halas. Rimas, sakytum, nieko nejausdamas, svarstė:

– Jau turbūt pavėluota. Na, žinoma, iškart nemirs...

Halas giliai atsiduso. Ir atsargiai pasiteiravo:

– O, tarkime, jei rytoj prasidėtų pūga ir tu negalėtum išvažiuoti, dar liktum kelias dienas Vilniuje, ar negalėtum viešbučio registracijoje palikti žinutės, jei manęs ten nebūtų? Kad grįžęs į viešbutį galėčiau ją gauti. Na ir aš, savo ruožtu, palikčiau žinutę tau.

Rimas linktelėjo galva. Ir nuėjo gatve, kuria buvo atėjęs. Halas ilgai žvelgė jam pavymui, paskui nusisuko.

Tuo metu gėles pardavinėjanti mergaitė prisiartino prie jo ir be žodžių ištiesė vieną rožę. Maždaug trylikos keturiolikos šviesiaplaukė protingomis akimis. Atrodė, ji laukė prie šio viešbučio durų iki tokio vėlaus laiko, kad galėtų parduoti kokią gėlę iš baro išeinantiems girtuokliams.

– Tau nešalta? – paklausė Halas mergaitės. Mergaitė, matyt, nesuprato angliškai, nes be žodžių ištiesė vieną rožę.

– Šitoje šalyje tikrai šalta. Užupyje taip nebuvo. Net ir žiemą ten maloniai šilta, – kalbėjo Halas knisdamasis po kišenes, kad sumokėtų už gėlę.

– Trys litai, – pasakė mergaitė.

Rožė tikriausiai kainavo tris litus[14]. Halas iš kišenės išsitraukė dviejų šimtų litų banknotą, padavė jai ir paklausė:

– Gal esi ką nors girdėjusi apie Užupio respubliką?

Mergaitė sutriko, ji turbūt neturėjo grąžos.

– Na, žinoma, jei net suaugę nežino, iš kur tokiai mažai mergaitei kaip tu žinoti. Grąžos nereikia, tiesiog imk.

Tačiau ji kažką pasakė lietuviškai, tarsi būtų supratusi, ką Halas kalba angliškai.

– Sakau, kad grąžos nereikia. Imk, ir viskas, – rankos mostu Halas parodė mergaitei, kuri nežinojo, kaip elgtis gavus dviejų šimtų litų banknotą. Veidelis rodė, kad ji negali tuo patikėti.

– Viskas gerai. Imk, ir tiek, – pasakė Halas dar kartą mostelėdamas ranka. Tik tada mergaitė galbūt suprato Halo žodžius. Bet neatrodė labai apsidžiaugusi netikėtai atsiradusiais dideliais pinigais. Priešingai, atrodė nusivylusi ir kažką kalbėjo lietuviškai. Halas pamanė, kad mergaitė jam dėkoja, todėl pasiteisino: – Nėra ko dėkoti. Vis tiek nuvažiavus į Užupio respubliką iš šios šalies pinigų nebus jokios naudos. Be to, man nepatinka, kad čia taip šalta.

Nesupratusi, ką Halas aiškina angliškai, mergaitė dar kartą kažką pasakė. Halas, ją taip ir palikęs, įėjo į viešbutį. Ir pakilo tiesiai į savo kambarį.

Kambaryje Halas pirmiausiai gana ilgai nejudėdamas sėdėjo ant lovos. Taip bandė atšildyti sušalusį kūną. Tik

[14] Mergaitė kalbėjo lietuviškai, kalba, kurios Halas nesupranta.

po ilgoko laiko, kūnui kiek atšilus, iš kelioninio krepšio ištraukė keletą daiktų ir padėjo ant staliuko galvūgalyje. Tai buvo įrėminta portretinė nuotrauka, medalis ir į juodą audeklą suvyniota dėžutė. Toje į juodą audeklą suvyniotoje dėžutėje greičiausiai buvo tėvo pelenai.

Tvarkingai viską išdėliojęs, ant dėžutės uždėjo iš gėles pardavinėjančios mergaitės pirktą raudoną rožę. Galiausiai iš kišenės išsitraukė revolverį ir padėjo šalia portretinės nuotraukos.

Labai rūpestingai sutvarkęs daiktus, dar valandėlę žvelgė į juos. Paskui nusirengė ir atsigulė į lovą. Užmerkė akis – kaip bandantis užmigti žmogus. Bet greitai pašoko ir atsisėdo. Griebė šalia portretinės nuotraukos padėtą revolverį. Paglostęs pabučiavo revolverio rankeną. Tarsi vėl būtų radęs seniai prarastą daiktą.

MINISTRAS PIRMININKAS TOMAS

Halui pabudus buvo keturios ryto. Išmiegojo gal šiek tiek daugiau nei tris valandas. Taip anksti atsikėlė tikriausiai dėl to, kad nebuvo prisitaikęs prie laiko skirtumo. Bandė dar nors kiek pamiegoti, bet miegas nebeėmė.

Pabudęs atitraukė užuolaidą ir pažiūrėjo pro langą. Po truputį snyguriavo, bet pūgos nesimatė. Jei tiek ir toliau tesnigs, Rimas kitą rytą tikriausiai sės į Kišiniovan važiuojantį autobusą. Halas nuobodžiai lūkuriavo aušros,

tai guldamas į lovą ir vartydamasis joje, tai abejingai spygsodamas pro langą.

Rodė aštuonias, bet lauke buvo vis dar tamsu. Ir vis tiek Halas nusileido iki viešbučio registratūros ir paklausė, ar niekas jo neieškojo. Registratūroje sėdintis vyras apsimiegojusiomis akimis atsakė, kad neieškojo. Halas paprašė pranešti tiesiai į kambarį, jei kas nors jo teirautųsi. Registratūroje sėdintis vyras pasakė supratęs. Halas vėl pakilo į savo kambarį.

Jau devynios valandos, bet lauke tebebuvo vis dar tamsu. Halas dar kartą nusileido į registratūrą ir paklausė, ar niekas jo neieškojęs. Registratūroje sėdintis vyras vis dar užmiegotomis akimis atsakė, kad niekas jo neieškojęs. Halas vėl pakilo į savo kambarį.

Tik apie dešimtą lauke pradėjo šiek tiek švisti. Halas galiausiai pasiėmė kelioninį krepšį ir nusileido žemyn. Registratūroje sėdintis vyras vėl taip pat atsakė, kad niekas Halo neieškojęs. Halas paprašė vieno lapelio užrašams ir jame parašė:

Mielas mano drauge Rimai,

Jei šiandien vis dėlto neišvyktum į Kišiniovą važiuojančiu autobusu ir dar keletą dienų pasiliktum Vilniuje, būčiau be galo dėkingas, kad parašytum adresą, kur esi apsistojęs. Tik radęs laiko, užsuksiu į šį viešbutį patikrinti Tavo atsakymo.

10 val. 2 min.

Tavo draugas Halas

P. S. Vilma tikrai be galo graži ir paslaptinga moteris.

Halas, palikęs raštelį registratūroje sėdinčiam vyrui, išėjo pro viešbučio duris.

Ryte miestas buvo dar niūresnis. Dauguma pastatų buvo gerokai pasenę ir tamsūs, nemažai jų atrodė senokai apleisti ir lyg tuoj griūsiantys. Tiek šaligatviai, tiek gatvės slidūs it čiuožyklos, šen bei ten, nuvalius gatves, stūksojo purvino sniego kalnai.

Ir tą dieną buvo apsiniaukę, be to, aplink tvyrojo toks tirštas rūkas, kad net už dešimties metrų nebuvo galima nieko įžiūrėti. Praeiviai dusliai kosėdami išnirdavo iš rūko ir taip pat dusliai kosėdami vėl dingdavo rūke. Greičiausiai dėl šalto ir drėgno klimato visi iki vieno kentėjo nuo plaučių uždegimo. Ir pats Halas, tikriausiai susirgęs plaučių uždegimu, net pats to nepastebėdamas ėmė taip pat dusliai kosėti.

Taip dusliai kosėdamas ir klaidžiodamas miglotomis gatvėmis be jokio tikslo, net pačiam sau netikėtai atsidūrė netoli balto pastato, kurį vakar taksi vairuotojas buvo pavadinęs rotuše. Ten, prie pat gatvės, Halas pastebėjo vieną restoraną ir užsuko į jį. Greičiausiai nusprendė, kad daugiau nebeiškęs to iki kaulų smelkiančio šalto ir drėgno oro.

Pravėręs restorano duris ir įėjęs vidun, pamatė jauną skustaplaukį padavėją, segintį auskarą; jis stropiai šluostė stiklines. Halas pasisveikino tardamas *Hi!*, tačiau padavėjas nieko neatsakė. Greičiausiai jis buvo iš tų žmonių, kurie iš esmės jaučia priešiškumą kiekvienam užsieniečiui.

– Žiema šioje šalyje tikrai nepakartojama, – užkalbino Halas, norėdamas prasklaidyti nejaukią atmosferą. Bet kalbėdamas negalėjo nuslopinti kosulio ir dusliai nusikosėjo. Skustaplaukis padavėjas tik prunkštelėjo pažvelgęs į Halą, bet nieko nepasakė. Halas išsirinko vietą prie lango, iš kur geriausiai matėsi visa gatvė, ir užsisakė karštos sriubos. Turbūt buvo dar ankstyvas metas, nes restorane, be Halo, nebuvo nė vieno žmogaus.

Už lango vėl ėmė snyguriuoti. Šaligatviu atsargiai žingsniavo susigūžę praeiviai, gatvėmis, keldami triukšmą, ledu važiavo automobiliai su grandinėmis ant ratų. Kitoje gatvės pusėje rūkuose skendėjo kažkoks pastatas, panašus į bažnyčią, blankiai matėsi tik kupolinio stogo kontūrai, primenantys karūną.

Skustaplaukis padavėjas atnešė karštos sriubos. Po šaltį klaidžiojęs Halas godžiai puolė prie jos. Šiandien kaktoje jam jau buvo įsirėžusios pirmos nuovargio žymės.

Išvargusiu veidu srėbdamas sriubą, Halas vienu metu netikėtai pakėlė galvą ir pažiūrėjo pro langą. Kaip tik tuo metu privažiavo ir priešais langą sustojo rėžianti akį prabangi raudona sportinė mašina. Išvydęs brangią sportinę mašiną, kuri visai nederėjo prie šio miesto, Halas kaip vaikas susidomėjęs spoksojo pro langą. Jis negalėjo sutureti nuostabos: iš vairuotojo pusės išlipo akinius nuo saulės užsidėjusi Jorgita. Kitapus lango, gal už kokių keturių penkių metrų pasirodė be galo graži ir elegantiška jos figūra.

Išlipusi Jorgita iškart, pastačiusi apykaklę, paslėpė veidą, – veikiausiai, kad nekristų žmonėms į akis, – ir ėmė

skubiai eiti per gatvę. Perėjusi ją, įžengė į kitoje pusėje blankiai matomą bažnyčią. Halas, įsitikinęs, kad ji įėjo bažnyčios vidun, padėjo šaukštą ir servetėle nusišluostė lūpas. Paskubomis atsiskaitė. Vis žvilgčiodamas į bažnyčią priešais.

– Šiandien sekmadienis? – mokėdamas už sriubą paklausė skustaplaukio. Jis tarstelėjo: *Nò*. Halas atsiskaitęs paliko penkių litų monetą arbatpinigių ir, pasigriebęs kelioninį krepšį, išskubėjo iš restorano. Išėjęs iš jo perėjo gatvę, perėjęs gatvę pasuko link bažnyčios, į kurią ką tik buvo įėjusi Jorgita.

Iš arti pamatė, kad bažnyčia buvo restauruojama, todėl iš visų apjuosta geležine tvora. Ir vis dėlto pro pagrindines duris vidun traukė į juodas skaras įsisupusios senutės, tikriausiai melstis. Halas įėjo bažnyčios vidun.

Vidus buvo gana erdvus ir prabangiai įrengtas, ko negalėjai pasakyti iš išorės. Vidaus restauracija, matyt, neseniai baigta, nes visur buvo labai švaru ir tvarkinga. Labiausiai į akis krito bažnyčios priekyje esantys šventieji paveikslai. Nuostabiausiomis spalvomis tapyti, matomi tarp auksiniais lapais puoštų prabangių marmuro kolonų, jie labai kontrastavo su niūria miesto atmosfera ir netgi skleidė kažkokią savotišką didybę.

Halas, pritrenktas tos prabangos ir didingumo, iš lėto apžiūrinėjo bažnyčios vidų. Nors buvo ne sekmadienis, besimeldžiančių žmonių ne per daugiausia, tačiau Jorgitą pamatė ne iškart. Halas sunerimo neradęs jos, todėl, pamiršęs atsargumą, ėmė skubiai vaikštinėti po bažnyčią.

Besisukiodamas galiausiai Jorgitą išvydo kitoje pusėje, sėdinčią vienui vieną ir besimeldžiančią.

Bet radęs negalėjo imti ir lyg niekur nieko prieiti. Ji kančios pilnu veidu taip karštai meldėsi, kad Halui nė minties nekilo trukdyti ją tokią valandą. Be to, besimeldžiantis siluetas buvo toks gražus, kad niekas nebūtų išdrįsęs prisiartinti. Todėl Halas tik iš tolo stebėjo ir laukė, kol ji baigs maldą.

Neatrodė, kad Jorgitos malda bus trumpa. Halas padėjo ant žemės rankoje laikytą kelioninį krepšį ir pradėjo dairytis po bažnyčią. Apžiūrėjęs bažnyčios freskas, vitražus, kupolinį stogą, vėl akimis grįžo prie Jorgitos.

Tačiau atsitiko tai, ko nesitikėjo. Jis tik akimirką nusisuko – ir Jorgitos vieta jau buvo tuščia. Nustebęs apmetė akimis visą bažnyčią. Ir tada pamatė ją, skubiai išeinančią. Sugriebęs kelioninį krepšį, ėmė bėgti paskui. Bet Jorgitos siluetas jau buvo išnykęs už bažnyčios durų.

Halas bėgo prie durų, pro kurias ką tik išėjo Jorgita. Didžiuliu krepšiu nešinas azijietis, lekiantis per bažnyčią, tikriausiai atrodė gana neįprastai, nes keletas besimeldžiančių žmonių pakėlė galvas ir žvelgė jam pavymui.

Kol Halas išėjo laukan, Jorgita jau buvo spėjusi pereiti gatvę ir lipo į savo raudoną sportinę mašiną. Halas bandė šaukti „Jorgita!“, tačiau jos mašina, greit pajudėjusi iš vietos, apsuko ratą aikštėje priešais rotušę ir išnyko rūke. Prieš bažnyčios laiptus stovinčiam Halui teliko apgailestaujant žiūrėti į išnykstantį automobilį.

Be galo nusivylęs, pastovėjo keletą minučių ir be tikslo patraukė pirmyn. Savo paties nuostabai, pasuko į kažkokį siaurą skersgatvį. Juo bežingsniuojant akyse išdygo užrašas „Mano kavinė". Geriau įsižiūrėjęs suprato, kad tai ta pati kavinė, į kurią praeitą naktį buvo užsukę su Rimu pasišildyti.

Halas įėjo į „Mano kavinę". Tikėjosi, gal netyčia čia sutiks Rimą. Tačiau buvo dar ankstyvas metas, ir kavinėje nebuvo nė vieno kliento. Tik maloni, vos dvidešimt metų peržengusi darbuotoja, kuri nuobodžiaudama laukė už baro, o dabar plačiai šypsodamasi pasveikino Halą.

Halas, dusliai kosėdamas, nuėjo į tą pačią vietą, kur vakar vakare buvo sėdėję su Rimu, ir prisėdo. Pažvelgus pro langą, vienintelis reginys buvo aukšta cementinė siena. Apdaila vietomis atšokusi, todėl matėsi plikos cementinės plytos, sudėtos sluoksniais. Cementinių plytų sienos fone vis snigo.

Malonioji darbuotoja priėjo ir labai sunkiai angliškai paklausė, ko jis norėtų. Halas užsisakė „Palangos". Po minutės kitos darbuotoja atnešė stikliuką „Palangos", o Halas pasiteiravo jos vardo. Bet ji tikriausiai nesuprato tų paprastų angliškų žodžių, todėl pakartojo: „Palanga! Palanga!" Paskui, matyt, sumojo, ko buvo klausta, nes iškart atsakė: „Zoja! Zoja!" Jos vardas turbūt buvo Zoja. Tada Halas pasakė:

– Zoja! Vakar vakare, labai vėlai, aš čia buvau atėjęs, ar pameni?

Zoja linktelėjo galva ir plačiai nusišypsojo. Tačiau Halas nebuvo tikras, kad ji suprato, ko klausta angliškai. Vis tiek klausinėjo toliau:

– O ar pameni mano draugą, su kuriuo buvau atėjęs vakar?

Zoja tarsi kokia mechaninė lėlė vis linkčiojo galva ir plačiai šypsojosi. Halas, į ją žiūrėdamas, nusivylė ir užsičiaupė nutaręs daugiau nieko nesakyti. Tuomet Zoja, lyg mechaninė lėlė, netikėtai prabilo:

– Rimas! Baltarusija!

Halas šūktelėjo nustebęs:

– Ar pažįsti Rimą? Ar pažįsti mano draugą iš Baltarusijos, Rimą?

Zoja vėl, tarsi mechaninė lėlė, linktelėjo galva ir plačiai nusišypsojo. Halas žvelgė į ją susijaudinęs ir kartu dėkingas, paskui paklausė:

– Zoja! Ar Rimas dažnai čia užsuka?

– Kartais.

– O iš kur žinai jo vardą?

– Jis juk muzikantas.

Halas linktelėjo galvą ir paprašė:

– Jei jis dar kartą čia užsuks, ar galėtum jam perduoti kai ką nuo manęs? „Halas prašo Rimo. Užsuk į „Užupio" viešbutį ir palik ten raštelį." Tik tiek.

Zoja sutiko ir plačiai nusišypsojusi nuėjo prie baro. Halas pusiau dvejodamas, pusiau pasitikėdamas žvelgė jai į nugarą. Paėmęs „Palangos" stikliuką, vienu mauku išgėrė. Tada atsistojo ir pasiėmė kelioninį krepšį.

– Zoja! Jei Rimas čia užsuktų, būtinai perduok jam mano žodžius: „Iš Huno atvykęs Halas prašo Rimo, savo draugo iš Baltarusijos. Užsuk į „Užupio“ viešbutį ir palik ten raštelį.“ Tik tiek.

Atsiskaitęs už gėrimą, išėjo. Zoja plačiai šypsojosi ir linksėjo galvą. Halas jai paliko dešimt litų arbatpinigių ir išėjo iš „Mano kavinės“.

Išėjęs ėmė lėtai pėdinti siaura gatvele. Nenuėjęs nė penkiasdešimties metrų, pamatė mažoje aikštėje įsikūrusią prekyvietę ir ten užsuko.

Apėjo varganai įrengtą turgavietę ir, radęs kepurių bei šalikų palapinę, įėjo vidun. Ten išsirinko didžiulę žieminę rusiško kailio kepurę ir storą šaliką. Manė, kad norint iškęsti šią šaltą bei drėgną žiemą prireiks ir kepurės, ir šaliko.

Didžiulę kepurę užsidėjęs ir storą šaliką apsivyniojęs Halas pats sau atrodė labai juokingai, todėl droviai nusijuokė. Tačiau stambi pardavėja nesijuokė. Ji labai rimtu veidu nužvelgė Halą ir tarė:

– *Oridžinal!*

Negalėjai atskirti, kokia kalba šie žodžiai ištarti: ar lietuviškai, ar rusiškai, ar lenkiškai, ar kaip nors kitaip, galbūt netgi užupietiškai. Todėl Halas paklausė stambiosios pardavėjos, kokia kalba ji pasakė *oridžinal*. Ji nesuprato, ką Halas kalba angliškai, ir tekartojo: *Oridžinal! Oridžinal!..* Halas sumokėjo už kepurę ir šaliką. Stambioji pardavėja beieškodama grąžos vis žvelgė į didžiulę kepurę užsidėjusį ir storą šaliką apsivyniojusį Halą ir vis kartojo: *Oridžinal!..*

Už Halo nugaros kažkoks pažįstamas balsas šūktelėjo:

– *Oridžinal!*

Atsisukęs pamatė šlubčiojant sidabraplaukį Vladimirą, vediną dviem didžiuliais juodais šunimis. Priekyje jo bėgantys šunys atrodė panašūs į dobermanus, ant jų snukių baisiai blykčiojo antsnukiai iš storos geležinės vielos. Vladimiras tikriausiai su tais šunimis buvo išėjęs pasivaikščioti.

– Yra tokia lietuviška patarlė: „Žmogus puošia kepurę, o kepurė – žmogų." Patarlė neklydo. Tik užsidėjai kepurę ir iškart tapai puošniu buržujumi, – kalbėjo sidabraplaukis Vladimiras, spausdamas ranką Halui. Bet Halas negalėjo taip pat nerūpestingai atsakyti Vladimirui. Mat tuo metu juodi Vladimiro šunys kažko intensyviai ieškojo apie Halo kojas. Šunys apuostinėjo jo nešamą kelioninį krepšį, snukiais lindo į kelnių klešnes, lyg norėdami jas sudraskyti. Laimei, jie buvo su antsnukiais, nes kitaip tikriausiai būtų tuoj pat puolę Halą ir sudraskę.

– Na kaip, radai Užupio respubliką? – paklausė Vladimiras. Halas nieko neatsakė, tik pyktelėjo:

– Jūs tikrai mielas. Atsivedėte savo baisius šunis, jie manė apsupo ir neleidžia nė krustelėti.

Vladimiras iškart pritrumpino pavadėlius ir kažką riktelėjo šunims. Šie kaipmat grįžo pas šeimininką ir paklusniai klestelėjo ant apledėjusio grindinio.

– Nėra ko jaudintis. Jų antsnukiai ganėtinai tvirti, – kalbėjo Vladimiras.

Tačiau Halas piktai suburbėjo:

– Užupio respublikoje yra tokia patarlė: „Visi šunų šeimininkai tiki, kad jų šunys nepavojingi, o visi vyrai tiki, kad jų žmonos ištikimos."

Vladimiro lūpų kampučiai nervingai truktelėjo. Žodžiai buvo ištarti netyčia, bet pataikė į skaudžią vietą. Vladimiras, iš visų jėgų stengdamasis apsimesti neišgirdęs Halo žodžių, tepasakė:

– Tave vis dar matant Lietuvoje, reikia suprasti, kad Užupio respublikos taip ir neradai. Iki kada ruošiesi klajoti ieškodamas neegzistuojančios respublikos?

Halas vėl smarkiai įniršo. Tačiau po sekundės kitos susitvardė ir gana ramiai ištarė:

– Mano tėvas yra pasakojęs nemažai visko apie Užupio respubliką. Vienas iš jų – pasakojimas apie šlubį Šatkovskį. Netikėjau, kad toks yra. Nes nebuvau jo sutikęs. Dabar jau aišku. Šlubas ponas Šatkovskis tikrai yra. Noriu pasakyti, kad kai kurie dalykai egzistuoja, ar aš tikėčiau jais, ar ne. Taip pat ir mano tėvynė Užupio respublika.

Vladimiras skaniai nusikvatojo parodydamas baltus it dramblio kaulas dantis ir raudonas it koralas dantenas.

– Tikra nelaimė, kad mane sutikote. Net jei ir sutikote, būtų buvę geriau, jei mano pavardė būtų ne Šatkovskis... Net jei mano pavardė ir būtų Šatkovskis, būtų geriau, jei nebūčiau šlubas... Juk tada negalėtumėte rasti, kaip logiškai pagrįsti Užupio respublikos egzistavimą, ir toks šaunus džentelmenas kaip jūs neklajotų po šią šaltą šalį, ieškodamas neegzistuojančių dalykų.

Iš taip kalbančio sidabraplaukio Vladimiro sklido klasta. Halas visai prarado kantrybę.

– Atrodo, žmonės prisimena skirtingai. Mano tėvas prisimena šlubuojantį poną Šatkovskį, bet jūs, regis, neprisimenate mano tėvo. Panašiai aš aiškiai prisimenu Užupio respubliką. Tačiau jūs ir dauguma kitų žmonių nieko apie ją neprisimenate. Ar tik nebus taip, kad žmonės tampa skirtingi dėl skirtingų prisiminimų?

Halui taip išdėjus, Vladimiras gana šaltai atrėžė:

– Puiku. Jei taip nori, nuvesiu į Užupio respubliką. Netgi padėsiu susitikti su Užupio respublikos prezidentu.

Tačiau Halas žiūrėjo į Vladimirą negalėdamas patikėti savo akimis. Vladimiras tarė Halui:

– Jei nenori, nesiruošiu būtinai ten vesti. Net jei aš tavęs ten nenuvesčiau, atsirastų koks nors paslaugus Vilniaus miestelėnas, kuris parodytų kelią iki ten.

– Ką tuo norite pasakyti?

– Eik paskui mane ir suprasi, – taip pasakė ir ėmė klibinkščiuoti vedinas dviem šunimis. Halo veidas bylojo, kad jis negali patikėti ką tik išgirstais žodžiais, tačiau nusekė iš paskos.

Gal penkias minutes paėjus šlaitu žemyn, pasirodė neplati upė. Ne, ne upė, ją labiau tiktų vadinti upeliu. Priėjus prie jos krantų, Vladimiras prabilo:

– Matai? Čia upė. Vilnelės upė, – taip kalbėdamas parodė į priešingą upės krantą ir tęsė: – Kitapus upės ir yra Užupis. Lietuviškai Užupis reiškia „už upės“.

Halas netarė nė žodžio, tik klausė, kas buvo sakoma.

– Pažiūrėk ten. Ten yra ir pasienio ženklas.

Pažiūrėjus, kur jis rodė, buvo matyti užrašas: „Nuo čia prasideda Užupio respublika." Halas be žodžių šyptelėjo.

– Na, dabar gal įeikime ir į Užupio respubliką? Sek paskui, – taip pasakęs Vladimiras ėmė eiti tiltu. Halas irgi perėjo tiltą.

Perėjus tiltą pasirodė „Užupio" kavinė. Priešais kavinę Vladimiras pasakė:

– Čia kartu ir Užupio respublikos vyriausybės rūmai. Užeik. Supažindinsiu su svarbiais žmonėmis, – po šių žodžių Vladimiras užėjo į kavinę vedinas dviem šunimis. Halas nusekė iš paskos.

Kavinės vidus buvo padalytas į kelias mažas sales, tad susigaudyti buvo šiek tiek sunku. Juodais šunimis vedinas Vladimiras klibinkščiuodamas vaikštinėjo po jas. Dauguma jų buvo tuščios, kai kuriose sėdėjo žmonės, geriantys nuo pat ryto. Jie kone visi pažinojo Vladimirą, stojosi iš vietos ir tiesė rankas. Vladimiras pabrėžtinais judesiais sveikinosi su kiekvienu. Ir vis žvalgėsi po salę, lyg kažko ieškodamas.

Išnaršęs kiekvieną salę, galiausiai vienoje iš jų garsiai sušuko, lyg būtų radęs, ko ieškojęs:

– O, štai ir jo ekscelencija ministras pirmininkas.

Kitoje tos salės pusėje miegojo kažkoks vyras, galvą padėjęs ant stalo. Vladimiras perklibinkščiavo skersai salę, atsisėdo priešais miegantį vyrą ir sušuko:

– Tomai, kelkis! Pas tave atvyko svečias iš tolimo krašto!

Tik tada vyriškis pakėlė galvą. Jis atrodė maždaug keturiasdešimt penkerių metų, tačiau veidas buvo taip apžėlęs juoda barzda, kad tiksliai nuspėti amžių buvo neįmanoma. Budintoją atpažino tik užsidėjęs akinius, kuriuos iki šiol buvo nusiėmęs, tada džiaugsmingai ties-damas ranką sušuko:

– Vladimirai!

– Prezidentas šiandien nepasirodė? – kalbėjo Vladimiras be galo susidomėjęs, spausdamas ranką ką tik Tomu pavadintam vyriškiui.

– Prezidentas išvykęs į Rygą. Užtruks keletą dienų.

Ir abu ėmė kažką aptarinėti lietuviškai. Atrodo, Vladimiras aiškino Halo vizito priežastį. Juodabarzdis Tomas klausydamasis vis linkčiojo galva. Galiausiai Tomas pakilo iš savo vietos ir perdėtai mandagiais judesiais ištiesė ranką Halui tardamas:

– Sveiki atvykę! Aš – Tomas Čepaitis. Užupio respublikos ministras pirmininkas ir užsienio reikalų ministras.

Jo elgesys atrodė kvailas, tačiau Halas, nuslopinęs juoką, paspaudė ranką:

– Aš – Halas.

– Halas?

– Taip, Halas.

– Sveikinu atvykus į Užupio respubliką, pone Halai. Užupis – nepriklausoma valstybė.

Tomas išsitraukė juokingai didelę vizitinę kortelę ir ištiesė ją Halui. Vizitinės kortelės viršuje buvo įspaustas

žmogaus delno su skyle ženklas, kas tikriausiai buvo netikrosios Užupio respublikos vėliava. Apačioje parašyta: „Užupio respublikos ministras pirmininkas Tomas Čepaitis." Tai pamatęs Halas pats nesitikėdamas garsiai nusikvatojo. Tiek save Užupio respublikos ministru pirmininku vadinantis juodabarzdis, tiek jo didžiulė vizitinė kortelė buvo tokie juokingi, kad daugiau tvardytis nebegalėjo.

Kol Halas kvatojo, juodabarzdis Tomas patenkintas ėmė porinti:

– Užupio respublikoje kiekvienas turi teisę juoktis. Nes kiekvienas turi teisę būti laimingas. Žinoma, kiekvienas turi ir teisę būti nelaimingas. Prašom sėsti, – taip pasakęs parodė Halui vietą. Halas prisėdo.

Jam prisėdus juodabarzdis Tomas iš palto kišenės išsitraukė mažą nešiojamą buteliuką. Ir, į degtinės stikliuką pildamas alkoholį, tarė:

– Tai jums, pone Halai.

Tačiau Halas atsisakė. Tuomet prakalbo Vladimiras:

– Atsisakai degtinės? Degtinė – pagrindinis šios šalies žmonių patiekalas. Degtinės atsisakantis žmogus negali gyventi Užupyje.

Juodabarzdis Tomas pridėjo:

– Taip, taip. Visi Užupio piliečiai yra laimingi tik su degtine.

Tada Halas paklausė Tomo:

– Tačiau, jūsų ekscelencija ministre pirmininke, kodėl nekalbate užupietiškai?

Netikėto klausimo užkluptas Tomas aiškiai suglumo. Todėl pabandė nusukti kalbą:

– Jei kalbėčiau užupietiškai, jūs manęs tikriausiai nesuprastumėte...

– Suprasti suprasčiau. Kalbėti nemoku, bet išgirdęs suprantu.

Čia įsiterpė Vladimiras:

– O pasaulyje yra ir užupiečių kalba?

– Taip, yra, – taip kalbėdamas Halas prisiminė praeitą naktį girdėtus Urbono žodžius: – *Swa ra, Hal?* Žinote, ką tai reiškia?

Išgirdę abu vyrai tik pažvelgė vienas į kitą ir nieko neatsakė.

– Užupiečių kalba tai reiškia „Halai, tai tu?" O ką tuomet reiškia *Či merinan Urbonas. Či-a urė swari čamaira?*

Abu vyrai vis dar nesugebėjo nieko atsakyti.

– O tai reiškia: „Mano vardas Urbonas. Žinojau, kad grįši."

Tuomet Vladimiras pažiūrėjo vis tokiomis pat klastingomis akimis ir garsiai juokdamasis tarė:

– Tu tikrai vertas tapti Užupio piliečiu, jei kaipmat sugebi sukurti tokį melą. Sugebėti sukurti užupiečių kalbą gali tikrai genialus melagis.

O Tomas, be galo džiaugsmingai šypsodamasis, postringavo:

– Tai ir yra Užupio respublikos įkūrimo principas. Jei tik sugebi žmones padaryti laimingus, net ir melas bus

didžiausia dorybė. Valstybės įkūrimo dieną pasirinkome Melagių dieną būtent todėl, kad laikomės šio principo.

Nors Halui ir nepatiko toks nerimtas abiejų vyriškių elgesys, tačiau to neparodė.

– Jūsų ekscelencija ministre pirmininke, norėčiau paklausti dar vieno. Kas ir kada įkūrė šią jūsų respubliką? – paklausė Halas.

Tomas atsakė:

– Įkūrėme mes, susirinkę prieš ketverius metus, Romas Lileikis ir ministrai. Ponas Lileikis dabar šios šalies prezidentas.

– Tuomet kokiu teisėtumu remdamiesi įkūrėte šią valstybę?

Tomas žiūrėjo kaip ožys į naujus vartus. Todėl Halas pridėjo:

– Ar žinote, kad Užupio respublika buvo didelė šalis su sena istorija? Ar žinote, kad ne tik Lietuvoje, Latvijoje ar Estijoje, bet ir Lenkijoje, Rumunijoje, Baltarusijoje, netgi Ukrainos pietvakariuose – visur randama Užupio respublikos archeologinių radinių?

Vladimiras suplojo delnais plačiai šypsodamasis. Tomas, keletą kartų mirktelėjęs, pritarė:

– Žinoma, kad žinau. Kadaise Užupis buvo didelė valstybė, apėmusi visą Europą ir visą Rusiją, netgi Kiniją.

Tai išgirdęs Vladimiras dar kartą suplojo plačiai šypsodamasis.

Halas gal kokį pusvalandį kalbėjosi su Tomu. Tačiau rimtai pasišnekėti taip ir nepavyko. Tiek Tomas, tiek

Vladimiras visus Halo žodžius priimdavo kaip paprastus juokelius. Galiausiai Halas paspaudė ranką Tomui atsisveikindamas ir ištarė:

– Nuoširdžiai dėkoju už priėmimą, jūsų ekscelencija ministre pirmininke.

O į Vladimirą kreipėsi kiek pašaipiai:

– Linkiu surasti prarastus prisiminimus.

Ir atsiskyręs nuo jųdviejų išėjo iš „Užupio" kavinės.

Nuo „Užupio" kavinės iki „Užupio" viešbučio nebuvo labai toli. Todėl Halas snieguotu keliu nuėjo „Užupio" viešbučio link. Tikėjosi, kad per tą laiką į viešbutį galėjo būti užsukęs Rimas ir palikęs atsakymą į žinutę. Tačiau registratūroje sėdintis žmogus pasakė, kad niekas Halo neieškojęs ir jokių žinučių nesą.

VILMOS MEILĖ

Iš „Užupio" viešbučio išėjęs Halas perėjo tiltą. Ir ėmė skubiai žingsniuoti kažkur, be jokio tikslo. Taip kurį laiką ėjęs atsidūrė prieš kažkokį didžiulį pastatą, panašų į valdymo įstaigą. Ir staiga netikėtai prisiminė vakar popiet oro uoste pasų kontrolės posto darbuotojos pasakytus žodžius, kad jei per keturiasdešimt aštuonias valandas neišvyks iš Lietuvos, turės nueiti į Užsienio reikalų ministeriją pas atsakingą už užsieniečius darbuotoją, ir pranešti apie tai. Todėl išsitraukė vakar oro uoste gautą

raštelį ir pasitikrino adresą. Gal tai tebuvo atsitiktinumas, bet Halas dabar ir stovėjo prieš tą pastatą. Pravėręs didžiules duris įėjo vidun.

Įžengus į pastatą, atsivėrė plati fojė su laiptais. Tačiau fojė žmonių nebuvo daug. Daugelis jų kažkur skubėdavo ir dingdavo. Tad nebuvo aišku, į ką reikėtų kreiptis. Besidairydamas pastebėjo vieną uniformą vilkintį vyrą ir priėjęs prie jo pasiteiravo, kur reikėtų eiti norint rasti Užsienio reikalų ministerijos darbuotoją, atsakingą už užsieniečius.

Uniformą vilkintis vyras atrodė sutrikęs ir stengėsi kuo aiškiau, lėtai paaiškinti lietuviškai, kad Halas geriau suprastų. Žinoma, Halas nesuprato nė žodžio. Todėl dar kartą lėtai ir aiškiai pasakė:

– Norėčiau susitikti su Užsienio reikalų ministerijos darbuotoju, atsakingu už užsieniečius.

Uniformą vilkintis vyriškis vėl ėmė kažką atsidėjęs aiškinti. Jis suprato, ko Halas klausė angliškai, tačiau nesugebėjo atsakyti anglų kalba. Todėl Halas pabandė to paties paklausti prancūziškai ir vokiškai. Tačiau rezultatas buvo toks pat. Uniformą vilkintis vyras vis taip pat atsidėjęs aiškino lietuviškai. Halas parodė, kad nuvargo, ir užsičiaupė.

Uniformą vilkintis vyriškis atrodė taip pat nuvargęs. Supratęs, kad Halas nieko nesupras, kad ir kaip aiškintum, galiausiai atsinešė lapelį popieriaus ir didelėmis raidėmis užrašė skaičių 3. Ir pirštu parodė į laiptų viršų. Tik tada Halas linktelėjo galva.

Halui linktelėjus galva, uniformą vilkintis vyriškis be galo patenkintu veidu ėmė kažką tarškėti ir ant lapelio parašė 339. Tikriausiai tai reiškė 339 kabinetą trečiame aukšte. Halas patenkintas nusišypsojo ir uniformą vilkinčiam vyriškiui ištiesė ranką. Uniformą vilkintis vyriškis, irgi labai patenkintas, griebė ir paspaudė Halui ranką. Ir vis kažką tarškėjo.

Halui lipant laiptais, laiptų apačioje, fojė stovintis uniformą vilkintis vyriškis žvelgė iš apačios ir, rodydamas įvairiausius judesius, vis kažką tarškėjo. Matyt, bandė paaiškinti, kaip surasti 339 kabinetą.

Trečiame aukšte atsidūręs Halas pažvelgė kairėn ir dešinėn. Nusprendė eiti kairiuoju koridoriumi.

Koridorius buvo tamsus ir siauras. Grindys buvo išmuštos medžiu, tad kiekvienas jo žingsnis garsiai aidėjo. Norint neskleisti garsų, neliko nieko kito, kaip tik eiti atsargiai, nepriminant kulno.

Pastatas buvo labai senas, todėl tokiu painiu vidumi. Siauri tamsūs koridoriai keistai pynėsi tarpusavyje, kai kuriose vietose lubos buvo tokios žemos, kad norint pereiti tekdavo susilenkti. Pastato išplanavimas toks netaisyklingas veikiausiai todėl, kad buvo statoma keletą amžių, vis pristatant ir plečiant. Todėl Halas kaipmat suprato, kad rasti 339 kabinetą nebus taip lengva, kaip atrodė iš pat pradžių. Vienoje rankoje laikydamas didžiulį kelioninį krepšį, kitoje – ką tik fojė gautą raštelį, pėdino per koridorių dairydamasis tai kairėn, tai dešinėn ir kaipmat pasiklydo. Norėjo grįžti ten, iš kur buvo atėjęs, bet ir tai

nebuvo paprasta. Atrodė, kad buvo uždarytas labirinte. Be to, nebuvo galima paklausti ir pro šalį einančių žmonių. Mat tuo metu koridoriumi niekas nėjo.

Tamsiu koridoriumi klajojantis Halas viename kampe pastebėjo medinį suoliuką, priėjo prie jo ir prisėdo. Atrodė baisiai išvargęs.

Prisėdęs ant suoliuko ir ilsėdamasis, iš kito tamsaus koridoriaus galo išgirdo kažką atkaukšint. Netrukus pasirodė rimtas plačiapetis vyras, energingai einantis į tą pusę. Halas pamanė paklausti jo, tačiau apsigalvojo. Tas vyriškis jam rodėsi per daug nepajudinamas, be to, Halas norėjo dar šiek tiek pailginti tą ramią poilsio minutę ant medinio suoliuko. Vyriškis, atėjęs iki pat ten, kur sėdėjo Halas, pasuko į kairėn vedantį koridorių ir nutolo.

Po kiek laiko priėjo be galo nusiminusi didžiulę žąsį nešanti sutuoktinių pora. Jie atrodė, lyg būtų ką tik iš kaimo atvykę ūkininkai.

Ūkininko žmona pribėgo prie Halo ir kažką pasakė. Galbūt ir jie, kaip Halas, buvo pasiklydę beklaidžiodami tamsiais koridoriais. Tačiau Halas nesuprato jų nė žodžio.

– Atleiskite. Aš nesuprantu lietuviškai.

Halas taip pasakė, o ūkininko žmona nutaisė tuoj tuoj pravirksiantį veidą ir vėl ėmė kažkuo skųstis. Halas pasiklausė pasiklausė, pažiūrėjo niekuo negalinčiu padėti žvilgsniu ir vėl pakartojo:

– Atsiprašau. Niekuo negaliu padėti.

Tada ūkininkas sustabdė žmoną ir kažką jai pasakė.

Turbūt ūkininko žmona tik tada tesuprato, kad Halas – užsienietis. Ūkininkų pora atrodė be galo nusivylę ir vėl dingo koridoriaus tamsoje.

Dingus ūkininkų porai, be galo išvargęs Halas galva atsirėmė į sieną. Ir užmerkė akis. Bet prisiminė Jorgitos fortepijono sonatą, girdėtą vakar vakarėlyje pono Egio namuose. Ėmė mojuoti rankomis, lyg pritardamas tai iškilmingai, bet kartu liūdnai melodijai. Ir lyg negalėdamas atsispirti muzikos sukeltiems jausmams pakėlė į sieną atremtą galvą. Dar kurį laiką užmerktomis akimis bandė pagauti ausyse skambančią melodiją. Paskui drąsiai atsispirdamas pašoko iš vietos. Stvėrė ant žemės padėtą kelioninį krepšį ir tvirtai nužingsniavo koridoriumi. Visai netrukus pastebėjo duris, ant kurių buvo parašyta 339.

Nedvejodamas pasibeldė. Skardus moteriškas balsas kažką pasakė lietuviškai. Greičiausiai pakvietė užeiti. Halas pravėrė duris.

Kambarys, į kurį įėjo, buvo labai paprastas kabinetas, kuriame nieko nebuvo, tik vienui vienas stalas. Bet pro priešingoje sienoje esantį langą sklido tokia ryški natūrali šviesa, kad tiek laiko tamsiais koridoriais klajojusį Halą iškart apakino. Tame šviesiame kabinete sėdėjo vienintelė moteris, kuriai buvo apie trisdešimt, nuobodžiaujanti ir tinginiaujanti, tačiau Halui pravėrus duris ir įėjus vidun ji baisiai nustebo ir pašoko iš vietos. Vilkėjo į suknelę panašų ryškiaspalvį drabužį. Tokia plona apranga, tinkanti vasaros atostogoms, šaltą žiemą atrodė beveik nerealiai.

– Ar čia už užsieniečius atsakingo Užsienio reikalų ministerijos darbuotojo kabinetas? – paklausė Halas.

Moteris, visa savo laikysena ir balsu pabrėždama, kad ji labai džiaugiasi, atsakė:

– *Jes!*

Halas, negalėdamas patikėti savo akimis, nužvelgė kabineto vidų. Kad ir ką sakytum, kaip atsakingo už užsieniečius Užsienio reikalų ministerijos darbuotojo kabinetas jis atrodė per varganai.

– Sėskitės! Sėskitės! – negalėjo nusiraminti moteris, atnešusi kėdę. Halas, šiek tiek sutrikdytas perdėto paslaugumo, atsisėdo ant kėdės. O moteris tuo metu kalbėjo: – Žinojau, kad ateisite pas mane. Todėl laukiau.

Ir tada Halui dingtelėjo, kad priešais stovinti moteris yra vakar vakare sutikta Vilma.

– Tai jūs! Čia dirbate? – pralemeno Halas, nudžiugęs irgi nė kiek ne mažiau. Vilma buvo labai sujaudinta, kad Halas ją atpažino. Prisitraukė savo kėdę prie Halo ir atsisėdo tiesiai priešais jį. Kėdė buvo taip arti, kad jų keliai beveik susilietė. Nuo jos sklido kažkokių paslaptingų kvepalų aromatas.

– Kur miegojote praeitą naktį? – paklausė Vilma.

– „Užupio“ viešbutyje, – atsakė Halas.

– Ar pavalgėte?

Užuot atsakęs, Halas gūžtelėjo pečiais. Toks jo elgesys turbūt kėlė gailestį, nes Vilmos akyse ėmė kauptis ašaros. Halas, norėdamas išsisukti iš šios nejaukios padėties, puolė aiškinti, ko atvykęs:

– Pirmiausia norėčiau užpildyti prašymą dėl leidimo pratęsti buvimą šalyje. Taip vakar liepė oro uosto pasų kontrolės poste. Neturiu vizos, todėl privalau pranešti apie save atsakingam už užsieniečius Užsienio reikalų ministerijos darbuotojui, jei per keturiasdešimt aštuonias valandas neišvyksiu iš šios šalies.

Halas išsitraukė oro uosto pasų kontrolės poste gautus dokumentus. Vilma, paėmusi juos, pasakė:

– Žinau. Vakar vakare grįžusi po darbo Inga pasakojo apie jus. Todėl ir žinojau, kad ateisite manęs ieškoti.

– O kas ta Inga?

– Inga – mano jaunesnioji sesuo, dirbanti oro uosto pasų kontrolės skyriuje. Ji pasakojo, kad labai gražus džentelmenas iš Azijos be vizos įvažiavo į šalį. Sakė, kad jis ieškąs Užupio respublikos. Todėl vakar vakare ir nuėjau į „Užupio“ viešbutį. Tikėjausi jus sutikti. Ir sutikau.

Halas nusijuokė. Geriau įsižiūrėjęs pamatė, kad vakardienos popietę oro uosto pasų kontrolės poste matyta moteris melsva uniforma šiek tiek priminė Vilmą. Vilma užsisvajojusi kalbėjo toliau:

– Pažinau jus iškart, kai tik įžengėte į „Užupio“ viešbutį. Visas apsnigtas, su kelioniniu krepšiu rankoje, atrodėte kaip iš pasakos. A! Ta nuostabi veido išraiška...

Halui buvo nejauku klausytis, jis norėjo pakeisti temą:

– O sunku pratęsti buvimą šalyje?

Pamąsčiusi Vilma ėmė dėstyti:

– Pratęsti nėra jau taip lengva, kaip galėtų atrodyti.

Reikia turėti kokią svarią priežastį. Na, koks nors gamtos kataklizmas... Jei ne, tada reikia būti vedus lietuvę...

Halas išvertė akis. Vilma, tikriausiai norėdama nuraminti Halą, savo keliais liesdama jo kelius pridūrė:

– Nieko nebijokite. Kaip nors viską sutvarkysiu. Tikėkite manimi.

Halą šie žodžiai kiek paguodė.

– Ir dar vienas dalykas: norėjau dar šio bei to paklausti apie Užupio respubliką. Man atrodė, kad atsakingas už užsieniečius Užsienio reikalų ministerijos darbuotojas turėtų ką nors apie tai žinoti.

Tuo metu pasigirdo beldimas į duris. Vilma nustebusi pašoko iš vietos. Taisydamasi suknelę kažką pasakė. Tikriausiai tai buvo „Prašom".

Atsidarė durys ir pro jas įėjo neseniai koridoriuje sutikta ūkininkų pora, nešina žąsimi. Įžengę vidun, kažkokiais baisiai nelaimingais veidais pažėrė virtinę žodžių, lyg kažkuo skųsdamiesi. Vilmą jie sunervino ir ji kažką piktai atrėžė. Bet šie, nekreipdami dėmesio, toliau bėrė savo. Vilma irgi nenusileido. Gana ryžtingai nusiteikusi, garsiais šūksniais stengėsi abu atvykėlius išstumti pro duris.

O tada... Ūkininko žmona Vilmai ištiesė rankose laikomą žąsį ir paprašė:

– Mūsų duktė Judita pabėgo iš namų. O jai tik trylika metų. Atiduosime jums šią žąsį, tik būkite gera, suraskite Juditą.

Šių žodžių Halui, keista, versti nereikėjo. Kad ir kaip buvo netikėta, ūkininko žmona kalbėjo užupietiškai.

Nežinia, ar Vilma suprato, ar ne, ko buvo prašyta, nes stačiokiškai išstūmė ūkininkę už durų. Ir užrakino jas.

Ir užrakinus vis dar girdėjosi triukšmingas baladojimasis bei maldaujami ūkininkų balsai. Tai truko neilgai. Greitai tie balsai kartu su batų kaukšėjimu į medines grindis nutolo tamsiu koridoriumi. Ir visiškai nurimo. Pasigirdo nuvargęs Vilmos balsas:

– Tikrai sunku dėl visokių ūkininkų, praradusių dukteris. Jie kažkodėl mano, kad jei duos žąsį, tai surasime jų dukteris.

Halas bandė ją nuraminti:

– Juk turėtų būti kokia nors įstaiga, ieškanti iš namų pabėgusių vaikų...

Po šių Halo žodžių staiga atgijusi Vilma vėl atsisėdo priešais jį.

– Ar ne? Visais ūkininkų klausimais reikia kreiptis į atsakingą už ūkininkus Žemės ūkio ministerijos darbuotoją. Žemės ūkio ministerijos už ūkininkus atsakingo asmens kabinetas yra kaip tik viršutiniame aukšte. Tačiau mažaraščiai šios šalies ūkininkai mano, kad galima eiti į bet kurį kabinetą ir prašyti surasti jų dukteris. Per juos net dirbti negaliu.

Kalbėdama Vilma užsikniaubė Halui ant kelių ir ėmė verkti, lyg norėdama parodyti, koks sunkus ir varginantis jos darbas. Nežinodamas, ką daryti, Halas pasuko galvą ir ėmė spoksoti pro langą. Už lango snyguriavo.

– Ak, Vilma, – pravėrė burną patapšnojęs jai per pečius. Vilma, tarsi laukdama, ką pasakys Halas, nė nesu-

krutėjo. – Kalba, kuria ką tik kalbėjo ūkininkė... Ar tai tik nebuvo užupiečių kalba?

Šie Halo žodžiai Vilmą staiga atvėsino ir ji, taisydamasi plaukus, pasiteiravo:

– Užupiečių kalba? Yra ir tokia kalba? Ne, tai buvo rusų kalba, kurią iki šiol vartoja neišsilavinę kaimiečiai.

Halas lyg apdujęs žvelgdamas į Vilmą paprieštaravo:

– Bet tai aiškiai buvo ne rusų kalba.

Ji pradėjo paskubomis teisintis:

– Na, gal ne rusų kalba, kokia nors lietuvių kalbos tarmė... Taip, taip, Lietuvoje yra ūkininkų, kalbančių kažkokiomis keistomis tarmėmis.

Halas nieko nepasakė.

O tada... Iš kažkur pasigirdo didingas vyriškas balsas:

– Panele Vilma!

Pašaukta Vilma baisiai nustebo ir pašoko iš vietos.

– Jis mane kviečia.

Tiek paskubomis tepaaiškinusi, griebė ant stalo padėtus Halo dokumentus. Žiūrėdama į ant sienos kabantį veidrodį pasitaisė drabužius, pasidažė lūpas. Galiausiai atsisegė viršutinę sagą, kad geriau matytųsi krūtinė.

Pasiruošusi atsistojo šalia savo kabineto vidinių durų. Ten dar kartą pasitaisė viršutinius drabužius ir, galiausiai pravėrusi duris, įėjo vidun. Dabar Halui paaiškėjo, kad Vilmos kabinetas tebuvo už užsieniečius atsakingo Užsienio reikalų ministerijos darbuotojo sekretorės kabinetas. Ji tikriausiai buvo ne pats atsakingasis už užsieniečius asmuo, o tik jo sekretorė.

Vilmai dingus, Halas nejaukiai pažiūrėjo pro langą. Ten jau snigo didžiulėmis snaigėmis. Halas nuliūdęs žiūrėjo į krintantį sniegą.

Vėl pasirodžiusi Vilma tarė:

– Jis pageidauja susitikti su jumis. Prašom čia.

– Kas toks?

– Už užsieniečius atsakingas Užsienio reikalų ministerijos darbuotojas.

Halas atsistojo. Ir, kaip buvo įpratęs, paėmė kelioninį krepšį. Vilma, draugiškai taisydama Halo drabužius, greitai ir tyliai sušnabždėjo:

– Nereikia daug kalbėti. Dėl problemų šeimoje jis dabar šiek tiek nervingas. Tikėkite manimi. Viskas bus gerai.

Atsakingasis asmuo buvo koridoriuje Halo matytasis plačiapetis, rūstus vyras. Halui įėjus į jo kabinetą paskui Vilmą, šis pakilo iš savo vietos, kažkaip nenatūraliai ištiesė ranką ir lietuvių kalba, kurios Halas nesuprato, iškilmingai pasisveikino. Vilma stengėsi išversti tą ilgą kalbą. Halas, klausydamasis Vilmos vertimo, linkčiojo galva ir trumpai angliškai atsakė. Šį kartą Vilma viršininkui išvertė Halo žodžius. Viršininkas irgi linktelėjo galva. Jei jau viršininkui reikėjo išversti net ir paprasčiausią pasisveikinimą, pasidarė aišku, kad jis visai nesupranta anglų kalbos. Negalėjai patikėti, kad toks žmogus užima už užsieniečius atsakingo asmens postą Užsienio reikalų ministerijoje.

Apsikeitus pasisveikinimo frazėmis, viršininkas ranka parodė kėdę ir kažką pasakė. Greičiausiai pakvietė sėstis.

Vilma išvertė net ir šiuos žodžius. Halas tarė ačiū ir atsisėdo. Vilma nepraleido nė šių žodžių ir kaipmat išvertė.

Kai Halas atsisėdęs apžiūrėjo kabinetą, pasirodė, kad viršininko kabinetas nedaug kuo skyrėsi nuo Vilmos. Tik viršininko darbo stalas šiek tiek didesnis ir prieš jį stovėjo dvi kėdės.

– Viršininkas yra ponas Beltranas. Jis nė žodžio nesupranta angliškai. Todėl jums vertėjausiu. Viršininkas ką tik pasakė, kad iš visos širdies sveikina poną Halą atvykus į šią šalį, – kalbėjo Vilma. Jos kalbėjimo tonas šiek tiek pasikeitė, pasidarė oficialus. Bet ji sėdėjo šalimais Halo.

– Aš irgi savo ruožtu norėčiau padėkoti už šį susitikimą, – pasakė Halas.

Vilma išvertė. Vertimo besiklausančio viršininko veidas buvo labai patenkintas, jis linktelėjo galvą ir kažką pasakė lietuviškai. Vilma vėl išvertė:

– Viršininkas klausia, ar jums patinka ši šalis, ar neturite kokių nepatogumų.

Halas atsakė, kad šalis labai nuostabi, jokių nepatogumų neturįs, o Vilma kaipmat šiuos žodžius išvertė. Viršininkas atrodė dar labiau patenkintas. Bet jis netikėtai pasakė:

– Taip pat norėčiau pasveikinti nusprendus vesti mano sekretorę panelę Vilmą Šlepikaitę.

Halas kuo puikiausiai suprato šiuos viršininko žodžius: jis visai netikėtai prabilo užupietiškai. Tik baisiai nustebo, tačiau net nesusimąstė, kad būtų kažką ne taip

nugirdęs. O Vilma tuo metu Halui vertė viršininko žodžius į anglų kalbą:

– Taip pat norėčiau išdrįsti padėkoti, kad pasitikite mano sekretore panele Vilma Šlepikaite. Ji ne tik gerai kalba angliškai, bet yra ir puiki vertėja.

Halas nustebo išgirdęs ir šį keistą Vilmos vertimą. Tačiau neišsidavė. Pamanė galėjęs blogai nugirsti viršininko žodžius, o galbūt Vilma dabar vaidina kokį spektaklį, kad Halas galėtų prasitęsti buvimą šalyje. Vilma jau buvo sakiusi, kad jei ne koks gamtos kataklizmas ar vedybos su lietuve, prasitęsti buvimą šalyje nebus taip paprasta. Todėl neišsidavęs atsakė į ką tik Vilmos išverstus žodžius:

– Aš irgi norėčiau pripažinti, kad panelė Vilma yra puiki vertėja.

Vilma kažką išvertė į lietuvių kalbą, o viršininkas patenkintas nužiūrėjo priešais sėdinčius vyrą ir moterį.

– Tikrai puikiai vienas kitam tinkate. Kur ir kada susitikote?

Viršininkas vėl prabilo užupietiškai. Išgirdęs šiuos žodžius Halas suglumo, bet laukė Vilmos vertimo. Vilma pradėjo:

– Jūs tikrai nuostabus jaunuolis. Kuo galėčiau padėti?

Halas negalėjo apsispręsti, ar atsakyti į viršininko žodžius, ar į Vilmos vertimą. Nusprendė atsakyti taip, kad atitiktų Vilmos vertimą. Juk Vilma vis tiek išvers taip, kaip jai reikia.

– Visų pirma norėčiau prasitęsti buvimą šalyje. Be to, norėčiau paklausti, gal ką nors žinote apie Užupio

respubliką. Manau, ką nors tikrai žinosite. Juk kalbate užupietiškai.

Jis pamatė, kad Vilma baisiai nustebo išgirdusi paskutinius Halo žodžius. Greičiausiai todėl, versdama į lietuvių kalbą, sugriebė Halo ranką. Nebuvo lengva suprasti kodėl. Atrodė, kad Halas jaučiasi nejaukiai dėl tokio elgesio. Iš priešais sėdinčio viršininko akių galėjai suprasti, kad jam tai atrodo labai natūralu.

– Pirmą kartą susitikote „Užupio" viešbučio bare? Aš irgi ten pirmą kartą sutikau savo žmoną Zitą. Be to, irgi stengiuosi niekada nepraleisti vakarėlių pono Egio namuose. Ten visada susirenka labai įdomių žmonių. Tačiau vakar vakare negalėjau nueiti. Namie turime šiokių tokių keblumų, – viršininkas vėl prakalbo užupietiškai.

Vilma taip išvertė jo žodžius:

– Užupio respublika? Kodėl jūs ieškote tos šalies šioje šalyje? Net negalvokite apie jokias kitas valstybes šioje šalyje. Argi tai ne graži šalis? Be to, čia daug gražių moterų. Gyvenimas neilgas. Nešvaistykite gyvenimo veltui ieškodamas nesamo.

Halas buvo visiškai pribaigtas. Daugiau nebuvo prasmės kalbėtis su viršininku, kai Vilma viską verčia taip, kaip jai norisi. Tačiau vis dėlto pasakė:

– Tik viena man keista šioje šalyje. Kodėl vos tik jūsų šalies žmonėms užsimeni apie Užupio respubliką, visi iš visų jėgų stengiasi įtikinti, kad jos nėra? Yra netgi tokių, kurie sukūrė netikrą Užupio respubliką, pasivadino tai prezidentu, tai ministru pirmininku ir visa tai pavertė

kažkokia klounada. Matant tokį elgesį, man kyla tik vienintelė mintis, kad šios šalies žmonės turi kažkokį kompleksą dėl Užupio respublikos.

Halui taip kalbant, Vilmai, atrodė, buvo šiek tiek nejauku. Tačiau ji iškart puolė kažką versti į lietuvių kalbą. Viršininkas, išklausęs be galo ilgo Vilmos vertimo, prabilo:

– Dėkoju už jūsų rūpestį. Tačiau mūsų namų rūpesčiai niekis. Mano žmona Zita nusprendė užsispirti ir apsunkinti man gyvenimą, bet tokios problemos... Argi yra šeimų be tokių problemų? Geriau pasakykite, kada jūs ruošiatės vesti?

Vilma išvertė:

– Manau, kad yra priežasčių, kodėl iš galvos niekaip negalite išmesti Užupio respublikos. Bet, trumpai pasakius, netikiu, kad yra tokia šalis. Jei išmesite iš galvos tas fantazijas apie neegzistuojančius dalykus ir nuspręsite įsikurti šioje šalyje, mūsų vyriausybė išmokės šiokią tokią pašalpą. Žinoma, pinigai nedideli, tačiau vis dėlto būtų šiokia tokia pagalba gyvenant.

Halui ėmė svaigti galva. Jis viena ranka susigriebė už kaktos ir nulenkė galvą. Vilma pabaksnojo jam į šoną. Tai tikriausiai buvo raginimas ką nors pasakyti. Todėl nebesusilaikęs ištarė:

– Ir dar vienas tikrai keistas dalykas: iš kur jūs mokate užupiečių kalbą? Kas jos išmokė? Greičiausiai tėvai. O jūsų tėvai savo ruožtu ją išmoko iš savo tėvų. Užupiečių kalba teigiate, kad Užupis neegzistuoja? Aiškiai užslėptas didžiulis melas.

Vilma iškart surimtėjo. Kai Halas baigė, kažką išvertė į lietuvių kalbą. Išklausęs ją viršininkas linktelėjo galva ir pasakė:

– Puiku, puiku. Dar kartą iš visos širdies noriu pasveikinti vedybų proga. Dabar liko vienintelis dalykas, kurį turėčiau padaryti šitai gražiai porai: išduoti leidimą tuoktis užsieniečiui.

Taip kalbėdamas viršininkas iš dokumentų segtuvo ištraukė vieną popierių, jį pasirašė ir uždėjo antspaudą. Jam pasirašinėjant ir dedant antspaudą, Vilma nepailsdama vertė:

– Norėčiau baigti šį ginčą apie Užupio respubliką. Kalba, kuria kalbu, yra ne užupiečių kalba, o šios šalies šiaurės rytų regione, pasienyje, plačiai vartojama tarmė. Na, o vienintelis man likęs darbas yra pasirašyti ir užantspauduoti leidimo pratęsti buvimą dokumentus.

Viršininkas, palaukęs, kol Vilma baigs versti, ištiesė jai dokumentus. Ir, pakilęs iš savo vietos, ištiesė ranką atsisveikindamas. Halas irgi pakilo iš savo vietos. Viršininkas didžiule ranka sugriebė Halo ranką, stipriai ją papurtė ir sušnibždėjo:

– Panelės Vilmos klubai platūs, ji pagimdys daug vaikų. Juk yra tokia patarlė. Jei vesi moterį plačiais klubais, gausi karalystę, – taip kalbėdamas valiūkiškai mirktelėjo viena akimi.

Vilma klausydamasi nuraudo ir nusijuokė. Tačiau išvertė:

– Buvimas šalyje pratęstas, tad galite daugiau nebe-

sijaudinti. Visos šios šalies moterys gražios, bet griebkite tą, kuri arčiausiai. Juk yra tokia patarlė. Jei mylėsite moterį, kuri šalia, gausite karalystę.

Halas nepamiršo pasiimti kelioninio krepšio. Ir paskui Vilmą išėjo iš viršininko kabineto.

Išėjęs atrodė labai nuliūdęs ir netarė nė žodžio. Vilma neturėjo kur dėtis iš džiaugsmo:

– Nuo šio vakaro gyvenkite mūsų namuose. Dabar ne daug kuo skiriamės nuo sutuoktinių, – čiauškėdama Vilma padavė lapelį su užrašytu namų adresu. Halas priblokštas paėmė tą lapelį ir įsidėjo į kišenę. – Gyvename penkiese: tėtis, mama, Inga, jos vaikinas Kornelijus ir aš. Turime tris kambarius, tad nebus jokių problemų. Tėtis su mama gyvena viename kambaryje, Inga su Kornelijumi kitame, o mes galėsime gyventi trečiajame.

Halas nutaisė nieko nesuprantantį veidą. O Vilma kalbėjo toliau:

– Lietuvoje įprasta, kad dukra gyvena tėvų namuose su savo vaikinu. Dėl nieko nesijaudinkite, tiesiog ateikite į namus, gerai?

Halas netarė nė žodžio, išėjo iš Vilmos kabineto ir sustojo tamsiame koridoriuje. Vilma tebetarškėjo eidama jam iš paskos:

– Norėčiau eiti kartu su jumis, bet dabar negaliu. Dar daug laiko iki darbo pabaigos. Galėsiu išeiti tik šeštą valandą. Štai mano vizitinė kortelė. Čia yra ir darbovietės, ir namų, ir mobiliojo telefono numeriai. Paskambinkite apie šeštą. Nuvyksiu ten, kur tuo metu būsite.

Halas vizitinę kortelę paėmė be žodžių ir įsidėjo į kišenę.

Vilma palydėjo iki išėjimo durų. Tačiau išeiti negalėjo. Į suknelę panašus drabužis buvo toks plonas, kad taip apsirengusi lauke būtų kaipmat sušalusi.

– Lauksiu jūsų, – liūdnai pasakė prieš išsiskirdama. Vienoje rankoje kelioninį krepšį laikantis Halas išėjo į sniegu užverstas gatves.

„MANO KAVINĖJE“

Išsiskyręs su Vilma Halas vėl be jokio tikslo aklai nudrožė sningančiomis gatvėmis. Taip bemaklinėjant, tolumoje pasirodė Rusijos stačiatikių cerkvė. Dėl nesiliaujančio sniego kupolinis cerkvės pastatas atrodė lyg plevenantis ore ir skleidė kažkokį mistišką grožį. To grožio pakerėtas, Halas snieguotu lauku patraukė cerkvės link.

Atsidūręs priešais cerkvę, vėl nustebo gatvėje išvydęs pastatytą raudoną sportinę mašiną. Pamanė, kad čia tas pats prie rotušės esančiame restorane rytą matytas Jorgitos automobilis. Neatrodė, kad šiame šaltame varganame mieste tokie prabangūs automobiliai būtų labai jau dažni. Ir jei jis buvo Jorgitos, tai tikėtina, kad ir ji pati bus kur netoliese.

Halas, negalėdamas paleisti iš galvos minties, kad Jorgita yra čia kur nors netoli, geidulingomis akimis dairėsi

aplinkui. Tačiau, be Rusijos stačiatikių cerkvės, čia daugiau nieko nebuvo, kur ji būtų galėjusi nueiti. Automobilis ramiai stovėjo tiesiai priešais įėjimą. Halas užėjo į cerkvę.

Rusijos stačiatikių cerkvės vidus buvo gerokai sudėtingesnis ir painesnis nei katalikų bažnyčios. Už kiekvieno kampo buvo maldoms skirtos mažos koplytėlės, galva sukosi nuo daugybės ant kiekvienos sienos kabančių šventųjų paveikslų. Be to, visur stovėjo įvairiausių formų ir spalvų mažyčių šventųjų figūrėlių. Dėl to cerkvės vidus priminė gėlėmis, paveikslais, amuletais išpuoštą šamano būstą. Katalikų bažnyčioje buvo juntama didybė, o cerkvė atrodė kažkuo žavinga ir naivi. Ir šiaip šviesi, graži.

Cerkvėje buvo nemažai besimeldžiančių žmonių. Dauguma – gerokai pagyvenusios moterėlės, tikriausiai rusų kilmės Lietuvos gyventojos. Katalikų bažnyčioje žmonės meldėsi atsisėdę vienoje vietoje, o čia visi vaikščiojo nuo vieno šventojo paveikslo, kabančio ant sienos, prie kito, nuo vienos mažytės šventojo figūrėlės, stovinčios kampe, prie kitos ir vaikščiodami meldėsi tai klūpėdami, tai stovėdami. Žmonės lyg piligrimai lėtai žingsniavo po cerkvę. Ir vis dėlto cerkvėje buvo labai tylu.

Tik įėjęs Halas buvo priblokštas jos painumo ir netikėto vaizdo, todėl nedrąsiai viską stebėjo. Net jeigu Jorgita dabar ir būtų čia, šiose painiose erdvėse surasti ją neatrodė labai lengva. Be to, kaip jau buvo patyręs ryte, katalikų bažnyčioje prie rotušės, ji stengiasi išvengti aplinkinių dėmesio, todėl sukasi gana vikriai.

Nieko kito neliko, kaip apeiti visą cerkvę. Halas, tvirtai suėmęs savo kelioninį krepšį, ėmė plačiai žingsniuoti. Sukiodamas galvą tai kairėn, tai dešinėn, atidžiai žvalgėsi po visus cerkvės kampelius.

Toks jo elgesys bet kam turėjo pasirodyti gana keistas. Jis ne tik kad nebuvo panašus į atėjusį pasimelsti žmogų, tačiau nė kiek nepriminė ir turisto. Kelios senutės nemandagų azijietį lydėjo nepatenkintais žvilgsniais. Halas nekreipė nė menkiausio dėmesio ir toliau apžiūrinėjo cerkvę.

Jau buvo apėjęs ją visą, tik Jorgitos niekur nesimatė. Halą apėmė neviltis. Jei ryte žmogus meldėsi katalikų bažnyčioje, greičiausiai nekils noras vėliau užsukti ir į Rusijos stačiatikių cerkvę. Užplūdo bejėgiškumo jausmas.

Neilgtrukus jis pasuko į duris. Juk per tą laiką Jorgita galėjo išeiti iš cerkvės. Lauke pamatė, kad raudonas sportinis automobilis stovi vis ten pat verčiamas sniego. Halas ramesnis grįžo į cerkvę. Ir dar kartą pradėjo tyrinėti jos vidų.

Ir vėl tas pats. Jorgita dingusi kaip į vandenį. Išvargęs Halas klestelėjo ant medinės kėdės. Priešais jį kabėjo popieriaus lapas, kuriame buvo nupieštas kažkokio Rusijos stačiatikių cerkvės vyresniojo didelėmis raiškiomis akimis ir ryškiai raudona barzda portretas. Halas, abejingai pažvelgęs į juokingai nupieštą nenatūralų portretą, galbūt norėdamas pasimelsti, o gal tiesiog pasiilsėti, abiejomis alkūnėmis pasirėmė į kelius ir visu kūnu palinko priekin. Rymojo nė nekrusteldamas. Tasai vyresnysis vešlia

barzda ir didelėmis raiškiomis akimis iš portreto, regis, žvelgė tiesiai į priešais jį palinkusį Halą.

Po kokių trijų minučių Halas vėl atsitiesė. Atsitiesęs kitoje cerkvės pusėje, priešais kažkokio šventojo portretą išvydo skubiai besižegnojančią Jorgitą. Šviesius plaukus buvo paslėpusi po juoda skara, tačiau susirūpinusi balta kakta, akys, smaili nosis rodė, kad tai, be abejonės, Jorgita. Halas pašoko iš vietos. Stvėrė savo šalimais padėtą kelioninį krepšį.

Bet po sekundės kitos ji jau buvo dingusi. Halas skubiai perbėgo per cerkvę ten, kur ji ką tik buvo. Ten meldėsi tik stora senutė, parklupusi ant kelių, o Jorgitos nebesimatė. Halas dairėsi. Tuo metu į akis krito kitame kampe skubiai besižegnojanti ir vėl išnykstanti Jorgitos figūra. Ji žegnojosi tiksliais ir greitais rankų judesiais, primenančiais grūdus lesančią vištą. Halas vėl nubėgo ten, kur ką tik pradingo Jorgita.

Pasuko už kampo, o ten ją jau rado. Sudėjusi rankas, meldėsi priešais kabantį ant sienos šventojo paveikslą. Jorgita dabar buvo tiesiai priešais Halą ir visiškai nejudėjo.

– Jorgita! – negarsiai pašaukė Halas.

Ji, pridėjusi smilių prie lūpų, šnibžtelėjo: „ššš“. Vėl palinko priešais šventojo paveikslą ir ėmė nuoširdžiai melstis. Halas išsiblaškęs stovėjo šalia ir žiūrėjo į besimeldžiančią jos figūrą.

Gana ilgai ji meldėsi, o baigusi persižegnojo. Beeidama prie kito šventojo paveikslo vos girdimai paskubomis sušnibždėjo:

– Meldžiuosi už jus. Prašau, kad laimingai pasiektumėte Užupio respubliką.

– Dėkui.

– Mano vyras mirė irgi beieškodamas Užupio respublikos, – pakuždomis sakė Jorgita laikydama smilkalą priešais šventojo paveikslą.

Halas buvo toks pritrenktas, kad nesugebėjo nieko atsakyti.

– Sako, tai buvusi savižudybė, bet aš tuo netikiu. Be jokios abejonės, jį kažkas nužudė, – jos veidu perbėgo liūdesio šešėlis. Susitvardžiusi ji persižegnojo.

– Papasakokite, ką žinote apie Užupio respubliką, – paprašė Halas.

Tačiau Jorgita jau meldėsi ir nieko neatsakė. Baigusi pakuždėjo:

– Dabar negalima. Šiandien vakare, devintą valandą. Susitiksime „Mano kavinėje“.

– „Mano kavinėje“?

– A! Tikrai. Jūs juk nežinote, kur ta „Mano kavinė“.

– Vakar ten buvome užsukę su draugu iš Baltarusijos, Rimu, šiandien irgi netyčia ten užėjau, tik nebežinau, ar vėl galėsiu ją rasti.

Jorgita pagalvojo. Tikriausiai mąstė, kaip čia geriau paaiškinti.

– Ar turite popieriaus ir parkerį? Užrašysiu adresą.

Halas greitosiomis ištraukė užrašų knygutę su parkeriu ir padavė Jorgitai. Jorgita, į kairę ranką paėmusi parkerį, į dešinę – užrašų knygutę, lyg bijodama, kad kas

nors pamatys, vis dairydamasi kairėn ir dešinėn skubiai užrašė adresą. Ji buvo kairiarankė.

Baigusi rašyti stebėdamasi pavartė parkerį ir pasakė:

– Bet juk tai labai senas „Monblanc“ firmos modelis.

– Taip, mano tėvo palikimas.

– Mano vyras irgi turėjo lygiai tokį pat parkerį. Mano šešuro palikimas, – pasakė Jorgita, grąžindama parkerį ir užrašų knygutę Halui. – Čia adresas. Ne taip toli nuo pono Egio namų, kur vakar vyko vakarėlis. O dabar eikite. Susitinkame šiandien, devintą valandą vakaro.

Halas linktelėjo galva. Ir pakėlė ant žemės padėtą kelioninį krepšį.

Išsiskyręs su Jorgita, patraukė tiesiai į „Užupio“ viešbutį. Iki devynių dar buvo nemažai laiko, todėl norėjo patikrinti, ar Rimas nebus palikęs kokios žinutės. Tačiau Rimo žinutės nebuvo, ten gulėjo tik paties Halo rytą paliktas laiškutis.

Halas paėmė lapelį popieriaus ir, priėjęs prie vieno salėje stovinčio staliuko, atsisėdo. Buvo dar ankstyvas metas, todėl čia žmonių beveik nebuvo. Prisėdęs ėmė rašyti dar vieną laišką, kurį norėjo palikti Rimui.

Mano brangus drauge Rimai,

Pamatęs ryte savo paliktą laiškutį tebegulint ir neradęs Tavojo, manau, kad tikriausiai dabar jau sėdi į Kišiniovą važiuojančiame autobuse. Vakar naktį snigo, bet tai vargiai pavadintum pūga.

Jei jau sėdi tame Kišiniovo autobuse, mano laiško greičiausiai niekada ir neperskaitysi. (Na, žinoma, visai gali būti, kad kitąmet, maždaug šiuo metu, vėl atvykęs į Vilnių susitikti su panele Vilma užsuksi į „Užupio" viešbutį ir galbūt kas nors netyčia Tau perduos šią žinutę. Tačiau nemanau, kad aš tiek ilgai prabūsiu Vilniuje. Man reikia kuo greičiau išvažiuoti iš Lietuvos ir pasiekti savo tėvynę – Užupio respubliką.)

Yra keletas priežasčių, kodėl rašau šį raštelį, netgi žinodamas, kad gali jo niekada neperskaityti. Pirma, vis neprarandu vilties, kad galbūt dar esi Vilniuje. Antra, viliuosi, kad jei vis dar esi Vilniuje, galėsi bent kartą su manimi susitikti.

Bet viltys viltimis, o visai gali būti, kad dabar jau sėdi autobuse ir važiuoji į Kišiniovą savo keliu, be perstojo sningant. Net jei ir taip, rašau šį laišką, norėdamas tave patikinti, kad laikausi vakar duoto žodžio ir laikysiuosi jo ateityje, todėl norėčiau, kad vėliau nekiltų jokių nesusipratimų.

Greičiausiai paklausi, kodėl staiga šitaip prabilau. Tiesiog šiandien po pietų vėl buvau susitikęs su panele Vilma ir netikėtai sau pačiam gavau leidimą tuoktis su ja. Sužinojęs šį faktą, aišku, manysi, kad pamyniau Tavo pasitikėjimą, todėl vėl iškils visokių nesusipratimų. Sužinojus šią istoriją, visi tie nesusipratimai bus nereikalingi.

Šiandien po pietų buvau nuėjęs į Užsienio reikalų ministeriją pas darbuotoją, atsakingą už užsieniečius, nes man reikia prasitęsti buvimą šalyje, jei per keturiasdešimt aštuonias valandas iš jos neišvyksiu. Visai nelauktai ten sutikau panelę Vilmą. Pasirodo, ji ten dirba.

Tačiau sužinojau, kad nesant svarbių aplinkybių, tokių kaip gamtos kataklizmas ar vedybos su lietuve, nėra taip lengva prasitęsti buvimą šalyje. Todėl panelė Vilma gavo tą leidimą tuoktis, tiesiog norėdama man padėti. Manau, tai tereiškia, kokia geraširdiška ir tauri yra panelė Vilma, padedanti tokiam užsieniečiui kaip aš, kuris daugiau neturi kuo pasikliauti.

Viliuosi, Tu irgi žinai, kad leidimas tuoktis ir sutuoktuvių liudijimas – tai du visiškai skirtingi dalykai. Tai, kad gavau leidimą tuoktis su panele Vilma, juk tereiškia, jog galiu tuoktis su ja, o ne tai, kad ruošiuosi tuoktis. Ar ne? O tiesą pasakius, neturiu nė minties vesti panelę Vilmą. Todėl norėčiau, kad neturėtum nė menkiausio įtarimo šiuo klausimu.

Baigdamas norėčiau pasakyti, kad norėčiau daugiau išgirsti apie Užupio respubliką, kaip vakar jau buvai pasakojęs vakarėlyje pas poną Egį. Jei vis dar būtum Vilniuje, tikrai būčiau dėkingas galėdamas daugiau sužinoti apie tai. Na, o jei netgi vis dar būdamas Vilniuje neturėtum laiko susitikti su manimi, būtų gerai, kad parašytum viską, ką žinai apie Užupio respubliką.

18 val. 28 min.

Tavo ištikimas draugas Halas

Baigęs laišką dar kartą perskaitė, ką parašęs. Tada perlenkė per pusę ir atidavė registratūroje sėdinčiam vyrui. Ir išėjo iš „Užupio“ viešbučio.

Lauke jau temo. Nors buvo dar daug laiko iki devintos

valandos, bet skubėjo. Baiminosi, kad vėl gali pasiklysti ir ilgai klaidžioti.

Halui atėjus į „Mano kavinę", darbuotojai jau buvo pasikeitę. Vietoj ryte matytos mielosios Zojos dabar barą aptarnavo aukštas šviesiaplaukis vaikinas.

Halas atsisėdo ten, kur vakar naktį sėdėjo su Rimu. Tuo metu priėjo šviesiaplaukis vaikinas ir paklausė, ką užsisakytų. Halas jo paklausė, kur Zoja. Šviesiaplaukis vaikinas atsakė, kad Zojos darbo laikas baigęsis ir ji išėjusi namo. Halas dar paklausė, gal buvo užsukęs muzikantas iš Baltarusijos Rimas. Šviesiaplaukis vaikinas gūžtelėjęs pečiais atsakė Rimo nepažįstąs. Halas, šiek tiek nusivylęs, užsisakė stikliuką „Palangos". Ir, pasukęs galvą, pažvelgė pro langą. Iš Halo sėdimos vietos besimatanti plytų siena su atšokusiu cementu skendėjo tamsoje, o tamsoje skendinčios plytų sienos fone be perstojo snigo.

Tuo metu į kavinę įėjo elegantiškai atrodanti maždaug dvidešimt penkerių metų moteris su aukštu, gal du metrus siekiančiu irgi maždaug dvidešimt penkerių metų vyru. Pora, įėjusi į kavinę, nusivilko paltus ir nuo galvos purtėsi sniegą. Moteris, purtydama sniegą, pastebėjo kitame gale vieną sėdintį Halą ir plačiai šypsodamasi prie jo priėjo:

– Sveiki, misteri Halai! – sakydama ištiesė ranką.

Halas su ja pasisveikino. Tačiau matėsi, kad visiškai neįsivaizduoja, kas ji.

– Aš Inga.

– Inga?

– Vilmos jaunesnioji sesuo, Inga.

Jis tik tada atpažino, kad ši moteris buvo ta pati, kuri vakar vilkėdama melsvą uniformą oro uosto pasų kontrolės poste tikrino Halo pasą. Apsivilkusi paprastus drabužius ji atrodė visiškai kitas žmogus.

– A, jūs tas žmogus, kuris vakar oro uoste norėjo mane ištremti dėl to, kad neturiu vizos, – lengvai pajuokavo Halas.

– Ištremti... Jei būčiau taip padariusi, Vilma būtų be galo nuliūdusi, – panašiai atsakė Inga ir pristatė kartu atėjusį aukštą jauną vyrą: – Tai Kornelijus, mano vaikinas.

Aukštasis Kornelijus ištiesė ranką sakydamas *Hi!*, Halas, taip pat atsakydamas *Hi!*, paspaudė jam ranką. Kornelijus buvo ne tik labai aukštas, jo rankos irgi buvo didelės. Be to, veidas kažkuo priminė azijietį.

– Norėčiau šiek tiek pasikalbėti, ar galima prisėsti? – prakalbo Inga. Halas neatrodė labai laimingas dėl to, kad teks sėdėti kartu su jais, tačiau iš Ingos veido matėsi, kad ji turi pasakyti kažką svarbaus, todėl sutiko. Jiedu atsisėdo priešais Halą.

– Ką tik po darbo namo grįžusi sesuo pasakojo, kad nuo šiandien gyvensite kartu su mumis. Ar tai tiesa?

Halas tiesiog gūžtelėjo pečiais, tačiau nieko nepasakė. Inga atrodė šiek tiek susirūpinusi ir tęsė:

– Žinoma, niekas mūsų šeimoje neturi teisės uždrausti jums gyventi mūsų namuose. Šioje šalyje duktė turi teisę į namus parsivesti savo vaikiną ir kartu su juo gyventi. Tiktai yra viena problema.

Halas klausėsi nieko nesakydamas. Inga kalbėjo toliau:

– Prašau nesuprasti manęs neteisingai, išklausykite iki galo. Tai, kad toks džentelmenas kaip jūs tampate mūsų šeimos nariu, mums visiems didelė garbė. Bet problema yra ta, kad mano tėvų namai yra per maži gyventi šešiese. Tai tik mažas okupacijos laikais rusų pastatytas butukas. Nors turime tris kambarius, tačiau tas, kuriame gyvena Vilma, mažas kaip degtukų dėžutė, šildymo galima sakyti nėra, tad nemanau, kad jis tiktų gyventi tokiam džentelmenui kaip jūs.

Išklausęs Halas atsakė:

– Nemanau, kad turėtumėte dėl to jaudintis. Aš net nemanau vesti panelės Vilmos.

Halui taip prakalbus, Inga be galo suglumo:

– O, Dieve! Atrodo, jūs netinkamai supratote mano žodžius. Tikriausiai pamanėte, esą aš prieštarauju, kad gyventumėte su mumis. Taip nėra, aš tikrai neprieštarauju. Net neturiu tokios teisės. Tiesiog norėjau iš anksto papasakoti, kaip mes gyvename, kad nenusiviltumėte. Ir prašau jūsų: nepykite dėl mano žodžių, nereikia taip drastiškai kalbėti, kad nevesite panelės Vilmos. Jei norite, galime pasikeisti kambariais. Su Vilma galite gyventi tame kambaryje, kur dabar gyvename mes su Kornelijumi. Mūsų kambarys mažokas, tačiau bent jau šildymas gerai veikia.

Halas galiausiai pasakė:

– Prašau ir jūsų nesuprasti manęs netinkamai. Panelės

Vilmos neketinu vesti tikrai ne todėl, kad jūsų tėvų butas mažas ar šaltas. Žinoma, panelė Vilma labai geranoriška, nuostabaus grožio moteris, todėl bet kas, ją vedęs, bus laimingas. Tačiau aš negaliu vesti panelės Vilmos. Man reikės galbūt net rytoj išvykti iš šios šalies. Ir dar vienas dalykas: vakar naktį kaip tik šitoje vietoje daviau žodį savo draugui iš Baltarusijos, Rimui, kuris panelę Vilmą myli šimtą kartų, ne, milijoną kartų labiau nei aš. Daviau žodį, kad nevesiu panelės Vilmos.

Tada Inga nieko nesuprasdama paklausė:

– Tad kodėl nuėjote į tą Užsienio reikalų ministeriją ir net gavote leidimą tuoktis? Jei tuoktis net nemanote.

– Bet tai yra ne tie dokumentai, kurių aš norėjau. Nuėjau pas Užsienio reikalų ministerijos už užsieniečius atsakingą asmenį tenorėdamas vieno – prasitęsti buvimą šalyje. Juk vakar taip pati man sakėte. Jei per keturiasdešimt aštuonias valandas neišvažiuočiau iš šios šalies, reikia pranešti apie save Užsienio reikalų ministerijai, už užsieniečius atsakingam darbuotojui. Žinoma, dar nepraėjo keturiasdešimt aštuonios valandos, tačiau manau, kad tikimybė, jog liksiu čia daugiau nei keturiasdešimt aštuonias valandas, yra labai didelė, todėl norėjau prasitęsti buvimą iš anksto.

Inga klausėsi. Halas kalbėjo toliau:

– Tačiau panelė Vilma pasakė, esą nėra lengva prasitęsti buvimą šalyje. Išskyrus gamtos kataklizmus ar tą atvejį, jei vesčiau lietuvę. Ir atrodo, dėl to, kad galėčiau pratęsti buvimą šalyje, ir gavau leidimą tuoktis.

Išklausiusi Inga sušuko: „O, Dieve!“ Paskui ėmė kalbėti:

– Tam, kad galėtumėte prasitęsti buvimą šalyje, reikia vesti lietuvę? Kokia nesąmonė! Dovanokite dėl tokio sesers elgesio. Ir supraskite: jokių piktų ketinimų ji neturėjo, – Inga nutilo labai nuliūdusi. Po kiek laiko vėl prabilo: – Ir anksčiau yra panašiai buvę. Vilma įsimylėjo kažkokį svetimšalį, kuris sakėsi atvykęs į Lietuvą ieškoti Užupio respublikos. Džentelmeną, visiškai tokį patį kaip jūs. Tačiau tai meilei nebuvo lemta išsipildyti. Meilė be atsako.

Visa tai klausęs Halas nustebęs sušuko:

– O kas atsitiko tam užsieniečiui?

Inga nieko neatsakė, sėdėjo be galo susirūpinusi. Paskui vėl pasakojo:

– Negalėjau patikėti savo akimis, kai vakar jus pirmą kartą pamačiau oro uoste. Esate labai panašus į tą džentelmeną, kurį anksčiau buvo įsimylėjusi Vilma. O be to, irgi sakėtės ieškąs Užupio respublikos. Todėl vakar vakare, po darbo grįžusi namo, viską papasakojau Vilmai.

Halas nesiruošė klausytis Ingos ir nutraukė ją:

– Tačiau kas atsitiko tam užsieniečiui?

Inga atsakė:

– Tas sesers mylimasis mirė. Įėjo į kažkokį apleistą Vilniaus butą ir nusišovė.

– O kodėl taip padarė?

– Šito nežinau.

Abu pašnekovai nutilo.

Tuo metu šalimais sėdintis Kornelijus, matyt, daugiau nebegalėjo kentėti nuobodulio, nes ėmė vaidinti, kad mėto kamuolį į krepšį. Iš pradžių tik vos vos, bet paskui vis daugyn, jau lingavo kairėn dešinėn, tarsi varytųsi kamuolį.

– Kornelijau! – neapsikentusi sušuko Inga, žiūrėdama į jį. Tada jis nustojo. Atsisukusi į Halą, atsiprašė jo: – Atleiskite. Kornelijus nė žodžio nesupranta angliškai. Todėl nuobodžiauja. Supraskite.

– Nieko tokio. Juk jauni negali nustygti vietoje, – pasakė Halas.

Inga karčiai nusišypsojo:

– Dėkui, kad suprantate. Tiesą pasakius, Kornelijus yra krepšinio žaidėjas. Šioje šalyje daug aukštų žmonių, todėl sakoma, kad mes geriausi krepšininkai. Nemažai sportininkų dabar žaidžia užsienio profesionalų komandose. Na, ir daugelis krepšinio žaidėjų gerai uždirba. Kornelijus nėra aukščiausios klasės žaidėjas, bet namo parneša gan nemažas sumas. Todėl mano tėvai manimi labai didžiuojasi.

Halas sutiko su tuo:

– Manau, visi tėvai didžiuotųsi turėdami tokią dukterį kaip jūs. Jauna, graži, protinga.

Inga susigėdusi nuraudo ir tarė:

– Šiame pasaulyje daug jaunų, gražių, protingų dukterų. Tėvai manimi didžiuojasi todėl, kad Kornelijus daug uždirba, – pasakė Inga ir liūdnai tęsė: – Iš tiesų Kornelijus šiek tiek silpnaprotis. Pečiai platūs, tačiau elgiasi kaip

vaikas. Nes vaikystėje neišmoko kalbos. Jo tėvas Urbonas mokė kažkokios keistos kalbos. Na, ir Kornelijus augo nemokėdamas nei lietuviškai, nei rusiškai, nei lenkiškai. Todėl nieko dorai ir neišmoko. Išskyrus, žinoma, krepšinį.

Halas baisiai nustebo:

– Ar ta kalba, kurios jo tėvas Urbonas mokė Kornelijų, tik nebus užupiečių kalba?

Išgirdęs apie Užupį Kornelijus pasisuko Halo pusėn. Inga nepastebėjo, kaip jis į tai reagavo, ir ramiai atsakė:

– Šito nežinau. Jo tėvas buvo poetas ir, dėl kažkokių politinių priežasčių ilgai išbuvęs Sibiro lageriuose, visai neseniai grįžo namo.

Halas nejučiom atsiduso. Atidžiau pažvelgęs pastebėjo, kad Kornelijus buvo panašus į vakar naktį sutiktą Urboną. Halas nenustygdamas paprašė:

– Norėčiau susitikti su Kornelijaus tėvu Urbonu, kur jį galima rasti?

Inga pažiūrėjo į Halą, lyg nesuprasdama, ko jis nori, ir, atsisukusi į Kornelijų, kažko paklausė lietuviškai. Kornelijus kažką atsakė, tada Inga dar kartą kažko paklausė, Kornelijus dar kartą kažką atsakė, Inga vėl kažko paklausė, o Kornelijus vėl kažką atsakė. Taip pasikalbėjusi, galiausiai angliškai persakė Halui:

– Sako, kad Urbono niekur nerasite. Jis tikriausiai jau seniai miręs Sibiro lageriuose.

Halas negalėjo patikėti savo ausimis:

– Bet ar ką tik nesakėte, kad Urbonas visai neseniai grįžo namo iš Sibiro?

– Taip. Būtent taip ir pasakiau. Kitaip ir negalėjau pasakyti, nes kartais atsiranda žmonių, mačiusių Urboną. Stovintį kažkokiame tamsiame užkampyje sningant. Tačiau nėra jokių tikrų įrodymų, kad jis būtų grįžęs. Juk jei būtų grįžęs, turbūt būtų susiradęs sūnų Kornelijų.

Halo akyse suspindo ašara. Į jį pažvelgusi Inga pasijuto nepatogiai ir negalėdama nusiraminti ištarė:

– Atrodo, būsiu be reikalo išsižiojusi.

Taip pasakiusi, akimis davė ženklą šalia sėdinčiam Kornelijui. Tai, matyt, reiškė „stokimės". Aukštasis Kornelijus kaipmat atsistojo ir ištiesė ranką Halui atsisveikindamas. Halas, viena ranka šluostydamas ašaras, paspaudė jam ranką. Kornelijus buvo ne tik labai aukštas, jo rankos irgi buvo didelės. Kad ir kaip žiūrėtum, jo veidas kažkuo priminė azijietį. Jiedu nuėjo.

JORGITOS VYRAS

Buvo jau devynios, bet Jorgita nepasirodė. Vietoj jos „Mano kavinės" duris pravėrė ir tarpduryje sustojo plačiapetis, maždaug penkiasdešimt penkerių metų ūkininkas, glėbyje laikantis didžiulę žąsį. Tai buvo tas pats vakar oro uoste matytas ūkininkas.

Ūkininkas greitai nužvelgė „Mano kavinę" ir, radęs Halą, priėjo. Tikriausiai bus atnešęs žinutę nuo Jorgitos.

Prie Halo priėjęs ūkininkas, dairydamasis aplinkui,

kažką greitai susakė. Halas negalėjo suprasti, ar jis kalbėjo lietuviškai, ar rusiškai, ar lenkiškai. O labiausiai netikėta buvo tai, kad ūkininkas keletą kartų ištarė Jorgitos vardą. Turbūt klausė, ar jis laukiąs Jorgitos. Todėl, Halui linktelėjus galva, padavė kažkokį raštelį ir vėl kažką pasakė. Nelaukęs Halo atsakymo, staiga pradingo. Jo elgesys tikrai turėjo patraukti žmonių dėmesį, bet, kad ir kaip būtų keista, niekas iš sėdinčių kavinėje juo per daug nesusidomėjo.

Jam dingus, Halas išlankstė raštelį ir perskaitė. Raštas pažįstamas. Buvo aišku, kad rašyta Jorgitos.

„Dabar pat ateikite šiuo adresu."

O apačioje užrašytas adresas ir nupieštas žemėlapis. Halas paskubomis užsivilko paltą, užsidėjo kepurę, atsiskaitė už gėrimus ir, pasiėmęs kelioninį krepšį, išėjo laukan. Buvo baisiai šalta.

Iš „Mano kavinės" išėjęs Halas tamsiu slidžiu keliuku ėmė leistis žemyn. Pasukęs kairėn nuėjo apie du šimtus metrų. Sustojęs po gatvės žibintu išsitraukė žemėlapį ir pasitikrino. Vėl pasuko kairėn. Nuo ten kelias buvo siauras ir tamsus. Tuo keliuku nuėjęs dar apie du šimtus metrų apsidairė į šalis. Tuo metu iš tamsos išniro Jorgita.

– Ša! Nieko nesakykite, tiesiog sekite paskui. Gali kas nors pamatyti, – taip įspėjusi pasuko už kampo. Halas, nesugebėjęs nė pasisveikinti, nusekė paskui.

Jorgita, tamsiu skersgatviu nuėjusi apie dvidešimt metrų, sustojo snieguotame kvadrato formos kieme, kurį iš visų pusių supo senas keturių aukštų pastatas. Sustojusi kiemo viduryje tyliai sušnibždėjo:

– Pasakojama, kad prieš karą šiame rajone gyveno daug žydų. Tačiau karo metu juos visus išvarė.

Kalbėdama įėjo į visiškai tamsią laiptinę. Halas nusekė paskui.

Pastato vidus, apšviestas tik vienos blankiai šviečiančios elektros lemputės, buvo pasenęs ir apskuręs lyg apleistas sandėlis. Priekyje buvo vienos durys, dešinėje matėsi laiptai.

– Lipkite čia, – šnibždėjo Jorgita lipdama laiptais. Halas irgi ėmė lipti paskui ją. Tikriausiai taip atrodė tipiniai Vilniaus senamiesčio daugiabučiai namai.

Aukščiau užlipus buvo tik dar klaikiau. Buvo vietų, kur, nutrupėjus tinkui, matėsi plikos sienų plytos, griūvančios sienos laikėsi paremtos basliais. Net ir pastato viduje iš kažkur pūtė šaltas vėjas. Ir šiame sename name tikriausiai gyveno žmonės, nes kiekviename aukšte, praeinant pro butų duris, girdėjosi televizoriaus garsai ar namiškių pokalbiai.

Iki ketvirto aukšto užlipusi Jorgita galiausiai sustojo. Halas nustėręs žvelgė aplinkui. Jorgita pasakė:

– Labai senas namas, tiesa? Tačiau šiame rajone yra patys brangiausi Vilniaus butai, nuoma irgi pati didžiausia. Kyla kasmet. Todėl kalbama, kad ne tik universitetų dėstytojai, bet net ir prezidentūroje dirbantys aukščiausio rango valdininkai nebeišgali čia gyventi. Ir vieta patogi, ir palyginti geras šildymas.

Ranka perbraukusi per sieną ištraukė vieną plytą. Išėmė ten paslėptą raktą. Prieš atidarydama buto duris

sutrepsėjo ant patiesto kilimėlio nuo batų nupurtydama sniegą. Tik tada atidarė duris:

– Užeikite, – pasakė įėjusi vidun. Sutrepsėjo ant dar vieno kilimėlio, patiesto buto prieangyje, ir vėl nupurtė sniegą.

Halas, kaip Jorgita, patrepsėjo ant kilimėlio, patiesto prieš duris, nupurtydamas sniegą nuo batų. Įėjęs pro duris, patrynė kojas į kilimėlį, patiestą prieangyje, nuvalydamas sniegą nuo batų. Ir apsidairė apžvelgdamas butą.

Viduje buvo labai tamsu. Todėl nebuvo įmanoma įžiūrėti apstatymo, bet rodėsi, kad ten gana erdvu. Medžiu klotos plačios svetainės viduryje stovėjo didžiulis stalas, kitoje svetainės pusėje matėsi įrengtas didžiulis židinys. Ugnis nedegė.

– Susitarėme susitikti „Mano kavinėje", tačiau, kad ir kiek galvojau, tai atrodė per daug pavojinga, todėl atsivedžiau čia. Be to, norėjau parodyti vyro palikimą, susijusį su Užupio respublika. Nežinau, gal jums tai padės ieškant jos.

Taip kalbėdama Jorgita laukė, kol Halas nusivilks paltą ir nusiims kepurę. Halo paltą ir kepurę Jorgita iškart paėmė ir trumpai dingo tamsoje. Tuo metu Halas dusliai kosėdamas vaikštinėjo po tamsią svetainę.

– Atrodo, peršalote. Sėskitės čia, – pasakė vėl iš tamsos išnirusi Jorgita. Halas atsisėdo ant kėdės, stovinčios priešais didžiulį stalą svetainės viduryje. Tik atsisėdus, Jorgita, stalą uždengusi staltiese ir ant jos padėjusi didžiulę

sriubos lėkštę su šaukštu, tarė: – Šiek tiek palaukite, tuoj atnešiu karštos sriubos.

Pasakiusi vėl dingo tamsoje. Po kiek laiko pasirodė rankose laikydama puodą su sriuba.

– Štai! Užvalgius karštos sriubos, kosulys šiek tiek praeis, – kalbėjo Jorgita, į Halo lėkštę pildama dar garuojantį skystimą.

– Dėkui.

Halas, nukamuotas alkio, ėmė godžiai srėbti sriubą. Jorgita, atsistojusi šalimais, žiūrėjo, kaip jis valgo. Halas šliurpė lyg pamišęs, bet staiga pakėlė galvą ir prakalbo:

– Tikra tiesa, tokią skanią sriubą valgau pirmą kartą gyvenime. Kas tai per valgis?

– Žuvies ir daržovių sriuba. Vienas iš tradicinių Užupio valgių. Lietuviai nemoka jos išvirti.

– Tačiau atrodo, kad iš sriubos sklinda jazminų aromatas. Ar įdėjote ir gėlių?

Halui taip pasakius, Jorgita skaniai nusikvatojo, lyg būtų išgirdusi kokį pokštą. Jos juokas buvo skaidrus ir gražus.

– Gėlių į sriubą? Tokio recepto dar nesu girdėjusi. Tai ne gėlių, o grybų aromatas. Į sriubą įdėjau keleto rūšių grybų, jie malšina kosulį, – taip kalbėdama į Halo lėkštę dar įpylė sriubos. O iš ant stalo stovinčio pinto krepšelio išėmė didžiulį duonos kepalą ir papjaustė Halui. Nežinia, ar dėl sriubos, bet Halo kosulys liovėsi.

– Keista. Regis, ir anksčiau esu ragavęs tokios jazminais dvelkiančios sriubos. Nors negaliu prisiminti, nei

kur, nei kada, – pasakė Halas ir vėl ėmė šliurpti. Valgė Jorgitos papjaustytos duonos, dažydamas ją į sriubą. Jorgita patenkinta žiūrėjo, kaip Halas valgo.

Valgydamas Halas staiga pakėlė galvą ir įsistebeilijo į priešais esančią sieną. Iš pradžių nesugebėjo taip toli įžiūrėti, tačiau, akims apsipratus su tamsa, ant sienos virš židinio pamatė kabančią vėliavą.

– Kas tai? Ar tik ne Užupio respublikos vėliava? – paklausė lyg apsvaigęs žiūrėdamas į ją.

Jorgita ramiai nusišypsojusi tarė:

– Tiesa, tai vienas daiktas iš mano vyro palikimo.

Halas tarsi pakvaišęs prisiartino prie sienos. Susijaudinęs pažvelgė į vėliavą.

– Jei atpažįstate respublikos vėliavą, vadinasi, be jokios abejonės, esate užupietis, – tarsi sau kalbėjo Jorgita, paskendusi prisiminimuose. – Tik pažvelgus į šią vėliavą iš karto iškyla viena scena. Tuo metu man buvo ne daugiau kaip kokie ketveri penkeri metai, todėl gerai nežinau, kas buvo atsitikę. Daugybė žmonių išėjo į gatves mojuodami tokiomis vėliavomis ir kažką sveikino. Kai dabar galvoju, atrodo, kad tuo metu vyko kažkoks mašinų paradas. Kažkoks asmuo mojavo rankomis, ant galvos užsidėjęs laurų vainiką, o mašina, kurioje jis sėdėjo, lėtai važiavo. Galiausiai sustojo, o iš jos išlipęs žmogus priėjo prie manęs. Aš, iš nugaros stumtelėta suaugusiųjų rankų, ištiesiau jam rankoje laikytą gėlių puokštę. Žmonės plojo, tas asmuo pabučiavo man į skruostą, ir, nuo pečių nusisiautęs didžiulę vėliavą, apgaubė ja mano pečius.

Tačiau kad žinotumėte, kaip badėsi jo smakras, kai mane bučiavo. Aš vos sulaikiau ašaras.

Tai išgirdęs Halas prabilo:

– Man atrodo, žinau apie tą įvykį. Greičiausiai tai buvo tada, kai Užupio respublikos maratono bėgikas grįžo iš olimpiados, laimėjęs aukso medalį. Aš irgi gerai prisimenu, kaip išėjęs į gatves mojavau vėliava.

Halui taip pasakius, Jorgita be galo susijaudino:

– Atrodo, kad abu dalyvavome tame pačiame istoriniame įvykyje. Jūs džiaugėtės, o aš liejau ašaras, kai skruostą subadė barzda.

Halas, tarsi atgijus tai dienai, nebesiklausė, ką kalba Jorgita, pats nenustygdamas vietoje norėjo kalbėti:

– Tikrai buvo nuostabu. Tą dieną mašinų paradas tęsėsi iki pat prezidento rūmų, o aš tuo metu stovėjau priešais tiltą į prezidentūrą. Kartu su draugais.

Halas iš kišenės išsitraukė vieną atvirlaiškį, norėdamas konkrečiai parodyti vietą, kur stovėjo tą dieną. Tai buvo nespalvota nuotrauka su senovinės pilies atvaizdu, ant jos varpinės bokšto plevėsavo tokia pati vėliava, kaip ir kabanti virš Jorgitos židinio. Už nuostabios pilies, kuri atrodė lyg pastatyta iš marmuro, tolumoje kyšojo snieguotos kalnų viršūnės, primenančios Alpes. Tai buvo tas pats atvirukas, kurį vakar oro uoste buvo rodęs taksistui Jonui, o vėliau – „Užupio“ bare sėdintiems Alvydui ir kitiems žmonėms.

– Tą dieną stovėjau štai čia. Ten bestovint mūsų didvyris pravažiavo tiesiai priešais mane ir užvažiavo ant šio

tilto. Į priėmimą pas jo ekscelenciją prezidentą. Jei jūs – ta mergaitė, kuri tą dieną sportininkui įteikė gėlių, tai, be jokios abejonės, būsite stovėjusi priekiniame prezidentūros kieme. Maždaug čia, – kalbėjo Halas duodamas Jorgitai atvirlaiškį ir rodydamas pirštu. Jorgita, iš Halo jį paėmusi, žiūrėjo, lyg būtų žadą praradusi. Galiausiai, negalėdama suvaldyti užplūdusių jausmų, prispaudė atvirlaiškį prie krūtinės ir užmerkė akis. Atrodė, tarsi netikėtai būtų užplūdę ilgą laiką pamiršti prisiminimai. Tik po kokių trijų minučių galiausiai atitraukė nuo krūtinės prispaustą atviruką ir, žvelgdama į jį, lyg sau pasakė:

– Tikrai. Mano tėvas išvyko perėjęs šitą tiltą. Kažką įsakęs pavaldiniams sėdo ant žirgo. Jo ekscelencija prezidentas ir daugybė žmonių mojavo rankomis jam ir jo bendrakeleiviams, jojantiems per tiltą.

Taip kalbančios Jorgitos akys pritvinko ašarų. Tada praėjo Halo susijaudinimas, jis laukė, ką toliau pasakys Jorgita. O ji, rodydama į vieną iš rėmelių, stovinčių ant židinio, pasakojo:

– Štai mano tėvas. Užupio respublikos generolas.

Nuotraukoje buvo visu ūgiu nufotografuotas generolas su medaliu ant krūtinės. Užupio respublikos vėliavos fone tvirtai stovintis maždaug keturiasdešimt penkerių metų vyras buvo nepakartojamas gražuolis. Ant jo antpečių spindėjo dvi žvaigždės.

– Jorgita, geriau įsižiūrėjus, jūs labai panaši į savo tėvą, – pasakė Halas.

Jorgita melancholiškai nusišypsojusi tarė:

– Bet nedaug prisimenu apie savo tėvą. Jis labai seniai žuvo mūšio lauke. Vienintelis dalykas, kurį prisimenu, tai, kaip jis jojo per tiltą priešais prezidentūrą. Perjojęs tą tiltą daugiau niekada nebegrįžo.

– O ne... – šiek tiek sumišęs ištarė Halas.

Jorgita, nugalėjusi sielvartą, vėl prakalbo skaidriu skambiu balsu:

– O čia mano ir vyresniojo pusbrolio nuotrauka vaikystėje.

Ji parodė į ne didesnę už cigarečių dėžutę nuotrauką mažyčiame rėmelyje. Toje nuotraukoje buvo matyti susikibę rankomis mažytė šviesiaplaukė mergaitė, kuriai buvo ne daugiau nei ketveri penkeri metai, ir ne pagal metus išstybęs maždaug keturiolikos penkiolikos metų berniukas. Mergaitė nuotraukoje vilkėjo suknelę ir dėvėjo baltą vasarinę fetrinę skrybėlaitę, o ne pagal metus išstybęs berniukas mūvėjo trumpikes ir rankose laikė plačiakraštę šiaudinę skrybėlę, tad tikriausiai buvo fotografuota kokiame nors vasaros kurorte. Mergaitė nuotraukoje buvo susiraukusi dėl į akis plieskiančių saulės spindulių, o berniukas stovėjo tiesiai žvelgdamas be jokios išraiškos, už rankos laikydamas mergaitę. Bet priminė azijietį.

– Juokinga, ar ne? Sako, kad ši nuotrauka daryta Gruzijoje, Juodosios jūros pakrantėje. Tiesą sakant, net neprisimenu, kad ten būtume važiavę.

Halas, nenuleisdamas akių nuo nuotraukos, pasakė:

– Tačiau jūsų pusbrolis atrodo kaip azijietis.

– Taip. Jei tai būtų kokia kita šalis, mes, žinoma, nebūtume buvę pusbrolis ir pusseserė. Tačiau Užupyje mes, be jokios abejonės, giminės, nes mano tėvas ir pusbrolio tėvas buvo artimi draugai, lyg broliai. Draugų, artimų lyg broliai, vaikai Užupyje buvo laikomi pusbroliais ir pusseserėmis. Ne tik žodžiais, mes iš tiesų buvome lyg pusbrolis ir pusseserė, – Jorgita pirštu rodė į berniuką ir mergaitę nuotraukoje ir pasakojo toliau: – Užupio merginos dažnai tekėdavo už vyresniųjų pusbrolių, buvo laikoma, kad laimingiausios nuotakos tos, kurias į žmonas paima vyresnieji pusbroliai, visuomenėje jas labai gerbė. Nuotaka, neturinti vyresniojo pusbrolio ar netgi turinti, tačiau tekanti už kito vyro, buvo laikoma nelaiminga. O tos merginos, kurios netgi turėdamos vyresnįjį pusbrolį, negalėdavo už jo ištekėti, dažnai nutekėdavo už kokio našlio su dviem trimis vaikais. Buvo laikoma, kad ji jau kartą išsiskyrusi. Tačiau šis ilgakojis berniukas grįžo iš tolimos šalies už tūkstančio mylių ir vesdamas savo pusseserę įrodė tą ypatingą pusbrolių ir pusseserių ryšį.

Prie šių žodžių Jorgita liūdnai tarsi sau pridūrė:

– Bet dėl šito pusbrolio man iki šiol skauda širdį.

Halas palaukė, kol ji užgniaužė skausmą ir vėl atgavusi skardų balsą garsiai pasakė:

– A, o čia juk mudviejų su pusbroliu vestuvinė nuotrauka.

Mostelėjo į trečiuose rėmeliuose esančią nuotrauką. Ten stovėjo vestuvinę suknelę vilkinti ir plačiai besišypsanti Jorgita ir į jos sutuoktinį panašus vyras. Nuotraukoje

matomas vyras buvo be galo panašus į Halą. Bet Halas to panašumo nė nepastebėjo.

– Judu su vyru labai gražūs, – pripažino Halas.

– Dėkoju. Tuomet buvome tikrai laimingi. Tik ta laimė ilgai netruko, – lyg sapnuodama kalbėjo Jorgita. Paskui parodė į ketvirtą nuotrauką: – O čia mano vyro šeimos nuotrauka.

Ji rodė į senovinę nespalvotą nuotrauką: rūstus vidutinio amžiaus vyras, vilkintis kostiumą su prisegtu medaliu, sėdėjo nejudėdamas, o šalimais jo – elegantiškai apsirengusi dama. Priešais juos stovėjo maždaug šešerių septynerių metų berniukas ir penkerių šešerių metų mergaitė. O už vidutinio amžiaus vyro ir damos šiek tiek palinkęs stovėjo aukštas vyriškis vešliais ūsais, kuriam buvo gerokai per trisdešimt. Dėl jų aprangos ir senovinio fono galėjai pamanyti, kad tai XIX amžiaus pabaigos kažkurios aukštuomenės šeimos nuotrauka. Ta nuotrauka buvo visiškai tokia pat kaip vakar Alvydui ir Vladimirui rodytoji. Tačiau net pats Halas to nematė. Jorgita pradėjo pasakoti apie kiekvieną nuotraukoje matomą žmogų:

– Štai šis asmuo mano šešuras, išsiųstas į tolimą šalį kaip Užupio respublikos ambasadorius. Ši ponia – mano anyta, ši graži mergaitė – mano moša, o šis aukštas berniukas – mano vyresnysis pusbrolis, vėliau tapsiantis vyru. Tikrai mielas, tiesa? O šis vyras gražiais ūsais – mano vyro dėdė, Užupio respublikos liaudies poetas Urbonas.

Halas šūktelėjo nustebęs:

– Šį asmenį pavadinote Urbonu?

Tačiau Jorgita nesuprato, kodėl Halas taip nustebo, ir tęsė:

– Tikrai laiminga šeima, tiesa? Tačiau galų gale ji nebuvo tokia laiminga. Ši šeima išvyko į tolimą užsienio šalį. Užupio respublikos ambasadoriaus šeima. Begyvendama tolimoje užsienio šalyje prarado savo tėvynę. Todėl nebegalėdama grįžti namo gyveno tremtyje.

– O ne!

– Tačiau, atrodo, negalėjo pakelti nostalgijos. Galiausiai šešuras nusišovė.

– O, Viešpatie!

– Sako, kad užupiečiai genetiškai lengvai pasiduoda nostalgijai. Yra žmonių, laikančių tai regiono liga. Sakoma, kad ji atsiradusi dėl kraujomaišos, kai pusbroliai veda pusseseres. Aš irgi, tik mirus vyrui, norėdama pamiršti liūdesį, buvau išvykusi į užsienį. Už jūros, į Daniją. Bet negalėjau pakelti tėvynės ilgesio. Todėl vakar ir grįžau. Į Lietuvą, kuri esanti arčiausiai Užupio respublikos. O mano šešuras nebegalėjo pakelti minties, kad daugiau niekada nebegalės grįžti į tėvynę.

Išklausęs Halas pritardamas linktelėjo galvą ir pats ėmė pasakoti:

– Hano, kuriame aš gyvenau, istorijoje irgi yra panašiai buvę. Net iki šio amžiaus pradžios tai buvo karalystė, bet vėliau tapo kolonija. Tuo metu karalius žmogų vardu Čiangas nusiuntė į Sankt Peterburge vykusią Tarptautinę taikos konferenciją. Norėjo visam pasauliui paskelbti, koks žiaurus Haną okupavusio Ahabo valdymas. Tačiau

Čiangas nuo pat pradžių negalėjo įgyvendinti šio plano. Dėl Ahabo sudarytų kliūčių jis net negalėjo patekti į konferencijos salę. Todėl vienui vienas kasdien protestavo prie konferencijų salės durų; spaudos konferencijose keliems Sankt Peterburgo laikraščiams buvo pasakota apie šį vienišą tautos kankinį, tačiau pasaulis ne per daug kreipė dėmesį. Vieną dieną jis mirė ant lovos kažkuriame varganame Sankt Peterburgo viešbutyje. Taip niekas ir neišsiaiškino jo mirties priežasties.

Susimąstė Jorgita:

– Ką gali žinoti, gal ir mano vyras mirė taip pat.

Užsidengė rankomis veidą ir atsiduso. Halas ėmė teisintis:

– Atrodo, pasakiau, ko nederėjo.

Iš Jorgitos veido buvo matyti, kad ji stengiasi užgniaužti jausmus. Papurčiusi galvą pasakė:

– Atleiskite. Nežinau, kas man šiandien. Galbūt tai džiaugsmas, kad po ilgo laiko sutikau tėvynainį.

Taip pasakiusi tęsė pasakojimą apie žmones nuotraukoje:

– O ši puiki ponia po vyro savižudybės baigė savo dienas kažkurioje svetimos šalies psichiatrijos ligoninėje. Svetimoje šalyje našlaitė likusi ta graži mergaitė susirgo tuberkulioze ir šešiolikos metų mirė. Ir tik vienintelis žmogus, tik šis berniukas, išgirdęs apie Užupio respublikos nepriklausomybę, grįžo ir susituokė su manimi.

Halas paklausė rodydamas į Jorgitos vyro dėdę gražiais ūsais:

– O kas atsitiko šitam ponui?

Atsidūsėjusi Jorgita papasakojo:

– Jis negalėjo išvykti kartu su brolio šeima. Likęs Užupyje rašė nuostabiausias eiles, todėl buvo vadinamas liaudies poetu. Tačiau netrukus prarado tėvynę, o tada rašė daug eilėraščių pasipriešinimo tema. Dėl to buvo ištremtas į Sibirą. Nuo to laiko niekas nieko apie jį nėra girdėjęs.

Halas pagalvojęs paklausė:

– Ar jis kartais neturi sūnaus, vardu Kornelijus?

– Šito gerai nežinau. Jį vadino kazanova, tad tikriausiai sūnų turi ne vieną. Netgi tada, kai jau buvo ištremtas, jo garbintojos dar ilgą laiką, pagimdžiusios vaikus, teigdavo, kad jie nuo Urbono. Kiek čia tiesos, niekas tiksliai nežino.

Halas nusijuokė. Jorgita tęsė:

– O! Turiu dar kai ką parodyti. Savo vyro palikimą.

Ji atidarė sekciją, stovinčią šalia židinio, ir ištraukė plokščią dėžutę. Kad geriau matytųsi, uždegė stalinę lempą.

– Šitai vyro tėvas, mano šešuras, gavo iš paties Užupio respublikos prezidento, – Jorgita parodė atidarytoje dėžutėje gulintį medalį.

– Labai gražus, – pasidžiaugė Halas. Jis buvo visiškai toks pat kaip tas, kurį vakar Halas rodė Vladimirui. Tačiau Halas to visiškai nematė.

Halas smalsiai žiūrėjo į dėžutėje gulintį medalį. Pastebėjęs mažytę nuotrauką dėžutės kamputyje, pasidomėjo:

– Kas tai per nuotrauka?

Joje buvo matyti šviesiaplaukė mergaitė, grojanti fortepijonu. Visiškai tokią pat Halas vakar rodė Vladimirui. Tik šioje fortepijonu grojanti mergaitė buvo ne viena, prie jos pasilenkusi stovėjo patenkinta, labai šiltai besišypsanti ponia. Moteris buvo visiškai tokia pat, kaip matyta prieš tai Jorgitos vyro šeimos nuotraukoje.

– Vis galvojau, kur šita nuotrauka, pasirodo, ji čia! – sušuko Jorgita nežinodama, kur dėtis iš laimės galiausiai radus seniai ieškotą daiktą. Halas žiūrėjo kažko nesuprasdamas. Jorgita tęsė: – Ačiū, kad suradote ją. Čia nuotrauka, kai mokiausi skambinti fortepijonu. Šita ponia – mano teta, vėliau tapsianti mano anyta. Ji mane ir mokė skambinti.

Akimis netikėdamas Halas galiausiai išlemeno:

– Keista. Ši svetainė, kurioje jūs grojate fortepijonu, man atrodo kažkur matyta. Kur ji yra?

Jorgita vis tuo pačiu skaidriu gražiu balsu nusijuokusi tarė:

– Na, žinoma, ši svetainė – tai ta pati svetainė pono Egio namuose, kur vakar skambinau fortepijonu.

Halas pasijuto priblokštas. Jorgita žiūrėdama į jį tęsė:

– Taip, taip. Tie namai, kur buvote vakar, kadaise priklausė mano pusbroliui.

Halas linktelėjo galva, lyg galiausiai viskas būtų aišku.

– Alvydas pasakojo apie tai vakar. Prieš okupaciją pono Egio namuose gyvenusi kažkokia žymi šeima. Tai jūsų vyras ir bus iš tos šeimos!

Jorgita iš sekcijos išėmė revolverį ir skaudžiai pasišaipė:

– Taip. O tai irgi garbingas tos šeimos palikimas. Šis ginklas išsaugojo paskutinio tos šeimos palikuonio garbę. Jis rastas mano vyro mirties vietoje. Policija teigia, kad vyras juo nusišovęs. Bet aš tuo netikiu.

Ji paskendo skausme ir nebetarė nė žodžio. Halas labai nuliūdo ir taip pat netarė nė žodžio. Tarp jųdviejų stojo mirtina tyla.

Po kokių trijų minučių, matyt, norėdama išsklaidyti tą niūrią nuotaiką, Jorgita linksmai nusijuokė ir prisidėjo revolverį prie smilkinio. Viską darė kaire ranka, kažkaip juokingai ir nerangiai. Halas nustebo:

– Jūs, pasirodo, kairiarankė.

Jorgita nuleido ginklą, ją apleido jėgos.

– Norėjote priminti man Užupio posakį? Kairiarankė moteris anksti pradeda našlauti. Taip, aš – kairiarankė. Todėl anksti tapau našle.

Halas susikrimto, kad vėl leptelėjo. Pradėjo teisintis:

– Ir mano mama buvo kairiarankė.

O Jorgitai staiga dingtelėjo sumanymas – iš sekcijos išsitraukė mažytį eilėraščių rinkinį ir pasiteiravo:

– Mokate užupietiškai?

– Ne. Suprasti suprantu, tačiau kalbėti nemoku. Turbūt labai ilgai būsiu nekalbėjęs.

– Kaip čia yra, kad kalbate kaip mano vyras? Tada paklausykite. Eilėraštis pavadinimu „Poetai kolonijose (식민지의 시인)“.

Jorgita, kaire ranka pavarčiusi puslapius, susirado reikiamą eilėraštį. Ir ėmė skaityti užupietiškai.

Kolonijose visi poetai yra kairiai.
Savo kaire jie valgo
Savo kaire jie geria
Savo kaire jie myli
Savo kaire jie masturbuojasi.
– Žinoma, laikrodžius jos nešioja ant dešinės.

Kairių meilė nėra tobula meilė.
Todėl visos poetų kairių
Dukterys yra nebylės.
Jos dainuoja nebylias dainas
Jos ašaroja be balso.
– Žinoma, laikrodžius jos nešioja ant dešinės.

Nebylių meilė nėra tobula meilė.
Todėl visų nebylių dukterų
Sutuoktiniai yra akli.
Jie šnabžda tamsos eterin
Jie miega tamsos užantyje.
– Žinoma, laikrodžius jos nešioja ant dešinės.

Kolonijose visi poetai yra kairiai.
Kaire jie rašo eilėraščius
Kaire jie augina savo nebyles dukteris
Kaire jie sveikina aklus savo žentus.
– Žinoma, laikrodžius jos nešioja ant dešinės.

모든 식민지의 시인은 왼손잡이다.
왼손으로 먹고
왼손으로 마시고
왼손으로 사랑하고
왼손으로 수음한다.
– 물론 시계는 오른손으로 찬다.

왼손잡이 시인의 사랑은 완전할 수가 없는 것이다.
그래서 모든 왼손잡이 시인의 딸들은
벙어리가 된다.
침묵의 노래를 부르고
소리 없는 울음을 운다.
– 물론 시계는 오른손으로 찬다.

벙어리 딸들의 사랑은 완전할 수가 없는 것이다.
그래서 모든 벙어리 딸들의 남편은
장님이 된다.
어둠의 귀에다가 속삭이고
어둠의 품에 안겨 잠든다.
– 물론 시계는 오른손으로 찬다.

세상 모든 식민지의 시인은 왼손잡이들이다.
왼손으로 그들의 시를 쓰고
왼손으로 벙어리 딸들을 키우고
왼손으로 장님 사위를 맞이한다.
– 물론 시계는 오른손으로 찬다.

Halas, giliai mąstęs, kol Jorgita skaitė eilėraštį, jai baigus įvertino:

– Koks liūdnas ir žiaurus eilėraštis. Tėvynę praradusių piliečių lemtis irgi tokia pat beviltiška.

– Tikrai. Šį eilėraštį parašė Užupio respublikos liaudies poetas Urbonas okupacijos metais, gedėdamas dėl patekusio į panašią padėtį Ukrainos poeto Jaroslavo mirties. Jaroslavas buvo nušautas dėl politinių intrigų.

Halas liūdnai lingavo galva. Jorgita pridūrė:

– Šis eilėraštis okupacijos metais pravirkdė daug ukrainiečių. Ir netgi įžiebė Ukrainos nepriklausomybės judėjimą.

Halas vis lingavo galvą. Buvo vis toks pat liūdnas.

– Štai tas žmogus, parašęs ukrainiečius virkdžiusį eilėraštį.

Jorgita parodė nuotrauką pirmame eilėraščių rinkinio puslapyje. Tai buvo azijietis gražiais ūsais, daugiau nei trisdešimties metų. Vien pažvelgęs į jo gundomai besišypsančius lūpų kampučius, galėjai nutuokti, kad moterys jam negalėjo atsispirti. Bet tai buvo tik senos nuotraukos kopija, išilgai ėjo įbrėžimas, ir kokybė buvo ne pati geriausia.

Halas, žiūrėdamas į nuotrauką, lingavo galvą. Buvo vis toks pat liūdnas ir netarė nė žodžio. Vėl tarp Halo ir Jorgitos stojo slogi tyla.

Jorgita negalėjo ilgiau pakęsti tos staigiai stojusios slogios tylos, ramiai priėjo prie lango ir atitraukė užuolaidas. Už lango drėbė sniegas. Nebyliai žiūrėdama į lauką, kur vis dribo sniegas, staiga atsisukusi pasiūlė:

– Tiesa, norėjau paleisti muziką.

Pribėgo prie sekcijos ir ištraukė kažkokią muzikos plokštelę. Uždėjo ją ant patefono. Per garsiakalbius pasigirdo treškantys garsai. Jiems nutilus prasidėjo iškilmingos, bet kartu žadinančios liūdesį muzikos preliudija. Halas iš nuostabos pakėlė galvą.

Pasibaigus liūdnai preliudijai, didingas ir tuo pat metu rafinuotas tenoro balsas pradėjo giedoti Užupio respublikos himną. Halas sudrebėjo visu kūnu ir, užmerkęs akis, sėdėjo įsitempęs, nekrustelėdamas nė vienu raumeniu.

– Žinote, kas tai per melodija? – sušnibždėjo Jorgita.

Halas nieko neatsakė. Tenoro atliekama daina užliejo visą svetainę tarsi didžiulė banga, užtvindanti jūros pakrantę. O kitą akimirką šis balsas tyvuliavo kaip ramus ežeras. Pasinaudodamas ta akimirka Halas sušnibždėjo Jorgitai į ausį:

– Čia ta melodija, kurią vakar grojote fortepijonu. Mūsų tėvynės himnas.

Jorgita irgi pakuždomis atsakė:

– Tikra tiesa, tėvynės himnas.

Netrukus muzikos garsai vėl užliejo lyg atbėganti banga, o Halas, nesugebėdamas suvaldyti užplūdusių jausmų, staiga apglėbė Jorgitą. Ir lyg pamišęs ėmė bučiuoti ją į lūpas. Jorgita abiem rankomis apglėbė Halo kaklą ir irgi lyg pamišusi atsakė į bučinį. Iškilminga, bet tuo pačiu metu pilna melancholiško ilgesio tenoro atliekama daina skambėjo toliau.

Staiga Jorgita vos gaudydama kvapą atstūmė Halą:

– Aš negaliu. Šiame kambaryje, kur dalijomės meile su vyru...

Halas irgi vos atgaudamas kvapą tarė:

– O, atleiskite.

Juodu nežinojo, kur dėtis. O tuo metu muzikos garsai darėsi vis iškilmingesni ir vis jausmingesni.

– Nelaimingas tėvynaini! – tarė Jorgita vėl išskėsdama rankas ir apsivydama Halui kaklą. – Vyras mane supras. Jis žinos, kad jūs – vienišas keliauninkas, ieškantis Užupio respublikos.

Pasakė vos ne verkiančiu balsu, o Halas karštligiškai prasegęs jos marškinius surado akinamai baltas, geidulingai gražias krūtis. Lyg pamišęs ėmė čiulpti. Jorgita staigiai išsitraukusi gražią geidulingą krūtinę, Halui vis dar tebekandžiojant, švelniais judesiais glostė jam galvą ir tarsi sau murmėjo:

– Jūs visiškai kaip pusbrolis. Tą vakarą, prieš iškeliaudamas ieškoti prarastos tėvynės, jis visiškai taip pat čiulpė man krūtis.

Iš jos akių pabiro ašaros, o tenoro giedamas Užupio respublikos himnas jau mušė paskutinius akordus.

Kitą rytą, Halui pabudus iš miego, Jorgita lyg nuo šalčio drebantis paukščiukas gulėjo įsikniaubusi jam į glėbį. Turbūt jau seniai nemiegojo. O gal ne, visai galėjo būti, kad ji nesudėjo nė bluosto laukdama, kol pabus Halas.

– Dar grįšiu. Radęs mūsų tėvynę, grįšiu ir jus ten nuvesiu, – kalbėjo Halas.

Jorgita tarė:

– Kalbate visiškai kaip mano vyras. Jis irgi žadėjo mane nusivesti į Užupį. Tačiau taip niekada ir nebegrįžo.

Halas, tai išgirdęs, atsisėdo.

– Taip nebus, Jorgita! Negaliu numirti, kol nerasiu mūsų didingos tėvynės.

Tvirtai atsistojo ir ėmė rengtis rinkdamas visur išmėtytus drabužius.

– Bet kaip ruošiatės rasti mūsų tėvynę?

– Bus koks nors būdas. Jei niekas kitas nepavyks, manau susitikti su Urbonu.

Jorgita greit atsisėdo, lyg būtų dėl kažko baisiai nustebusi. Ir ėmė skubiai rengtis. Iš jos veido buvo aiškiai matyti, kad ji rimtai dėl kažko susirūpino.

– Kas atsitiko? Yra kažkas, dėl ko nebūtų galima susitikti Urbono?

– Ne, nieko panašaus, tiesiog sakote, kad susitiksite su žmogumi, kurio neįmanoma susitikti.

Kol kalbėjo, tvarkingai apsirengė. Baigusi rengtis vis kalbėjo:

– Ar bent jau žinote, kas yra Urbonas, kad taip kalbate? Jį jau labai seniai ištrėmė į Sibirą. Girdėjau kalbant, kad ten ir mirė.

– Bet užvakar naktį buvau jį sutikęs. Grįždamas iš vakarėlio pono Egio namuose.

Jorgita isteriškai nusijuokė:

– Sutikote Urboną. Mirusį Urboną. Mano vyras irgi sakėsi jį sutikęs, – Jorgita iš beviltiškumo viena ranka susiėmė už kaktos. Paskui lyg sau tarė: – Na taip, ir Urbonas buvo labai nelaimingas. Kaip smarkiai turėjo ilgėtis tėvynės, kad net po mirties sugrįžo? Grįžti grįžo, tačiau tėvynės, kurios ilgėjosi, rasti nesugebėjo...

– Ką norite tuo pasakyti? – šūktelėjo Halas nebegalėdamas daugiau kentėti.

Tada Jorgita pasuko galvą ir žvelgdama į Halą tvirtai atkirto:

– Ką noriu tuo pasakyti? Noriu pasakyti, kad Urbonas jau miręs. Jei norite su juo susitikti, šį šaltą rytą toli eiti nereikės. Visai gali būti, kad jis dar bus čia, – priėjusi prie lango, atitraukė užuolaidas. O atitraukusi tarė: – Ateikite, pažvelkite. Vis dar stovi ten. Net nežinodamas, kad jau aušta.

Halas priėjo prie jos. Ir pažvelgė pro langą, ten, kur rodė ji. Už lango snigo, buvo vis dar tamsu, o ties vienu kampu stovėjo aukštas vyriškis, nekreipdamas dėmesio į nesiliaujantį sniegą. Tai buvo tas pats vyras, kurį Halas buvo matęs prieš porą dienų. Su dienos šviesa jis po truputį nyko.

– Tai ką man dabar daryti? – tarsi savęs paklausė Halas, vis žiūrėdamas pro langą.

– Negalite tiesiog neišeiti? – atsargiai paklausė Jorgita.

– Ne, taip negaliu. Privalau palaidoti tėvo pelenus.

Jorgita vėl giliai atsidususi turbūt sau tarė:

– Visi vyrai privalo išeiti, kaip ir mano vyras. Tokia jau Užupio vyrų lemtis.

Halas apsivilko paltą, užsimovė pirštines, užsidėjo kepurę ir pasiėmė kelioninį krepšį. Tada atidarė duris. Halui išėjus, Jorgita ėmė tyliai raudoti.

Halas, palikęs Jorgitos butą, ėjo skersai per apsnigtą kiemą. Suskambo senas, kažkur netoliese stovinčios bažnyčios varpas. Taip garsiai, kad galėjai apkursti. Varpo išgąsdinti balandžiai suplasnojo sparnais ir pakilo į dangų.

Bažnyčia iš tiesų buvo arti. Užteko išeiti iš Jorgitos buto ir pasukti už kampo. Ties kampu stovintis Halas stengėsi suprasti, iš kur sklinda tas aidus seno varpo garsas, todėl pakėlęs galvą pažvelgė į varpinę. Virš pilko, dangaus fone kyšančio, į karūną panašaus bažnyčios varpinės bokšto skraidė daugybė snaigių, tačiau iš kur sklinda tas nesiliaujantis varpo garsas, negalėjai suprasti.

O tada... Prieš bažnyčią sėdinti susigūžusi ir kažką čiaumojanti senutė pastebėjo Halą, pašoko iš vietos ir greitai pribėgo. Ji laiminga kažką be perstojo čiauškėjo ir žegnojo Halą. Halas atpažino, kad toji senutė – tai ta pati elgeta, kurią buvo sutikęs užvakar vakare, kartu su Andrejumi ir jo draugais eidamas į vakarėlį pono Egio namuose. Halas irgi apsidžiaugęs tarė:

– Senut! Ir vėl susitinkam! Ar nešalta?

Senutė visiškai nesuprato, ką Halas sakė angliškai, tik pati be paliovos gyvai čiauškėjo. Jos rankose buvo ar kukurūzai, ar saulėgrąžos, kurias ji iki tol kramtė. Halas ištiesė ranką, norėdamas sustabdyti tą nesuprantamą senutės kalbėjimą:

– Senut, ką čia valgote? Gal ir mane pavaišintumėt?

Senutė sustojo žodžio viduryje, nusišypsojo ir davė Halui tai, ką laikė rankose.

Tai buvo kažkas panašaus į kukurūzų grūdus. Bet ne kukurūzai. Priminė džiovintus vaisius. Halas apžiūrėjęs vieną grūdą įsidėjo į burną ir ėmė kramsnoti. Tai nebuvo nei kukurūzų grūdai, nei saulėgrąžos, netgi ir ne džiovinti vaisiai, o kažkas ypatingo skonio.

– Skanu.

Halas paėmė penkis ar šešis grūdus, susibėrė juos į burną ir ėmė kramtyti. Paskui dar kartą. Susibėrė gal penkiolika grūdų ir visus sutriauškė. Senutė žiūrėjo į jį, žiūrėjo ir vėl ėmė kažką čiauškėti. Halas, žinoma, nesuprato nė žodžio. Susižėrė delne likusius grūdus ir grukšėdamas išsitraukė piniginę. Jis manė, kad senutė vėl prašo išmaldos.

Tačiau senutė ryžtingai krestelėjo ranką. Šį kartą ji pinigų neprašė. Halui buvo šiek tiek nelauktas toks tvirtas senutės elgesys. Ištraukęs šimto litų banknotą pasakė jai:

– Viskas gerai, senut. Paimkite. Pinigai man daugiau nebebus reikalingi.

Taip kalbėdamas ištiesė juos senutei. Ji buvo nepalen-

kiama. Ir vis kažką čiauškėjo. Atrodė labai rimtai nusiteikusi. Halas nebežinojo, ką sakyti.

O tada... Kažkas sušuko Halui už nugaros.

– Halai! Štai kur tu! Ką čia veiki?

Halas atsisuko. Už jo stovėjo juodaakis Alvydas. Halas labai apsidžiaugė:

– Alvydai! Kaip gerai, kad čia pasirodei. Gal gali išversti, ką kalba ši senutė?

Alvydas ėmė kalbėtis su senute. Senutė vis tokiu pačiu rimtu veidu kažką pasakojo, o Alvydas klausėsi linkčiodamas galvą. Tada Halui išvertė:

– Ši senutė sako, kad užvakar vakare jau gavusi iš tavęs šimtą litų išmaldos, todėl daugiau pinigų nebegalinti priimti. Ir, tiesą sakant, aną kartą gautas šimtas litų – be galo dideli pinigai, todėl už tai ji nori tau suteikti palaiminimą.

– Palaiminimą? – Halas išpūtė akis.

Alvydas paaiškino:

– Na, paprastai kalbant išburs tau ateitį. Šioje šalyje tokių būrėjų senučių pilnos pakampės, retkarčiais pasitaiko ir tikrų būrėjų.

Halas susigėdęs trūktelėjo pečiais. Senutė vėl kažką pasakė Alvydui. Jis besiklausydamas prapliupo juoktis ir išvertė Halui:

– Tu esi šventosios Žanos d'Ark senelis, sutiksi savo anūkę, kuri išgelbės tėvynę.

– Ką tai, po galais, reiškia? – paklausė Halas.

Alvydas, aišku, nežinojo, jis nieko nesuprato. Senutė vėl kažką pasakė Alvydui, o šis išvertė:

– Sako, kad geraširdė žmona augina kregždes, o kregždės augina gerus piliečius.

– Kas tai per absurdas? – paklausė Halas.

– Aš irgi nežinau.

Senutė dar kartą peržegnojo Halą ir susirūpinusi dėl kažko įspėjo. Halas pasijuto nepatogiai. Šalia stovėjusio Alvydo paklausė:

– Ką ji sako?

Alvydas irgi suglumęs griebė Halą už rankos ir tempdamas tolyn patarė:

– Nekreipk dėmesio. Einam iš čia. Užsukam kur išgerti kavos.

Halas išsiskyrė su senute elgeta ir nusekė paskui Alvydą. Pėdindamas iš paskos vėl paklausė:

– Ką ta senutė pasakė?

– Nekreipk dėmesio, – tarė Alvydas. Piktai žiūrėdamas nepatenkintu balsu pridūrė: – Užvakar vakare taip švaisteisi pinigais, todėl ir kabinėjasi visokios elgetos.

Halas iškart neatsakė. Paskui pradėjo teisintis:

– Atleisk, jei pasirodė, kad didžiuojuosi pinigais. Aš tiesiog prisiminiau savo motiną.

Alvydas tik šaltai pažiūrėjo tylomis.

Halas nudūlino paskui Alvydą į „Mano kavinę“. Jie atsisėdo ten pat, kur užvakar naktį sėdėjo su Rimu. Atsisėdo, tačiau kurį laiką tarp judviejų tvyrojo nejauki tyla. Tada Alvydas prisiminęs iš kišenės išsitraukė teatro bukletą su bilietu ir padavė Halui.

– Jei šiandien vakare turėsi laiko, ateik pažiūrėti spektaklio. Pats parašiau ir tekstą, ir režisavau, vaidiname jau kokį mėnesį. Šiandien paskutinis spektaklis. Todėl jei jį praleisi, daugiau nebebus progos pamatyti.

Halas pasimuistęs atsakė:

– Žinoma, dėkui, tik klausimas, ar suprasiu tekstą?

Čia Alvydas pakinknojęs galva, šiek tiek apgailestaudamas tarė:

– Na taip, greičiausiai ne. Bet ką gali žinoti, gal ir suprasi.

– Apie ką jis?

– Tragedija paverstas eilėraštis „Poetai kolonijose".

Tai išgirdęs Halas paklausė nustebęs:

– „Poetai kolonijose"? Ar tik nebus Urbono eilės?

Alvydas ryžtingai paneigė:

– Ne. Tai Ukrainos poeto Jaroslavo parašytas eilėraštis.

Halas pažiūrėjo į Alvydą baltom ir puolė prieštarauti:

– Ne. Tai okupacijos metais Užupio respublikos liaudies poeto Urbono parašytas eilėraštis, apraudantis į panašią padėtį patekusio Ukrainos poeto Jaroslavo mirtį. Jaroslavas buvo nušautas dėl politinių intrigų. Šis eilėraštis okupacijos metais pravirkdė daug ukrainiečių, įžiebė Ukrainos nepriklausomybės judėjimą.

Pasiklausęs Alvydas suirzęs atrėžė:

– Nieko nenušovė. Jaroslavas mirė užpernai, Ukrainai atgavus nepriklausomybę. Sėdo prie automobilio vairo, išvažiavo į greitkelį ir mašinai užsidegus sudegė.

Alvydas dabar atrodė nepalenkiamas, o Halas, praradęs pasitikėjimą savimi, sudvejojo:

– Ką gali žinoti, gal tu ir teisus. Arba ne, gal tiesiog tavo žinomi „Poetai kolonijose“ visai kitas eilėraštis nei tas, kurį žinau aš.

Alvydas susinervinęs jau spaudė jį toliau:

– Tai, po galais, apie ką tie „Poetai kolonijose“, eilėraštis, kurį tu žinai?

Halas išsigando tokio susinervinusio Alvydo ir tik sumurmėjo:

– Urbono eilėraštis, kurį žinau, visi poetai kolonijose yra kairiarankiai, jų dukterys nebylės... Ir...

Tačiau Halas nespėjo baigti. Alvydas be galo jautriai sureagavo – nutraukė jį beveik šaukte šaukdamas:

– Čiagi tas pats, jei sakytum, kad „Hamletas“ yra Servanteso kūrinys. Tai Urbono eilėraštis? Tai Jaroslavo eilėraštis!

Halas tik spoksojo į pašnekovą ir nesipriešino. Buvo justi, kad Alvydas savyje negali užgniaužti dar kitų jausmų. Greičiausiai taip ir buvo, nes netrukus riktelėjo:

– Ką, po galais, padarei Vilmai?

Halas ėmė blaškytis:

– Ką tuo nori pasakyti? Nieko jai nedariau.

– Nieko nedarei? Tai kodėl ji vakar vakare norėjo nusižudyti skustuvu persipjaudama gerklę?

Halas išbalo ir nieko nesugebėjo atsakyti. Alvydas jį puolė toliau:

– Kur buvai vakar vakare? Net keletą kartų buvau nuėjęs į „Užupio“ viešbutį, bet tavęs ten nebuvo.

Bet Halas buvo tarsi amą praradęs. Dar ne tuoj pravėrė burną:

– Kas atsitiko Vilmai?

– Laimei, nemirė. Ačiū Dievui, laiku surado...

Halas lengviau atsikvėpė ir paklausė:

– Kur ji dabar?

– Ligoninėje.

Halas susiraukė, tarsi skaudėtų ir jam, bet be žodžių. Po kiek laiko atsargiai išspaudė:

– Gal man su ja susitikti?

Alvydas griežtai sustabdė:

– Jokiu būdu! Jei ten nueisi, tai bus kaip koks įžeidimas, jokiu būdu!

Halas ėmė gintis neteisingai apkaltintas:

– Neturiu nė menkiausio noro ją įžeisti. Aš tiesiog...

Tačiau nespėjo baigti, ką pradėjęs. Nes tuo metu Alvydas nutraukė jį, beveik išrėkė:

– Na, žinoma, tau atrodo, kad tai joks įžeidimas, manai, kad eini jos guosti. Panašiai, kaip jautiesi aukštesnis už kitus, toks patenkintas savimi, švaistydamas šimto litų banknotus elgetoms. Bet ar neatrodo, kad moteriai, kurios širdį sudaužei, tavo pasirodymas bus kaip įžeidimas?

Žodžiai užstrigo Halui gerklėje, jis negalėjo išsižioti. Jautėsi kaltinamas be reikalo. Alvydas toliau puolė:

– Manai, aš neteisus?

Halas tarė papurtęs ranką:

– Ne, ne! Pagalvojęs gali sakyti, kad čia yra racijos. Bet...

Alvydas neleido jam pabaigti:

– Jei jau taip, tai gal bent jau dabar tesėsi pažadą vesti Vilmą?

Halas, negalėdamas sutikti su šiais kaltinimais, aiškinosi:

– Būk geras, išklausyk mane iki galo. Niekada nežadėjau vesti Vilmos. Be to, negaliu su ja tuoktis. Nes...

Alvydas vėl nutraukė Halą puolęs su klausimu:

– Tai kodėl nuėjai į Užsienio reikalų ministeriją ir gavai leidimą tuoktis su Vilma?

Halas panarino galvą svarstydamas, nuo kur ir kaip pradėti. Paskui pakėlė akis ir pravėrė burną:

– Jei išklausysi mane iki galo, suprasi, kad labai klysti. Vakar nuėjau pas atsakingą už užsieniečius Užsienio reikalų ministerijos darbuotoją ne gauti leidimo tuoktis su Vilma, o prasitęsti buvimą šalyje. Žinojau, kad jei čia pasiliksiu ilgiau nei keturiasdešimt aštuonias valandas, turiu iš anksto prasitęsti buvimą šalyje, nes esu įvažiavęs be vizos. O ten visai netikėtai sutikau Vilmą. Ir tada...

Alvydas vėl petraukė Halą:

– Visa tai jau seniai žinojau. Perskaičiau šitą.

Jis iš kišenės išsitraukė lapelį su laišku ir padavė Halui. Tai buvo vakar ryte Rimui parašyti raštelis ir laiškas, kuriuos Halas buvo palikęs „Užupio" viešbučio registratūroje. Paėmęs raštelį ir laišką, Halas buvo išmuštas iš vėžių.

– Na taip, negerai padariau, kad skaičiau svetimus

laiškus. Bet šis laiškas išsklaidė mano įtarimus. Todėl nemanau tavęs kaltinti. Tačiau ne apie tai. Kur, po galais, buvai vakar vakare?

Alvydo tonas staiga pasidarė panašus į tardytojo, apklausiančio įtariamąjį. Halas vis dar pašiurpęs atrėmė:

– Laimė, kad išsisklaidė tavo įtarimai. Bet nemanau, kad turi teisę tardyti, kur buvau vakar vakare.

Alvydo pyktis virte užvirė. Lyg būtų sveiką protą praradęs, paleido gerklę:

– Nori sužinoti, ką tau ką tik pasakė ta elgeta? Ji sakė, kad šį vakarą nukeliausi į Užupį. Už upės, anapus. Tik apie kokią upę ji kalbėjo? Juk nemanai, kad turėjo omenyje Vilnelę? – pasakė ir pats sau paprieštaravo: – Na taip, ką gali žinoti, gal ir Vilnelę. Netgi Napoleonas, peržengęs Vilnelę, įgriuvo į tokią viską griaunančią bedugnę, iš kurios nebegalėjo išlipti.

Apsisukęs jis jau, atrodė, pats išsigando ką tik paleistų savo žodžių. Halas žodžio neištarė. Alvydas žiūrėjo kaip akis ištvilkęs:

– Atleisk. Nežinau, kas man pasidarė, kodėl šiandien toks nervingas. Matyt, vis dar negaliu atsigauti dėl to Vilmos poelgio. Atleisk.

Atsiprašęs skubiai pakilo iš vietos:

– Spektaklis šiandien vakare, aštuntą valandą, miesto teatre. Buklete yra ir žemėlapis. Galėsi ateiti?

Halas pažadėjo ateisiąs, jei tik galėsiąs. Alvydas, pasakęs, kad susitiks vakare, paliko Halą vieną ir žengė pro „Mano kavinės“ duris.

Duryse kone kaktomuša sutiko į kavinę beįeinantį kostiumuotą maždaug keturiasdešimties metų vyrą. To vyro drabužiai buvo be jokių trūkumų, lyg jaunikio, tikriausiai todėl jis atrodė nepriekaištingai gražus viskuo: ūgiu, iš veido... Kiekvienas, žiūrėdamas į intelektualią, bet kartu kuklią jo šypseną, būtų pamanęs, kad jis užima aukštą postą Lietuvos vyriausybėje.

Alvydas džiaugsmingai paspaudė jam ranką, lyg jiedu būtų geri bičiuliai. Tas vyras irgi gana familiariai paplekšnojo jam per pečius. Sustoję priešais duris pradėjo apie kažką kalbėtis.

Iš šalies žiūrėdamas galėjai spėti, kad Alvydas jau senokai gerbia tą gražų vyrą, šis irgi atrodė pasitikintis Alvydu. Tai todėl jie, sustoję priešais duris, nesivaržydami pradėjo kažką rimtai aptarinėti. Bekalbant tas gražus vyras, regėjosi, pasiūlė išgerti puodelį arbatos, tačiau Alvydas, rodydamas į laikrodį, aišku, atsisakė. Todėl jiems nieko daugiau neliko, kaip tęsti pokalbį prie durų.

Deja, jų pokalbis prie durų gerokai prailgo. Galbūt jie turėjo kokių bendrų problemų, nes žiūrėjo vienas į kitą be galo rimtai ir kažką svarstė. Alvydas net keletą kartų rodė į Halo pusę ir kažką sakė, o tas gražus vyras keletą kartų dirstelėjęs į Halą visai nemandagiai nusijuokė. Alvydas – iš paskos. Negali žinoti, gal Alvydas pasakojo, kad Halas laiko „Poetus kolonijose“ Urbono kūriniu, ir iš to tyčiojosi.

Daugiau nebegalėdamas pakęsti prie durų stovinčių, vis rodančių į jį ir besijuokiančių anų elgesio, Halas, no-

rėdamas išvengti jų žvilgsnio, nusisuko į langą ir pažvelgė laukan. Pro langą matėsi tik siena su atšokusiu tinku ir plikomis plytomis bei tos sienos fone be perstojo krintantis sniegas. Iki valiai prisižiūrėjęs to monotoniško vaizdo, vėl pasuko galvą, bet prie durų stovintys vyrai vis dar žvilgčiojo į Halą ir kažką kalbėjosi.

Tuo tarpu priėjo miela, plačiai besišypsanti Zoja ir paklausė, ko norėtų užsisakyti. Halas užsisakė stikliuką „Palangos". Zoja plačiai nusišypsojo ir nuėjo baro link.

Halas, laukdamas, kol Zoja atneš „Palangos", pradėjo vartyti Alvydo duotą bukletą. Jame buvo daug ir smulkiai prispausdinta – viskas lietuviškai, todėl Halas nesugebėjo perskaityti nė vienos eilutės. Todėl pervertė bukletą, ieškodamas nuotraukų.

Pravertus penkis šešis puslapius, pasirodė Alvydo nuotrauka. Juodus rūbus vilkintis Alvydas rimtu veidu žvelgė į priekį. Halas, įdėmiai apžiūrėjęs jo nuotrauką, pakėlė galvą, kad nuotrauką palygintų su gyvu žmogumi. Šis iki to laiko vis tebesikalbėjo su tuo gražiu vyru, kuris juokėsi jo klausydamasis.

Pervertė bukletą ieškodamas kitos nuotraukos. Kitame puslapyje iškilmingai šypsojosi garbingas, gal penkiasdešimties metų vyras. Iš jo išdidžios laikysenos ir iškilmingos šypsenos galėjai spręsti, kad tai arba trupės režisierius, arba teatro direktorius.

Halas atvertė dar vieną puslapį. Ten buvo maždaug keturiasdešimties metų vyro nuotrauka. Veidas išbalęs,

plaukai suvelti. Kietai sučiaupusio lūpas to vyro į kamerą įsmeigtas žvilgsnis tvoskė laukinio žvėries įniršiu. Be jokios abejonės, jis turėjo atlikti pagrindinį vaidmenį. Halas, susidūręs su tuo laukiniu žvilgsniu, nuskleidė kitą lapą.

Kitame puslapyje buvo kokių trisdešimt penkerių metų aktorės nuotrauka. Moteris, viena ranka parėmusi smakrą, pavargusi ir abejinga žiūrėjo į tolį... Be abejonės, tai buvo užvakar vakarėlyje pas poną Egį matyta prancūzų kilmės balerina Sofi.

Kol Halas tyrinėjo Sofi nuotrauką, Zoja maloniai atnešė stikliuką „Palangos". Padėjo priešais Halą ir plačiai nusišypsojo. Halas ją sulaikė ir paklausė:

– Zoja, ar kartais per tą laiką čia nebuvo užsukęs mano draugas iš Baltarusijos, Rimas?

Ji vis taip pat šypsodamasi papurtė galvą. Halas nuliūdęs, tarė:

– Jei Rimas čia dar užsuktų, ar galėtum perduoti mano žodžius? „Halas prašo Rimo: užsuk į „Užupio" viešbutį ir palik žinutę."

Zoja klausėsi mirksėdama akimis ir sutikdama plačiai nusišypsojo. Palikusi Halą, grįžo prie baro.

Eidama prie baro turėjo praeiti pro Alvydą ir tą gražų vyrą, kurie vis tebestovėjo prie durų kalbėdamiesi. Pro šalį einant, gražusis vyras sugriebė Zoją ir ėmė kažko klausinėti. Malonioji Zoja tiesiog gūžtelėjo pečiais, tas gražus vyras, žvilgtelėjęs Halo pusėn, dar kartą kažko paklausė. Mieloji Zoja pasijautė nepatogiai, grįžtelėjo į

Halą ir kažką pasakė. Visai galėjo būti, kad tas gražus vyras dabar klausinėjo, apie ką Zoja ką tik kalbėjosi su Halu. Halas nebegalėjo šito pakęsti, vėl nuleido akis į Alvydo bukletą.

Toliau buklete buvo nuotrauka iš spektaklio scenų: didžiulį kelioninį krepšį laikantis maždaug keturiasdešimties metų vyras vienui vienas stovi prie ilgo kelio, besidriekiančio tuščiais laukais. Atrodė, jis laukia autobuso.

Kilo viena abejonė: kaip įmanoma įgyvendinti tą nuotraukoje matomą realų vaizdą teatro scenoje, ne kine? Halas tikėjosi paklausti Alvydo, pakėlė akis. Ką tik su tuo gražiu vyru prie durų stovėjęs ir kalbėjęsis Alvydas jau buvo dingęs. Nesimatė ne tik jo, bet ir jo gražiojo draugo. Halas peržvelgė visą kavinę, jųdviejų niekur nesimatė. Pakėlė priešais stovėjusį stikliuką „Palangos" ir vienu mauku išvertė.

Įsitikinęs, kad Alvydas ir tas gražus vyras dingo, Halas ramiai toliau vartė bukleto lapus. Kitame lape buvo nespalvota vyro elegantiškais ūsais nuotrauka, jam turėjo būti gerokai per trisdešimt. Tai tikriausiai buvo eilėraštį „Poetai kolonijose", kuris ir įkvėpė šį spektaklį, parašiusio poeto nuotrauka. Vyras taip gundomai šypsojosi lūpų kampučiais, kad tikriausiai nė viena moteris negalėjo atsispirti, kol jis buvo gyvas. Bet tai buvo tik senos nuotraukos kopija, išilgai ėjo įbrėžimas, ir kokybė buvo ne pati geriausia.

Peržiūrėjęs visas bukletą, Halas jį sulankstė ir įsidėjo į kišenę. Atsistojo eiti.

Prie palikdamas „Mano kavinę“ dar kartą paprašė Zojos. Paprašė, jei Rimas užsuktų į šią kavinę, būtinai perduoti, kad užeitų į „Užupio“ viešbutį ir paliktų žinutę. Zoja, plačiai nusišypsojusi, pažadėjo.

MERGAITĖ MARIJA, GĖLIŲ PARDAVĖJA

Išėjęs iš „Mano kavinės“, Halas nužingsniavo tiesiai į „Užupio“ viešbutį.

– O, vakar vakare Alvydas keletą kartų jūsų ieškojo, – šūktelėjo registratūroje sėdintis jaunas vyras, pamatęs Halą. Šis paklausė, ar niekas, be Alvydo, jo neieškojęs. Registratūroje sėdintis vyras pasakė, kad ne.

Halas paprašė voko, ten įdėjo iš Alvydo gautus savo paties rašytus raštelį ir laišką ir užklijavo. Ant voko užrašė „Rimui“. Tada tarė voką įteikdamas registratūroje sėdinčiam vyrui:

– Šį laišką būtinai perduokite žmogui, vardu Rimas.

Registratūroje sėdintis vyras pasakė supratęs ir pasidėjo voką. Halas išėjo iš „Užupio“ viešbučio.

Tai atsitiko Halui vos išėjus laukan. Prie viešbučio durų susigūžusi mergaitė, išvydusi Halą, pašoko iš vietos. Be galo apsidžiaugusi išdygo priešais jį. Lyg būtų jo laukusi. Žvilgtelėjęs jis atpažino, kad ji – ta pati, kurią užvakar naktį sutiko šioje vietoje grįždamas į viešbutį.

– Ką čia veiki? Rytais nebūna žmonių, perkančių gėles... Tik nesakyk, kad miegojai susigūžusi šitame šaltyje, – susirūpinęs paklausė Halas, žvelgdamas į mergaitę. Tačiau ji, nieko neatsakiusi, iš kišenės išsitraukė pluoštą banknotų su sauja monetų ir ištiesė Halui. Šis išpūtė akis: – Kas tai?

Mergaitė ėmė kažką iš visos širdies aiškinti. Halas nesuprato nė žodžio. Jis tai ir parodė, o mergaitė, nenutuokdama ką daryti, vėl šnekėjo toliau. Griebėsi visų žinomų, išskyrus anglų, kalbų: lietuvių, rusų, lenkų... Tačiau Halas vis taip pat nieko nesuprato. Mergaitė, nebesumanydama, ko daugiau imtis, burbtelėjo:

– Čia grąža.

Pasakyta buvo užupiečių kalba. Halas taip nustebo, kad greit pastatė rankose laikytą kelioninį krepšį ant žemės ir pasilenkė priešais mergaitę:

– Tu moki užupiečių kalbą?

Žinoma, Halas kalbėjo angliškai. Ir vis dėlto mergaitė linktelėjo galva. Ji kalbėjo toliau:

– Mano senelė sakė, kad už vieną rožę negalima imti dviejų šimtų litų, todėl liepė atnešti grąžą.

Tačiau Halas buvo taip nustebintas mergaitės užupietiškos kalbos, kad sušuko:

– Iš kur, po galais, išmokai šią kalbą?

Bet mergaitė vargu ar suprato, ko Halas klausė angliškai, nes, nieko neatsakiusi, Halui į delną įspraudė pinigus.

– Štai. Imkite.

Atrodė, jai palengvėjo ir grąžinusi pinigus jau ketino pabėgti. Halas sulaikė ją už riešo ir pasakė:

– Kaip jau sakiau užvakar, tai dovana tau. Negaliu jų atsiimti atgal, – taip kalbėdamas rankoje turėtus pinigus vėl įspraudė į mergaitės delną. Mergaitė, visiškai pasimetusi, ištarė:

– Senelė liepė grąžinti.

Ji buvo gana protingas vaikas, todėl, nors ir nesuprato anglų kalbos, bet jis tikėjosi, kad bus įmanoma kiek pasišnekėti. Halas prašė:

– Nuvažiavus į Užupio respubliką, man šitų pinigų nebereikės. Todėl maldauju: paimk juos.

Mergaitė, išgirdusi šiuos žodžius, nustebusi paklausė:

– Užupio respubliką?

– Taip, Užupio respubliką, – pasakė Halas linktelėdamas galva, bet apgailestaudamas pridūrė: – Tik niekaip negaliu jos rasti.

Mergaitė tarė:

– Mano senelė žino, kur Užupio respublika.

Nustebintas šių visiškai netikėtų žodžių, Halas sugriebė ją už abiejų pečių ir prispyrė:

– Ką pasakei?

– Senelė žino, kur Užupio respublika.

– Iš kur?

– Anksčiau ten gyvenusi.

– Kur dabar tavo senelė? Ar galiu su ja susitikti?

Šių angliškų žodžių mergaitė nesuprato. Tad atsakė savaip:

– Senelė gyvenusi Užupio respublikoje.

Halas dar kartą jau lėtai paklausė:

– Kur dabar gyvena tavo senelė?

Tik tada mergaitė parodė, kad klausimą maždaug suprato, ir tarė:

– Adutiškyje.

– Adutiškyje?

– Taip, Adutiškyje.

Halas, mosikuodamas rankomis ir trypdamas kojomis paprašė:

– Gali mane nuvesti į Adutiškį?

Mergaitė išvertė akis ir įsispoksojo į Halą, tačiau nieko neatsakė. Halas, pamanęs, kad ji nesuprato, ką jis dabar pasakė, dar kartą pakartojo. Mergaitė nesutiko:

– Negaliu. Labai toli. Man reikia parduoti gėles.

Halas meldė:

– Nupirksiu visas gėles, kurias tau reikia parduoti šiandien, tik prašau nuvesti mane į Adutiškį.

Ji nenorėjo nė girdėti, ką kalbėjo Halas:

– Negaliu. Adutiškis labai toli. Man reikia parduoti gėles.

Halas, lėtai, piešdamas rankomis, pasakė:

– Nupirksiu visas tavo gėles.

Mergaitė užsispyrusi purtė galvą:

– Negaliu. Vienam žmogui negaliu parduoti daugiau nei vieną gėlę.

Halą be galo nuliūdino toks principas. Tuomet mergaitė tarė:

– Bet užrašysiu adresą. Senelės adresą.

Halas kaipmat nušvito ir sušuko:

– O! Juk galima ir taip! – iš kišenės ištraukė parkerį ir užrašų knygutę. Mergaitė į dešinę ranką paėmė užrašų knygutę, į kairę – parkerį ir ėmė aiškiai rašyti. Ji buvo kairiarankė. Laimei, rašė gana aiškiai.

Užrašiusi senelės adresą ir vardą, ėmė smalsiai vartyti Halo parkerį. Grąžino jį su užrašų knygute:

– Mano senelės namuose irgi yra toks pat parkeris.

Halas, nieko neatsakęs, pažiūrėjo į užrašytą adresą ir paklausė:

– Tavo senelė Jorgita?

Mergaitė patvirtino.

– O koks tavo vardas?

– Marija.

– Marija. Va koks tavo vardas.

Mergaitė linktelėjo galva.

Tuo metu vyras, panašus į viešbučio tarnautoją, išėjo pravėręs viešbučio duris. Halas jam šūktelėjo:

– Atleiskite, kur yra Adutiškis?

Vyras, valandėlę pagalvojęs, atsakė:

– Netoli sienos. Palaukite šiek tiek. Atnešiu žemėlapį.

Ir vėl įėjo į viešbutį. Per tą laiką, kol atnešė žemėlapį, Halas mergaitės riešą laikė tvirtai suspaudęs. Regis, bijojo, kad kitaip ji nuskris lyg mažas paukštelis.

Po kiek laiko tas vyras grįžo nešinas žemėlapiu. Parodė, kur yra Adutiškis. Visai netoli Baltarusijos sienos.

– Nuo čia bus gal koks šimtas kilometrų, – paaiškino vyras. Halas jam padėkojo. Vyras, tarstelėjo „Nėra už ką“,

įdavė Halui žemėlapį ir vėl nuėjo į viešbutį. Halas dar kartą patikrino, kur yra Adutiškis, ir atsisuko į Mariją. Tačiau ji jau buvo kažkur dingusi. O ant šalia stovėjusio kelioninio krepšio buvo paliktas pluoštas banknotų ir sauja monetų.

– Marija! – šaukė Halas į visas puses. Marijos niekur nesimatė.

Tuo metu priešais Halą sustojo taksi automobilis. Pražilęs, maždaug keturiasdešimt penkerių metų taksi vairuotojas iškišo galvą pro automobilio langą ir pasakė:

– Gal reikia taksi?

To taksi vairuotojo veidas buvo labai pažįstamas.

– Puiku, jūs kaip tik laiku atvažiavote, – sušuko Halas.

Taksi vairuotojas išlipo iš automobilio ir įdėjo Halo kelioninį krepšį į bagažinę. Tada paklausė:

– Kur keliausite?

– Į Adutiškį.

– Į Adutiškį? – pasitikslino taksi vairuotojas, lyg pirmą kartą išgirdęs šį vietovardį.

– Taip, į Adutiškį.

Halas padavė Marijos užrašytą adresą. Taksi vairuotojas paėmė Halo adresą ir, iš kišenės išsitraukęs akinius, užsidėjo. Tada Halas atpažino, kad šis pražilęs taksi vairuotojas yra tas pats Jonas, kuris iš oro uosto atvežė į „Užupio“ viešbutį pirmą atvykimo į Lietuvą dieną. Tik Halas apsimetė nepažįstąs.

– *OK! Let's go!* – galiausiai ištarė taksistas, ilgai žiūrėjęs į adresą. Ir atsisėdo į vairuotojo vietą. Halas įlipo į taksi.

Bet per tą laiką, kol automobilis stovėjo, variklis buvo užgesęs. Taksistas, pabandęs keletą kartų jį užvesti, atsidarė vairuotojo dureles ir, kaire koja pasispirdamas į sušalusią žemę, pradėjo stumti automobilį. Pavažiavus keletą metrų, galiausiai variklis suburzgė. Vairuotojas beregint koją įtraukė vidun, uždarė dureles ir pradėjo važiuoti. Žiūrėdamas į tokį triūsą, Halas šyptelėjo.

Automobiliui sukinėjantis priešais „Užupio" viešbutį, Halas žiūrėjo pro langą, dairydamasis tai į kairę, tai į dešinę. Tikriausiai ieškojo Marijos. Tačiau jos niekur nesimatė. Už lango, kur nesimatė Marijos, snigo.

Taksi automobilis, vežantis Halą, pervažiavo mažytį tiltą, pro šalį praslinko Rusijos stačiatikių cerkvė, kur vakar dieną buvo sutikęs Jorgitą, tada dar kartą pervažiavo didelį tiltą ir atsidūrė miegamuosiuose rajonuose. Tolumoje stūksojo Sovietų Sąjungos laikais statyti nykūs daugiabučių namų kompleksai. Bet dėl nesiliaujančio sniego visa tai matėsi labai blankiai.

Netrukus automobilis visiškai išvažiavo iš miesto ir pasuko į kelią per apsnigtą mišką. Apsnigti medžiai snieguotas šakas buvo iškišę į kelią, todėl jis panėšėjo į kažkokį tunelį. Kai kur buvo ir išvirtusių medžių, neišlaikiusių sniego svorio. Miške buvo be galo ramu, atrodė, kad ten negyvena net paukščiai.

Išvažiavus iš miško prasidėjo laukai. Dėl nesibaigiančio sniego nebuvo galima įžiūrėti tolumos. Matydamas už lango slenkančius apsnigtus arimus, galėjai suprasti, kad tai vis dar laukai.

Kartais pasirodydavo ir mažyčių kaimelių. Nežinia, gal tos optinės iliuzijos atsirado dėl drėgno oro, bet atrodė, kad kaimelių namai blankiais kontūrais kybo ore. Nebuvo jokio ženklo, kad kaimeliuose būtų gyvenę žmonės.

Retkarčiais pro langą pasirodydavo ir žemos kalvų linijos. Virš jų iš pilko dangaus be paliovos drėbė sniegą.

Automobilis be paliovos važiavo tolyn, pralėkdamas tai miškus, tai laukus, tai kaimus, tai kalvas. Visą tą laiką Halas sėdėjo įsigalvojęs, žvelgė lyg apdujęs ir netarė nė žodžio. Pražilęs taksi vairuotojas irgi tik vairavo, bet nieko nekalbėjo. Vieninteliai garsai, kuriuos girdėjo, buvo automobilio triukšmas, variklio garsas, ratų su grandinėmis garsas, važiuojant snieguotu keliu, nesuprantamas seno automobilio mechanizmų garsas, pro kažkur lange esančią skylutę švilpiančio vėjo garsas.

Monotoniškoje tyloje nuvažiavus apie dvi valandas, taksi vairuotojas netikėtai mašiną sustabdė viduryje laukų. Šalikelėje stovėjo kažkas panašaus į autobusų stotelę, tačiau nei žmonių, nei jokio kaimo aplinkui nesimatė.

– Gal dar kartą parodytumėte adresą? – Jonas galiausiai pravėrė burną.

– Ką? – Halas irgi prabilo.

– Adresą.

Halas iš kišenės išsitraukė užrašų knygelę, ir, atvertęs puslapį, kur Marija gražiai buvo užrašiusi adresą, padavė ją taksistui. Vairuotojas užsidėjo išsitrauktus akinius ir, paėmęs Halo atverstą užrašų knygelę, ilgai žiūrėjo.

Galiausiai nusiėmė akinius, įsidėjo juos į kišenę, o užrašų knygelę grąžino Haliui.

– Atvažiavome.

Halas lyg pritrenktas pažiūrėjo pro automobilio langą. Už lango nesimatė nieko, tik apsnigti laukai.

– Ką pasakėte? Čia juk nieko nėra.

– Žinoma, kad nieko nėra. Bet atvažiavome, – taip pasakęs taksi vairuotojas išlipo iš automobilio, atidarė bagažinę ir iškėlė kelioninį krepšį. Halas irgi išlipo iš mašinos ir staiga ėmė šaukti:

– Jonai! Vėl bandote mane apgauti?

Haliui taip sušukus, Jonas, traukdamas jo krepšį, staiga pasuko galvą ir pažvelgė į Halą. Matyt, tik dabar jį atpažino. Šiek tiek susigėdo ar sutriko. Halas jį spaudė toliau:

– Ir užvakar taip pat padarėte. Sukiojotės kokią valandą važiuodamas iš oro uosto į „Užupio" viešbutį. Šiandien bandote tą patį?

Jonas ėmė teisintis, lyg būtų neteisingai apkaltintas:

– Atleiskite už tą įvykį. Bet taip dariau netyčia. Aš universiteto dėstytojas, dirbdamas taksi vairuotoju tik prisiduriu prie atlyginimo, todėl kelių gerai nežinau. Tačiau šį kartą viskas kitaip. Tikrai atvažiavome, – taip taręs ištraukė kelioninį krepšį ir pastatė ant apsnigtos šalikelės.

– Jonai! Tikrai negaliu patikėti, kad tu universiteto dėstytojas. Nejaugi nori pasakyti, kad Adutiškis yra šituose laukuose? – šaukė kantrybės netekęs Halas.

Jonas pradėjo ginčytis:

– Pažiūrėkite ten. Jei eisite šiuo keliu, už aštuonių kilometrų bus Adutiškis. Bet šituo automobiliu toliau važiuoti nebegaliu. Per daug prisnigę. Kaip turėčiau elgtis? – taip kalbėdamas parodė į mažą keliuką, atsišakojantį nuo pagrindinio kelio. Pažvelgus ten, buvo matyti baltas, apsnigtas kelias, kuriuo niekas nebuvo nei ėjęs, nei važiavęs. O šalia kelio mažytis kelio ženklas su užrašu: „Adutiškis 8 km." Tačiau kelias buvo taip apsnigtas, kad senu Jono automobiliu tikrai nenuvažiuosi. Kelyje, kuriuo niekas nebuvo nei ėjęs, nei važiavęs, buvo tik paukščių pėdsakų eilutė. Halas stovėjo, lyg būtų pamiršęs, ką norėjo pasakyti, tik po kurio laiko paklausė:

– Ar tikrai eidamas šiuo keliu pasieksiu Adutiškį?

– Čia juk taip ir parašyta, – atrėžė Jonas, rodydamas į kelio ženklą.

– O kito kelio nėra?

– Nėra.

– Nejaugi šiuo keliu galima prieiti žmonių gyvenamą kaimą?

– Žinoma, galima.

– Tai ką man dabar daryti?

Jonas, gūžtelėjęs pečiais, tarė:

– Arba eiti pėsčiomis, arba grįžti į Vilnių. Kito kelio nėra.

Išgirdęs tokį nedraugišką atsakymą, Halas vėl supyko. Bet tuoj pat tvardydamasis paklausė:

– Eiti pėsčiomis? Per šitą sniegą?

Jonas dar kartą patraukė pečiais, esą, tai ne jo reikalas.

– Iki čia bus trys šimtai trisdešimt litų. Jei dabar norėtumėte grįžti į Vilnių, galiu parvežti už šešis šimtus.

Halas, supratęs, kad pyktis nieko nepakeis, bejausmiu veidu išsitraukė piniginę, išsiėmė keturis šimto litų banknotus ir padavė Jonui pasišaipydamas:

– Jonai, jūs toks mielas.

Jonas nieko neatsakė į šią pastabą, tik, išsitraukęs grąžą, ištiesė Haliui. Tačiau Halas susinervino:

– Pasilikite sau. Tai arbatpinigiai už jūsų nepakenčiamą mielumą.

Jonas nežinojo, kaip čia jam geriau pasielgti, jautėsi lyg ir įsipareigojęs:

– Dėkoju. Iš visos širdies dėkoju. Jūs geriausias mano draugas. Jei sutvarkęs reikalus Adutiškyje norėsite grįžti atgal į Vilnių, galiu čia palaukti. Žinoma, tokiu atveju už laukimo laiką reikės sumokėti.

Halas labai šaltai ir trumpai atsisakė:

– *No, thank you!*

Jonas vis linkčiodamas Haliui tarškėjo:

– Jūs tikras džentelmenas. Tikrai nuostabus žmogus. Dėkoju.

Ir, paskubomis įsėdęs į automobilį, nuvažiavo kaip nuo kažko sprukdamas. Taksi nuvažiavus, staiga viskas nutilo. Halas abejingai stovėjo kelio viduryje tarp tuščių laukų, rankoje laikydamas didžiulį kelioninį krepšį.

Tik po kokių penkių minučių ėmė eiti keliu Adutiškio pusėn. Kojos vis klimpo į sniegą, tad nebuvo taip jau

lengva. Klimpo iki kelių, kartais net iki klubų. Todėl slinko lėtai, vos vilkdamas koją už kojos. Toks ėjimas atėmė nemažai jėgų, greitis irgi buvo ne per didžiausias. Be to, nebuvo jokios vietelės, kur būtų galima sustoti pailsėti. Ant begalinio apsnigto kelio driekėsi tik paukščių pėdsakų eilutės.

Kone šliaužte šliaužęs gal kokią valandą, galiausiai kažkur tolumoje pamatė neryškų žmonių pastatytą pastatą. Ėmė sunkiai klampoti į tą pusę. Priplumpinęs arčiau suprato, kad tai buvo autobusų stotelė. Dėl praūžusios pūgos viduje irgi buvo nemažai prisnigę, tačiau sienos naujos ir stogas, netgi suoliukas pastatytas, tad galima šiek tiek pailsėti. Halas ranka nuvalė sniegą nuo suoliuko ir atsisėdo.

O tada... Didžiulį sieninį laikrodį nešinas vyras ėjo Halo pusėn tuo pačiu keliu. Halas nustebęs, bet kartu ir apsidžiaugęs, sušuko pašokęs iš vietos:

– Atsiprašau! Kur einate?

Tačiau sieninį laikrodį nešantis vyriškis atrodė lyg nepastebįs priešais stovinčio Halo, nes be žodžių priėjo ir taip pat be žodžių ketino praeiti pro autobusų stotelę. Halas, užbėgęs už akių, užtvėrė tam vyriškiui kelią.

– Kur einate? Gal į Adutiškį?

Tas vyriškis staiga pasuko kairėn ir patraukė kažkur tolumoje stūksančios kalvos pusėn. Halas sušuko pavymui:

– Kodėl nieko neatsakote? Galbūt jūs kurčias?

Sieninį laikrodį nešantis vyriškis nekreipė jokio dėmesio į Halo žodžius, tik patraukė per apsnigtus arimus

tolumoje stūksančios kalvos link. Ten buvo tiek prisnigę, kad vyras klimpo iki klubų. Bet vis tiek, nešinas sieniniu laikrodžiu, slinko tolyn apsnigtais laukais. Žiūrėk, koją pastatysi ne ten, įgriūsi į sniegus ir niekada nebeišsikapanosi. Halas, susirūpinęs dėl to, sušuko:

– Grįžkite! Nieko jums nedarysiu.

Jo paties balsas grįžo aidu, o vyras ėjo kaip ėjęs, maknojo vis pirmyn per sniegus nė neatsisukdamas. Galiausiai pradėjo lipti į kalvą.

Halas, supratęs, kad nieko nebepakeis, vėl atsisėdo ant suoliuko. Ir vis žvelgė į tą keistą, sunkų sieninį laikrodį nešančio žmogaus siluetą.

Sieninį laikrodį nešantis žmogus galiausiai užlipo ant kalvos. Užlipęs iki viršūnės laikrodį pastatė ant žemės. Ir, lyg norėdamas jį prisukti, atidarė laikrodžio dureles. Tada iš laikrodžio purptelėjo daugybė paukščių. Juodi paukščiai šurmulingai ulbėdami kilo į dangų. Sieninį laikrodį nešęs žmogus žvelgė į tą daugybę paukščių, kylančių dangun. Halas, stebėdamas tokį jo elgesį, vienas pats nusijuokė kaip išsikraustęs iš proto. Gal tai pasirodė įdomu, gal linksma. Gal dėl to, kad viską dengė sniegas, Halo juokas grįžo aidu.

Kvatodamas lyg išprotėjęs Halas pakėlė kelioninį krepšį. Ir vėl ėmė klampoti.

Paėjęs po ąžuolu pamatė mažą koplytėlę. Joje stovėjo iš medžio išdrožta šventojo skulptūrėlė ir degė žvakė. Žvakė tebedegė, vadinasi, kažkas buvo neseniai praėjęs. Halas, pakėlęs galvą, apsidairė. Pastebėjo, kad nuo čia sniegas buvo kiek apvalytas, ir per snieguotą lauką driekėsi takelis. Kaimas bus besąs netoliese.

Halui besiilsint, prie koplytėlės pasirodė berniukas mąsliom akim. Rankose laikė kiškį, ėjo su meile spausdamas jį prie skruosto. Berniukui už nugaros bolavo neaiškūs kaimelio kontūrai.

Halas apsidžiaugė ir šoko prie berniuko:

– Vaike! Ar čia Adutiškis?

Berniukas net išsižiojo iš nuostabos. Kitaip ir negalėjo būti pamačius netikėtai iš kažkur išdygusį užsienietį, visą apsnigtą, nešiną didžiausiu kelioniniu krepšiu.

– Neišsigąsk! Būk geras, tik neišsigąsk! – kalbėjo Halas ir norėdamas padrąsinti vaiką žengė keletą žingsnių atatupstas. Tačiau berniukas išsižiojęs tik stebeilijosi į Halą.

– Ieškau Marijos senelės Jorgitos. Marijos senelės Jorgitos.

Berniukas spygsojo akis išpūtęs ir netarė nė žodžio.

– Marija. Jorgita. Marijos senelė Jorgita.

Iš berniuko veido buvo matyti, kad jis nieko nesupranta. Atrodė, kad susišnekėti nepavyks. Halas maldavo beveik šaukte šaukdamas:

– Būk geras, padėk man. Kur Marijos senelės namas? Man reikia grįžti į Užupio respubliką. Ar žinai, kur yra Užupio respublika?

Išgirdęs berniukas staiga ėmė rėkti, metė kiškį į sniego pusnį ir pasileido tolumoje boluojančio kaimo link. Paleistas kiškis baimės pilnomis akimis dėbtelėjo į Halą ir nuliuoksėjo lauku.

– Velnias! Visada taip su tais kaimiečiais, – sumurmėjo Halas nusivylęs. Patrypčiojęs ėmė skubiai žingsniuoti ton pusėn, kur nulėkė berniukas. Kokias dvi valandas pūškavus per sniegus šaltyje, jėgos išseko, mintys jaukėsi. Jau ėmė rodytis, kad tas tolumoje boluojantis kaimas kyla į orą.

Priešais gyvenvietę stovėjo apie penkiolika kaimiečių. Tikriausiai jie buvo išėję pasižiūrėti į tą netikėtai pasirodžiusį keistą užsienietį, apie kurį tikriausiai jau bus pranešęs berniukas. Tarp jų buvo ir senukų, ir vidutinio amžiaus ūkininkų, ir kaimo moterų, ir kokie penki šeši vaikai. Jie smalsiomis akimis sekė iš toli ateinantį nepažįstamąjį. Paskui šeimininkus išbindzinę šunys puolė aršiai loti pamatę svetimšalį.

Pasiekęs kaimą, Halas buvo visiškai nusikamavęs nuo šalčio ir alkio.

– *Hello!* Ar čia Adutiškis? – paklausė Halas sustojęs priešais susirinkusius žmones. O šie prapliupo juoktis. Halas, žiūrėdamas į tuos žmones, kurie neatsakę į klausimą ėmė juoktis ir kažką burbuliuoti tarpusavyje, gąstelėjo, ar tik nebus sutikęs būrį vaiduoklių.

Tuo metu vienas berniukas ėmė mėgdžioti ką tik Halo ištartą *hello*! Kaimo gyventojai vėl visi kaip vienas nusijuokė. Jiems Halo žodžiai, tariami angliškai, turbūt pasirodė baisiai juokingi ir keisti. Halas puse lūpų nusišypsojo. Skruostai buvo taip sušalę, kad negalėjo tinkamai net šypsotis.

– Ar čia Adutiškis? – dar kartą paklausė Halas, o kaimo gyventojai dar kartą prapliupo juokais.

– Ieškau Marijos senelės Jorgitos. Kur jos namas?

Halui taip paklausus, kaimo gyventojai ėmė tarpusavyje tarškėti. Ką tik Halo *hello!* mėgdžiojęs berniukas dabar kaimo vyresniesiems kartojo: „Jorgita! Jorgita!" Halas irgi linkčiojo galvą pritardamas: „Jorgita! Jorgita!" Dar kitas berniukas, pirštu rodydamas į vieną kaimo pusę, ėmė kažką aiškinti. Jo kalboje lyg ir girdėjosi žodžiai „Jorgita! Jorgita!", tikriausiai jis norėjo pasakyti, kad Jorgitos namas yra kažkur anoje pusėje. Halas, rodydamas į tą pusę, į kurią buvo nukreipti berniuko pirštai, paklausė:

– Ar Jorgitos namai ten?

Tada dar vienas berniukas tarė: *OK!* Kai tik tas berniukas sušuko *OK!*, kaimo žmonės vėl pasileido juokais. Halui pasakius *Thank you*, berniukas jam taip pat atsakė *Thank you*, o kaimo žmonės vėl nusikvatojo.

Kaimo gyventojai netikėtai pralinksmėjo. Ypač gyvi buvo berniukai. Jie, ženklais parodę Halui eiti iš paskos, ėmė žingsniuoti priekyje. Halas paskubom drožė paskui juos, o vyresnieji, nenorėdami praleisti retą progą į tai paspoksoti, nusekė Halą.

Kaimas buvo nusitęsęs į tolį palei abi kelio puses. Namai panašūs vienas į kitą, žemi vienaaukščiai mediniai pastatai. Kartais pasitaikydavo gelsvai ruda spalva dažytų namų, tačiau dauguma pajuodę. Nuo snieguotos gatvės jie buvo atitverti žemomis medinėmis tvoromis, už kurių matėsi į gėlyną ar daržą panašūs mažyčiai žemės ploteliai.

Užsieniečiui su didžiuliu kelioniniu krepšiu traukiant kaimo gatvėmis paskui berniukus, žioplių rinkosi vis daugiau, ir dabar juos lydėjo beveik trisdešimt žmonių. Tarp jų buvo ir didžiulę žąsį laikantis ūkininkas, ir po juodu skėčiu šlubčiojantis senukas. Iš paskos stropiai žirgliojo net ir kažkoks ligotas jaunuolis, pasiramsčiuodamas ramentais. Kaimo gatvėje staiga kilo neregėtas triukšmas. Dėl to triukšmo žmonės atitraukinėjo langus dengiančias sunkias užuolaidas ir žvilgčiojo pro langus.

Galų gale berniukai sustojo priešais vieną namą. Ir, tarpusavyje besigiinčydami, ėmė kažką aiškinti Halui. Matyt, tai ir buvo Jorgitos namas.

– Ar čia? – paklausė Halas. Tada vienas berniukas ištarė *OK!*, o atlydėję kaimo žmonės vėl ėmė kvatotis.

– Jorgita! Jorgita! – šaukė kaimiečiai žiūrėdami į tą namą, kurį rodė berniukai. O paskui dar kažką nesuprantama. Tikriausiai sakė, kad atėjo svečių, ir kvietė išeiti. Vienam iš berniukų netikėtai sušukus *Hello, Jorgita! Hello! Hello!*, susirinkusieji vėl garsiai nusikvatojo.

Bet net ir taip šurmuliuojant durys neatsivėrė. Žmonės vis taip pat kvietė Jorgitą, keletas berniukų, nuėję už namo kampo, beldėsi į langus. Nebeiškentusi tokio

triukšmo šviesiaplaukė senutė pravėrė duris ir, šypsodamasi šviesiai kaip saulė, parodė savo veidą. Tą akimirką Halas negalėjo nenustebti. Šioji senutė priminė jaunąją Jorgitą iš Vilniaus, su kuria Halas buvo praleidęs pastarąją naktį, tik po penkiasdešimties metų.

Senutei pasirodžius, kaimo gyventojai visi kaip vienas nutilo. Sulaikę kvėpavimą laukė, kas bus toliau.

– Laba diena. Ar jūs Marijos senelė Jorgita? – kreipėsi Halas į senutę. Tačiau senutė tik šypsojosi tarsi saulė ir neištarė nė žodžio. Tikriausiai nesuprato, ko Halas klausė angliškai. Kaimo gyventojai, žiūrėdami į ją, vėl krito iš padų, tarsi to ir tebūtų laukę. Žinoma, kaimiečiams buvo labai įdomu, kaip toji senelė Jorgita susišnekės su nepažįstamu užsieniečiu.

Halas kiek galėdamas lėčiau, aiškiai ištarė:

– Atvykau jūsų kai ko paklausti apie Užupio respubliką.

Senutė nustebo:

– Užupio?

– Taip, Užupio respubliką.

Senutė visai netikėtai prabilo užupiečių kalba:

– Vadinasi, suprantate užupiečių kalbą?

Halas susijaudinęs linktelėjo galva. Senutė pažiūrėjo į jį ir vėl, nusišypsojusi kaip saulė, tarė:

– Užeikite. Čia šalta.

– Dėkui.

Halas, patrepsėjęs ant kilimėlio, padėto priešais duris, nuo batų nupurtė sniegą. Ir įžengė į namą. Susirinkę kaimo gyventojai įtartinai žiūrėjo. Negalėjo patikėti, kad

nepažįstamam svetimšaliui ir Jorgitai vis dėlto pavyko susišnekėti. O jie tikėjosi, kad nepavyks.

Kai Halas žengė vidun, virš jo galvos purptelėjo kažkoks paukščiukas. Tačiau viduje buvo labai tamsu, tad negalėjai suprasti, kas tai buvo. Ilgą laiką ėjus per akinamai baltus sniego laukus, akys dar nespėjo priprasti prie tamsos, todėl nieko nesimatė.

– Kelias užverstas, autobusai neturėtų važinėti, kaip čia patekote? Nejaugi atbridote nuo pagrindinio kelio?

Halas, nusiimdamas kepurę, nusivyniodamas šaliką ir nusivilkdamas paltą, linktelėjo galva. Viduje buvo labai šilta, palyginti su lauku.

– O Dieve! Taip toli! Užeikite čia. Sėskitės.

Halas atsisėdo ant kėdės priešais didžiulį stalą. Senutė, paėmusi Halo kepurę, šaliką ir paltą, dingo tamsoje norėdama juos pakabinti. Halas, dusliai kosėdamas, apžiūrinėjo namo vidų. Bet buvo taip tamsu, kad įžiūrėti, kaip pastatytas namas, kokie baldai jame, buvo neįmanoma. Aiškiau matėsi tik kitame gale iš gelsvai rudo molio drėbta didžiulė krosnis. Tai dėl jos viduje ir buvo šilta, beveik nepakenčiamai karšta. Halas ėmė kasytis rankas ir kojas, ausis ir nosį. Kūnas panižo atsidūręs karštyje po ilgo laiko, praleisto šaltyje. Halas be perstojo kosėjo.

– O ne! Galėjote ir nušalti ką nors, – pasakė vėl pasirodžiusi senutė, pamačiusi Halą, be paliovos kasantį rankas ir kojas. Pravėrusi priebučio duris pašaukė: „Kornelijau! Kornelijau!“ Iki tol tarp kaimo žmonių stovėjęs vienas

berniukas priėjo prie Jorgitos, o šioji jam kažką nurodė. Senutės nurodymus gavęs skubiai kažkur išdūmė. Senutė vėl grįžo vidun. Jai darant priebučio duris, vėl kažkur pasigirdo paukščiuko purptelėjimas.

– Reikia skubiai ko nors imtis. Kitaip tikrai peršalsite.

Atnešė didžiulį dubenį su šaltu vandeniu. Įpylė karšto vandens, kad temperatūra būtų tinkama. Ir išmaišė įbėrusi į druską panašių miltelių. Makaluodama retkarčiais įmerkdavo ranką, tarsi matuotų vandens temperatūrą. Kornelijumi pavadintas berniukas greitai sulakstė. Ne pagal metus išstybęs, jis rankose laikė butelį su raudonu, į vyną panašiu skysčiu.

– Ačiū, Kornelijau, – tarė senutė, imdama butelį iš berniuko.

– Nėra už ką. Daugiau nieko nereikia, Jorgita? – paklausė berniukas. Halas nustebo išgirdęs berniuką kalbant. Jis irgi kalbėjo užupietiškai.

– Ne, dabar nieko nereikia. Eik. Ir duris uždaryk, – pasakė senutė. Berniukas, gal šiek tiek ir nusivylęs, atidarė priebučio duris ir išėjo laukan. Jam darant duris, kažkur pasigirdo paukščiuko purptelėjimas.

– Tas berniukas irgi kalba užupietiškai! – negalėdamas patikėti sušuko Halas. Tačiau senutė labai susikaupusi pylė ką tik iš berniuko gautą raudoną skystį į butelį. Visi namai netikėtai prisipildė rožių aromato. Jorgitos pilamas skystis tikriausiai buvo rožių vanduo.

– Šio berniuko mama Laura anksčiau gyveno anoje sienos pusėje, Baltarusijoje. Netekėjusi pastojo, todėl bijodama

tėvo ir vyresnio brolio perbėgo čia. Pagimdė tą berniuką, sakė, kad jo tėvas Urbonas. Ir atsiuntė jį pas mane mokytis užupiečių kalbos. Ir iš kurių laikų tas Urbonas... – taip kalbėdama Jorgita dar kartą patikrino vandens temperatūrą ir paliepė: – Na, viskas baigta. Įmerkite čia kojas ir rankas. Tai tradicinis Užupio gydymo būdas, penkioms minutėms pamerkus rankas ir kojas nebereikės baimintis dėl nušalimo.

Halas, vis kosėdamas, nusiavė batus, nusimovė kojines ir įmerkė abi kojas. Vanduo buvo drungnas. Sumerkė ir abi rankas. Taip padarius, niežulys po truputį liovėsi. Ausys ir nosis irgi niežėjo, tai Halas pamerkė ir jas. Per tą laiką Jorgita stalą uždengė staltiese ir padėjo didžiulę sriubos lėkštę su šaukštu. Paskui dingo tamsoje, o iš jos pasirodė rankose laikydama puodą su karšta sriuba.

– Na, o dabar, nusišluostęs rankas ir kojas, pasrėbkite sriubos.

Atnešė didžiulį rankšluostį. Halas, nusišluostęs rankas ir kojas, atsisėdo prie stalo.

– Užvalgius karštos sriubos, kosulys praeis, – čiauškėjo Jorgita, pildama Halui į lėkštę dar garuojančią sriubą.

– Dėkui.

Halas, nukamuotas alkio, ėmė godžiai srėbti. Senutė, atsistojusi šalimais, žiūrėjo, kaip jis valgo. Halas šliurpė lyg pamišęs, bet staiga pakėlė galvą ir tarė:

– Tikrai skanu. Kas tai per sriuba? Sklinda jazminų aromatas.

Senutė, rodos, nesuprato nė žodžio, ką Halas kalbėjo angliškai.

– Sriuba – geriausias vaistas nuo kosulio. Valgykite, dar yra, – kalbėdama dar kartą Halui įpylė sriubos. Nežinia, ar dėl jos, bet Halo kosulys liovėsi.

– Keista. Regis, ir anksčiau esu ragavęs tokios jazminais dvelkiančios sriubos. Nors negaliu prisiminti nei kur, nei kada, – samprotavo Halas. Atrodė, kad senutė nesuprato, ką Halas kalbėjo angliškai, nes nieko neatsakė, tik iš pinto krepšelio ant stalo išėmė didžiulį duonos kepalą ir papjaustė. Halas paėmė vieną riekę, padažęs į sriubą valgė ją. Senutė patenkinta glostė jį akimis.

Tuo metu pasigirdo vaikų kikenimas. Jie, atidarę priebučio duris, buvo spėję įslinkti vidun.

– Dariau! Vėjas pučia, daryk duris! – subarė vaikus senutė. Jie, baisiai išsigandę, sprukdami trinktelėjo durimis. Vėl pasigirdo paukščiuko purptelėjimas.

– Tie kaimo vaikai. Dabar žiema, negali niekur toliau nulėkti, nuobodžiauja, – kalbėjo senutė.

Išbėgę į kiemą vaikai pasakojo, ką matę, kaimo žmonėms, vis dar besibūriuojantiems priešais namą. Tikriausiai klojo, kad nepažįstamas azijietis dabar valgo sriubą, Jorgita į jį žiūri ir panašiai. Tarp tų, kurie klausėsi, buvo žinančių, kokios skanios Jorgitos verdamos sriubos. Tokie rijo seilę. Kiti labai rimtai kažko klausinėjo. Ne tik vaikai, bet ir suaugusieji buvo įkalinti šios žiemos, neturėjo kuo užsiimti, nuobodžiavo.

Halui viską suvalgius, senutė Jorgita atnešė puodelį karštos arbatos ir pasiteiravo:

– Jūs irgi Užupio respublikos pilietis?

Halas, linktelėjęs galva, tarė:

– Taip. Atskridau surasti Užupio respublikos. Tik niekur negaliu rasti. Todėl atvykau pas jus.

Vargu ar senutė Jorgita suprato, ką Halas pasakė angliškai. Bet Halas vis tiek kalbėjo:

– Marija pasakojo, kad gyvenote Užupio respublikoje. Pasakykite, kur ji yra.

Senutė Jorgita nesuprato Halo žodžių. Tik šypsojosi kaip saulė.

– Kadaise aš irgi mokėjau angliškai. Tačiau kai vyras išvyko ieškoti Užupio respublikos, jau beveik penkiasdešimt metų visiškai anglų kalba nešneku, nieko nebesuprantu. Tikriausiai per tą laiką viską pamiršau.

Halas bandė išklausti:

– Kas atsitiko jūsų vyrui?

Senutė nesuprato, ko Halas klausė, ir tik šypsojosi.

O tada... Tamsioje svetainėje pasigirdo paukščiuko purptelėjimas, lyg kas būtų suplazdenęs sparnais. Halas nustebęs pakėlė galvą. Tamsoje greitai praskrido du paukščiukai.

– Kas tai? – paklausė Halas. Senutė lyg susigėdusi nusišypsojo ir parodė į krosnies viršų. O ten buvo prilipdyta daugybė kregždžių lizdų, ir iš kiekvieno į Halą spygsojo bailios akytės. Halas nustebęs pažvelgė į kregždžių lizdus ir sušuko: – Čia kartais ne kregždės?

– Gerdihalui mirus, palikau Vilnių ir atsikėliau čia. Tačiau atlėkė kregždės ir ėmė lipdyti lizdus.

Halas negalėjo patikėti:

– Tokią šaltą žiemą yra kregždžių, tikrai keista.

Senutė nieko neatsakė Halui, bet, norėdama kai ką parodyti, paėmė jį už rankos ir nuvedė į kitą svetainės galą, kur stovėjo mažas vaikiškas staliukas. Tame staliuke, kiekviename atidarytame stalčiuje, buvo matyti sulipdyti kregždžių lizdai. Kai kurie paukščiukai, pamatę Jorgitą, ėmė čiauškėti.

– O Dieve! – nusistebėjo Halas.

– Iš pradžių kregždės pradėjo lipdyti lizdus šito staliuko stalčiuose. Tai Gerdihalo staliukas. Žiūrint į lizdus staliuko stalčiuose, atrodė, kad pats Gerdihalas grįžo namo. Jų kasmet daugėjo, o dabar kregždės jau lipdo lizdus visuose namuose.

Senutė vėl paėmė Halą už rankos ir nuvedė prie sieninio laikrodžio, pritaisyto prie kitos svetainės sienos. Laikrodis buvo senas, jau kadai kadės sustojęs, net durelių nebebuvo – ir jo viduje buvo keli kregždžių lizdai. Lizduose tupintys paukščiai užmiegotomis akimis stebėjo Halą.

– Cha! Tikrai įdomu, – pasidžiaugė Halas.

– Ne tik čia. Ateikite.

Parodė seną smuiką, gulintį ant lentynos. Smuiko viduje irgi buvo vienos kregždžių porelės lizdas. Ten tupinčios kregždės žiūrėjo užmiegotomis akimis ir tyliai cypčiojo.

– Čia pats naujausias lizdas. Gerdihalo smuikas, šitos nelabosios ir jį užėmė.

– Tikrai nuostabu.

– Kai ateina pavasaris, visą dieną skraido po lauką,

bet žiemą tupi troboj. Šitos, kaip ir pats Gerdihalas, tuo metų laiku pasidaro tikros išdykėlės. Todėl, kai tik ateina svečių, namus užtemdau. Tada jos mano, kad jau naktis, ir ramiai sau tupi.

Tai štai kodėl ir langai uždengti storomis užuolaidomis, ir oras tvankus – viskas dėl kregždžių.

– Iš pradžių vyliausi, kad atėjus rudeniui išskris. Tačiau ruduo atėjo, o jos kaip čia, taip čia. Viduje visada šilta, tad veikiausiai pamiršo, kad metų laikai keičiasi. Negaliu pamiršti į krosnį prikišti malkų, kad viduje nuolat būtų šilta.

Halas pamatė prie krosnies sukrautas šūsnis malkų.

– Pirma keletą metų kartu gyveno Žemaitis, nebuvo taip sunku. Iki rudens priruošdavo užtektinai kuro.

Halas, netikėdamas savo ausimi, pasitikslino:

– Sakėte, Žemaitis? Tik nesakykite, kad kalbate apie tą patį legendinį Žemaitį, Užupio respublikos didvyrį.

Bet senutė juk visiškai nesuprato, ką kalbėjo Halas, todėl tęsė pradėtą kalbą:

– Žemaičiui mirus, man padeda mažasis Kornelijus. Tik ir jis, atėjus pavasariui, išvažiuos. Sako, važiuos į Vilnių, taps krepšininku. Labiau jaudinuosi dėl to, kas rūpinsis kregždėmis man mirus.

Senutės balsas skambėjo liūdnai ir vienišai. Kad ją kiek pralinksmintų, Halas priėjo prie sienoje įtaisyto jungiklio ir pasiteiravo:

– Kiek kregždžių čia auginate? Galima, pažiūrėsiu uždegęs šviesą?

Senutė šypsodamasi kaip saulė linktelėjo galva. Halas paspaudė elektros mygtuką. Viduje nušvito, o būrys kregždžių, triukšmingai suplasnojusių sparnais, čiauškėdamos pakilo į viršų. Nuo krosnies, iš stalo stalčių, iš sieninio laikrodžio, iš smuiko, iš po stalo vienu metu pasipylė galybė kregždžių ir ėmė svaiginamai šaudyti po svetainę.

– Kaip nuostabu! – sušuko Halas. Senutė, matyt, buvo patenkinta tuo gyvu kregždžių sparnų plazdenimu, nes žiūrėjo šviesiomis kaip saulė akimis ir plačiai šypsojosi. Paukščiai tūpė jai ant galvos, ant pečių.

– Na, vaikeliai, matau jau pietų metas, – tarstelėjo senutė kregždėms ir įbėrė lesalo į dubenį prie krosnies. Paukščiai visi kaip vienas puolė prie maisto. Kol paukščiai juodavo prie dubens, senutė šalimais buvusį kibirėlį sklidinai pripylė tyro vandens.

Šviesoje matėsi, kad namai buvo visiškai užimti kregždžių. Kur tik koks plyšelis, visur prilipdyta kregždžių lizdų, po jais ant grindų baltavo paukščių išmatos. Atrodė, kad tai buvo ne žmogaus, o kregždžių troba.

Apžiūrėjus į griuvėsius panašią gryčią, Halui į akis krito ant kitos sienos kabantys įstiklinti rėmai. Tuose rėmuose buvo vėliava. Ją išvydęs Halas sušuko:

– Ar ten tik ne Užupio respublikos vėliava?

Negalėdamas nuleisti akių, it pakerėtas artinosi prie sienos, kur ji kabėjo. Toji vėliava buvo visiškai tokia pat, kaip ir vakar vakare matytoji jaunosios Jorgitos bute Vilniuje, tačiau Halas žiūrėjo į ją taip susijaudinęs, lyg seniai

nebūtų matęs nieko panašaus. O senutė pasilenkusi kažką šnibždėjo kregždėms. Galbūt aiškino, kad šiandien namie yra svečių, ir prašė gražiai elgtis.

ADUTIŠKIO JORGITA

– Tai mano vyro palikimas, – pasakė Jorgita, Halui vis dar tebežiūrint į vėliavą.

– Nustebau pamatęs, kad saugote Užupio respublikos vėliavą, – kalbėjo Halas.

– Jei atpažįstate respublikos vėliavą, jūs, be abejonės, užupietis. Jūs pirmas tėvynainis, kurį sutinku po Žemaičio mirties, – pasakė Jorgita. Kalbėjo be galo liūdnai ir rodėsi vieniša. Kiek laiko patylėjusi, tarsi ką prisiminusi, vėl prabilo: – Turiu kai ką parodyti. Sekite paskui.

Senutė sugriebė Halo ranką ir nusitempė į tamsų koridorių. Koridoriaus sienos buvo nulipdytos kregždžių lizdais, jos šaudė tai čia, tai ten. Koridoriaus gale pravėrė vienas duris.

Ten pasirodė gana erdvus, tvarkingas kambarys. Jame rikiavosi daugybė sekcijų, kuriose matėsi visokiausių daiktų, nuotraukų. Pro langą sklido dienos šviesa, todėl medinės grindys net blizgėjo. Tačiau, kitaip nei svetainėje, tame kambaryje buvo taip šalta, kad net nosį surietė.

– Čia tarsi koks mažas muziejus! – pasakė Halas. Ir,

nežinodamas, nuo ko pradėti apžiūrinėti, tik dairėsi į kairę ir į dešinę. Pirma priėjo prie kitame gale stovinčios sekcijos, kurioje buvo didžiulė vėliava. Tai irgi buvo Užupio respublikos vėliava, kaip ir įrėmintoji svetainėje.

– O šitą man atidavė Žemaitis prieš pat mirtį, – kalbėjo Jorgita, stovėdama už netekusio žado ir spoksančio į vėliavą Halo. Atidarė sekciją ir ištraukė po vėliava gulėjusią dėžutę. Iš ten išėmė seną atvirlaiškį.

– Pažiūrėkite, šita vėliava kabėjo ir čia.

Ji rodė atvirlaiškį su nespalvota viduryje ežero pastatytos senovinės pilies nuotrauka. Virš pagrindinio elegantiškos ir grakščios, isškaptuotos iš marmuro pilies bokšto plevėsavo Užupio respublikos vėliava, už ežero, tolumoje, kilo snieguotos viršukalnės, kažkuo primenančios Alpes. Tai buvo visiškai toks pat atvirlaiškis, kurį Halas vakar vakare rodė Jorgitai Vilniuje. Dabar jis žiūrėjo į nuotrauką tarsi pirmąkart.

– Tikrai graži pilis.

– Čia Užupio respublikos prezidento rūmai. Seniai, labai seniai, kai man buvo tik kokie ketveri penkeri metai, šitame pilies kieme sveikindama su pergale įteikiau gėlių maratono bėgikui Žemaičiui, kuris grįžo laimėjęs aukso medalį, – kalbėjo senutė Jorgita, paskendusi prisiminimuose.

Halas, dar labiau susijaudinęs, paklausė:

– Buvote sutikusi tą legendinį didvyrį Žemaitį?

Nežinia, ar Jorgita suprato, ką Halas kalbėjo angliškai, ar ne, tačiau, vis šypsodamasi kaip saulė, tęsė:

– Iš nugaros pastumta suaugusiųjų rankų, priėjau prie laurų vainiku pasipuošusio Žemaičio ir ištiesiau rankoje laikytą gėlių puokštę, o jis, nuo pečių nusisiautęs didžiulę vėliavą, apgaubė ja mano pečius. Tačiau buvau dar maža, tad nesupratau, kaip tai svarbu, ir kaipmat viską pamiršau.

– Kaip nuostabu, sutikote patį Žemaitį.

– Žemaitis buvo mano tėvo adjutantas. Kartu su juo išvyko į karą. Tačiau, tėvui kritus mūšio lauke, mūsų tėvynės nebeliko, o Žemaitis tapo ūkininku. Nuo tada iki pat mirties rūpinosi manimi, vis vadindavo panele. Prieš išleisdamas paskutinį atodūsį grąžino šitą vėliavą, kurią jau buvau pamiršusi. Buvo tikrai geras, paprastas žmogus...

Taip pasakiusi persižegnojo. Kaire ranka, lyg būtų kairiarankė.

– Kas ir kam siuntė šį atvirlaiškį? – paklausė Halas, žiūrėdamas į užrašą neaiškiomis raidėmis ant kitos atvirlaiškio pusės.

Senutė atsakė tarsi būtų supratusi klausimą:

– Jį siuntė Užupio respublikos liaudies poetas Urbonas savo sūnėnui. Tuo metu sūnėnas gyveno tremtyje, kažkur tolimoje šalyje. Čia kvietimas grįžti į tėvynę, kuri atgavo nepriklausomybę.

Atrodė, kad besikalbėdama su Halu senutė po truputį pradėjo prisiminti anglų kalbą, kurią buvo seniai pamiršusi.

– Laiškas, rašytas paties Urbono ranka, nuostabu, –

kalbėjo Halas, vartydamas rankose atvirlaiškį ir stebėdamasis.

– Urbono sūnėnas – mano vyras.

Tarsi netikėtai kažką prisiminusi, senutė pridūrė šypsodamasi:

– Tačiau vos trisdešimt dvejų sulaukusios Lauros tauškalai, kad Kornelijus – Urbono sūnus, visiškai neįtikėtini. Ir ne tik ji taip pliauškia. Iki šiol, jei tik netekėjusios merginos pagimdo vaiką, skelbiasi, kad jie – nuo Urbono.

Halas nusijuokė:

– Tai Urbonas buvo didis žmogus, ar ne?

– Na, merginos ir lieka merginos. Tikriausiai kiekviena ne vieną ir ne du kartus svajojo apie Urbono glėbį, skaitydamos „Rytą Julijai“. Net jei vadinosi ir ne Julijomis. Tačiau ne tos naivios merginos mane labiausiai piktina. Vis atsiranda žmonių, laikančių Urboną kažkokia neegzistuojančia šmėkla ir be menkiausio pagrindo teigiančių, esą jo parašytus eilėraščius parašė jie patys. Yra toks rašytojas Rusijoje, kuris pavogė Urbono eiles ir atvirai išleido jas savo vardu.

Tai išgirdęs Halas sušuko:

– Aš irgi esu sutikęs panašių žmonių. Vienas toks teigė, kad „Poetus kolonijose“ parašė Ukrainos poetas Jaroslavas.

Jorgita atsiduso:

– Todėl Urbonas jau seniai buvo taip pasakęs: „Jei norime susigrąžinti prarastą šalį, turime susigrąžinti prarastas eiles.“

Halas itin jautriai tarsi sau tarė:

– Mano tėvas irgi panašiai kalbėjo. Jis norėjo, kad jo kaulai būtų užkasti Užupio respublikoje tam, kad prasikaltų eilėraščių daigai, – Halo akys paplūdo ašaromis.

Senutė Jorgita žiūrėjo į jį nenuleisdama akių ir, norėdama nuraminti, giliai iš sekcijos ištraukusi seną eilėraščių rinkinį tarė:

– Perskaityti vieną juokingą Urbono eilėraštį?

Taip kalbėdama kaire ranka pavarčiusi lapus surado eilėraštį. Ir pradėjo skaityti:

Šlubi paštininkai
Miega laiškų krepšyje
Akli gydytojai
Miega pirmosios pagalbos krepšyje
Kurti čigonai
Miega smuiko dėkle
Visi žmonės nešiojasi krepšius
Kad galėtų miegoti įlindę į juos

Kažkurioje karalystėje
Galbūt Japonijos
Žmonės iki šiol
Miega įlindę į avimus batus
Tačiau po revoliucijos
Mūsų kaime
Tai uždraudė
Todėl visi nešiojasi krepšius

Halas, išklausęs iki šios vietos, daugiau nebegalėdamas tvardytis, plūsdamas ašaromis sukikeno. O senutė, skaniai nusikvatojusi, skaitė toliau:

Vis dar neturėdamas krepšio nusprendžiau
Miegoti įlindęs į kregždžių stalčių
Kaip jūs įlindę į puodus
Nusprendėte miegoti su varlėmis
Kaip jūsų dukros įlindusios į degtukų dėžutę
Nusprendė miegoti su degtukais

Halas nebesitvardydamas juokėsi susiėmęs už pilvo. Net nosis pradėjo bėgti. Šniurkščiodamas nosimi tarė:

– Urbonas buvo tikrai juokingas žmogus. Močiute, o jums teko susitikti Urboną, kol jis dar buvo gyvas?

Jorgita gūžtelėjo pečiais ir atsakė:

– Urbono taip ir neteko sutikti, – pagalvojo ir tęsė: – Nors nežinau, gal ir teko. Ne, ne, be jokių abejonių, buvau jį sutikusi.

Tarsi norėdama įrodyti savo žodžius, parodė į sekcijoje esančią nuotrauką:

– Ten mano vyro šeimos nuotrauka, joje yra ir Urbonas.

Nuotrauka buvo sena, nespalvota. Nuotraukos viduryje nejudėdamas sėdėjo rūstus vidutinio amžiaus vyras su medaliu, prisegtu ant krūtinės, šalimais jo – elegantiškai apsirengusi dama, priešais juos stovėjo maždaug šešerių septynerių metų berniukas ir penkerių šešerių metų mergaitė, o

už vidutinio amžiaus vyro ir damos šiek tiek palinkęs stovėjo aukštas vyriškis vešliais ūsais, kuriam buvo per trisdešimt. Iš jų drabužių ir senovinio fono buvo galima manyti, kad tai XIX amžiaus pabaigos kažkurios aukštuomenės šeimos nuotrauka. Tačiau ta nuotrauka buvo visiškai tokia pat, kaip vakar Jorgitos bute Vilniuje matyta nuotrauka. Atrodė, kad net pats Halas to nesuprato, tik įdėmiai apžiūrinėjo kiekvieną asmenį, esantį nuotraukoje.

– Štai šis asmuo mano šešuras, išsiųstas į tolimą šalį kaip Užupio respublikos ambasadorius, bet girdėjau, kad, praradęs tėvynę, nusižudė nebegalėdamas pakelti liūdesio, – kalbėjo senutė Jorgita, pirštu rodydama į vidutinio amžiaus vyrą.

– O ne! – apgailestaudamas sudejavo Halas.

Senutė visiškai ramiu balsu tęsė toliau:

– Mano tėvas ir šešuras buvo labai artimi draugai. Todėl galima sakyti, kad šie du vaikai – mano pusbrolis ir pusseserė. Bet šis vyresnis pusbrolis vėliau tapo mano vyru.

Halas, lyg viską suprasdamas, linkčiojo galva ir klausėsi. Senutė pasakojo toliau, rodydama į aukštą vyrą vešliais ūsais, kuriam buvo per trisdešimt:

– Šis asmuo ir yra tas garsusis Urbonas. Tuo metu labai dažnai žaisdavau su pusbroliu ir pusseserė. Be to, eidavau pas juos į svečius iš šios ponios mokytis skambinti fortepijonu. Tad žinoma, kad tuo metu būsiu sutikusi ir Urboną. Bet tai buvo jau taip seniai, kad net ir nebepamenu.

Halas pakinknojęs galva, pritarė:

– Visko pasitaiko. Panašiai kaip tamsa vakarais užkloja laukus, taip ir užmarštis uždengia tolimus atsiminimus.

Jorgita linktelėjo. Atrodė, kalbėdamasi su Halu, po truputį pradėjo prisiminti anglų kalbą, kurią buvo visai pamiršusi.

– A, o čia mano sūnus Gerdihalas, – pasakė senutė, rodydama į rėmelį, buvusį kitoje sekcijoje. Ten buvo matyti jaunas, maždaug dvidešimties metų vyras. Tvirtai sučiaupęs lūpas, nepalenkiamas jaunuolis, žvelgiantis tiesiai prieš save, kažkuo priminė azijietį. – Kai nebeliko vyro, Gerdihalas buvo vienintelė viltis mano gyvenime. Tikrai protingas vaikas. Apie užupiečių kalbą net nekalbu, laisvai šnekėjo lietuvių, rusų, lenkų, anglų, vokiečių ir prancūzų kalbomis. Rašė straipsnius įvairiausių šalių laikraščiams.

Iš po nuotraukos ištraukė iškarpų albumą ir didžiuodamasi atvertė jį priešais Halą. Halas stebėjosi:

– Oho, nepaprastas jaunuolis.

Jorgita, nelabai kreipdama dėmesio į Halo žodžius, tęsė:

– Jis netgi išvertė ir išleido Urbono eiles įvairiausiomis kalbomis.

Ji parodė knygas, sukrautas sekcijos apačioje. Halas nustebęs paklausė žiūrėdamas į tas knygas:

– Visas tas knygas išvertė jūsų sūnus?

Jorgita, nekreipdama dėmesio į Halo klausimą, tarsi sau burbėjo:

– Tačiau mano vaikelis mirė trisdešimt trejų.

– O ne! – nė pats nesuvokdamas suriko Halas.

– Jį nužudė Sankt Peterburge.

– O ne! – dar kartą sušuko Halas.

– Žmonės kalba, kad Gerdihalą nužudė, nes jam nepavyko pasikėsinti į Rusijos imperatorių.

– O ne! – skausmo pilnu balsu sušuko Halas.

Tiesą sakant, tai buvo labai senas įvykis, todėl Jorgita, pamiršusi liūdesį, tik šypsojosi giedrai kaip saulė. Ir prabilo, lyg abejotų, ar Halas supranta jos kalbą:

– Viską suprantate, ką kalbu?

Halas, ryžtingai linktelėjęs, atsakė:

– Žinoma. Užupietiškai kalbėti nemoku, tačiau jus suprantu.

Senutė pusiau tikėdama, pusiau abejodama tęsė:

– O čia mano anūkė Marija.

Parodė į dar vieną nuotrauką sekcijoje. Tai buvo plačiai besišypsančios mergaitės, kurią Halas šiandien ryte buvo matęs priešais „Užupio“ viešbutį, nuotrauka. Pažiūrėjęs į Marijos nuotrauką, Halas linksmai nusijuokęs tarė:

– Marija! Šiandien ryte buvau sutikęs Vilniuje. Tikrai graži ir protinga mergaitė.

Neaišku, ar Jorgita suprato, ką kalbėjo Halas, nes tęsė pradėtą kalbą:

– Marija – Gerdihalo ir Julijos duktė.

Senutė Jorgita iš sekcijos išėmė nuotrauką ir paglostė mergaitės veidą. Pakėlusi galvą, pasakė žiūrėdama į Halą:

– Gerdihalui mirus, Julija su mažu vaiku rankose buvo pabėgusi į tolimąją Kordobą.

– Kordobą? Ispanijos pietus?

Jorgita, pritariamai pakinknojusi, tęsė:

– Pabėgo į tą tolybę, tačiau nė Julija negalėjo pakelti nostalgijos. Visi Užupio žmonės tokie. Todėl galiausiai nušoko nuo Kordobos tilto, nusižudė.

– O! – sušuko Halas skausmo pilnu balsu. Tačiau Jorgita negailestingai ramiai žiūrėjo kažkur toli į erdvę.

– Mirtis nušokus nuo Kordobos tilto... Prisimenu tokį eilėraštį, – murmėjo Halas tarsi sau, vis naršydamas po atmintį, bandydamas prisiminti eilėraštį, kurį galiausiai pradėjo deklamuoti angliškai:

Jei kada nors kur nors
Mes vėl susitiktume
Pasiimkime skėčius laukti lietaus
Lietaus kaip sidabrinė mėnulio šviesa
Lietaus kaip žydra pianino sonata

Tiesą sakant, mes šioje šalyje
Lietaus sezono
Neturėjome
Todėl alyvmedžiai nuvyto
Paukščiai nebedainavo
O tavo lūpos sukepė.

Halui deklamuojant eilėraštį, Jorgita giedromis akimis žiūrėjo į jį. Buvo aišku, kad ji supranta, ką Halas deklamuoja angliškai. Halas tęsė:

Jei kada nors kur nors gal net tolimojoje Kordoboje
Ar net ant Kordobos tilto vėl susitiktume
Sulėtinkime žingsnius
Kad pamatytume drugelio sparnų plazdenimą
Po tiltu plevenančių drugelių
Sparnų plazdenimą pamatytume

Tiesą sakant mes šioje šalyje
Pavasario saule švytinčios popietės
Neturėjome
Žuvys po šaltu ledu nejudėjo
Pumpurai nesprogo
O abi tavo rankos visada buvo šaltos.

Senutės akyse suspindo skaidrios ašaros.

– Ką gali žinoti, gal ir nelaimingoji Julija, stovėdama ant Kordobos tilto, prisiminė šį eilėraštį. Žinote, kieno tai eilės?

Nustebintas netikėto senutės klausimo Halas tik patraukė pečiais, tačiau nieko neatsakė.

– Tai į anglų kalbą išverstos Urbono eilės.

Halas, be galo sujaudintas, sušuko:

– Pasirodo, mano mėgstamas eilėraštis „Mirtis nuo Kordobos tilto“ parašytas Urbono!

Tačiau Jorgita, nekreipdama dėmesio į Halą, pasakojo:

– Julijai mirus, Marija basomis grįžo namo. Ach! Iki mirties nepamiršiu to vaizdo, kai mažoji Marija basomis grįžo namo.

Taip kalbėdama nebegalėjo suvaldyti į akis plūstančių ašarų. Tačiau vis tiek šypsojosi giedrai kaip saulė.

O tada... Netikėtas šalto vėjo gūsis privertė Jorgitą atsisukti lango pusėn ir sušukti:

– Dariau!

O ten prie plačiai atverto lango prilipę kaimo vaikai, kurį laiką spoksoję į vidų, greit atšoko. Jorgita, priėjusi prie lango, uždarė jį tardama:

– Kaimo žmonėms žiemą nėra nei kur nueiti, nei į ką pažiūrėti. Jei pas ką atvažiuoja svečių, tai jau pramoga.

Už taip kalbančios Jorgitos nugaros plačiai driekėsi laukas, kur vis be perstojo snigo.

Prie lango prilipę ir į vidų spoksoję vaikai, skubiai nušokę pastebėti Jorgitos, dabar skuodė už namo kampo ir ten susirinkusiems žmonėms pasakojo, ką matę. Jie tikriausiai apsakinėjo, kad senelė Jorgita nepažįstamam užsieniečiui rodė sekcijoje esančias nuotraukas, aiškino, kas ten yra, o užsienietis, linkčiodamas galva, klausėsi ir kažką sakė, galiausiai užsienietis pradėjo beveik dainuodamas kažką deklamuoti, Jorgita paplūdo ašaromis ir panašiai. Tarp tų kaimo žmonių, kurie buvo girdėję ankstesnį vaikų pasakojimą, buvo ir labai susidomėjusių, kurie iškart ėmė kažko klausinėti. Jie tikriausiai niekaip negalėjo patikėti, kad Jorgita susišneka su užsieniečiu.

Kai kuriuos tikriausiai sujaudino Jorgitos liūdesys, nes akys paraudo nuo ašarų.

– Anksčiau ir aš gyvenau mieste. Gerdihalui mirus, atvažiavau čia. Čia mano tėvo gimtinė, Žemaitis čia dirbo žemę.

Ji nugrimzdo į prisiminimus ir vėl pajuto gyvenimo beprasmybę. Lyg norėdama užgožti užplūdusius jausmus, parodė dar vieną nuotrauką ir pasididžiuodama sušuko:

– O čiagi mano vyras!

Nuotraukoje, kurią jį rodė, matėsi vestuvinę suknelę vilkinti ir plačiai besišypsanti Jorgita ir jos sutuoktinis. Tačiau ta nuotrauka buvo visiškai tokia pat, kaip matytoji Jorgitos bute Vilniuje. Bet atrodė, kad Halas to nepastebėjo.

– Jūs be galo graži, o jūsų vyras, pasirodo, irgi gražuolis, – žavėdamasis kalbėjo Halas.

Senutė tuos žodžius nuleido negirdom ir tęsė savo:

– Kartu su tėvu išvyko į užsienį, gyveno tremtyje, paskui grįžo atgal ir vedė mane. Niekada gyvenime nepamiršiu tos dienos, kai vėl susitikau su pusbroliu.

Dabar Halas daugiau nieko nebesakė, tik ausimis godžiai siurbė žodžius. Senutė pasakojo:

– Mes susitikome Vilniaus oro uoste. Tą dieną grįžau iš Danijos, o ūkininku tapęs Žemaitis atvažiavo manęs pasitikti. Pasiėmęs didžiausią žąsį, tarsi žąsis krypuodamas pats apledijusiu keliu, Žemaitis garsiai pašaukė mane: „Jorgita!“ Žinoma, išgirdęs tą kvietimą, tik sapnuose sapnuotas pusbrolis atsisuko ir pamatė mane! Tada kaip tik

buvo atvažiavęs ieškoti nepriklausomybę atgavusios Užupio respublikos.

– Tikrai romantiška.

– Tik jis manęs neatpažino. Juk išsiskyrėme tada, kai man buvo dar šešeri, tai kaip atpažinsi tą mergaitę praėjus beveik dvidešimčiai metų.

Halas linkčiojo galvą, o senutė porino:

– Kitą dieną pusbrolį netikėtai sutikau Rusijos stačiatikių cerkvėje. Šiuolaikinis jaunimas tikriausiai negalėtų paslėpti savo jausmų, pultų tiesiai į glėbį. Bet tais laikais mes buvome labai drovūs. Pasiūliau susitikti „Mano kavinėje". O Žemaičiui liepiau atvesti jį į mano namus. Pusbrolis tuo metu dar nežinojo, kad aš – jaunesnioji pusseserė, su kuria kadaise buvo išsiskyręs.

– Ir vėliau tapo jūsų vyru? – nekantraudamas paklausė Halas.

Senutė, nuvokusi Halo klausimą, pakinknojo galvą ir pasakė:

– Pusbrolis, palikęs Gerdihalą mano įsčiose, kitą rytą išėjo ieškoti Užupio respublikos. Deja, daugiau nebegrįžo.

Halas klausėsi šios graudžios istorijos, liūdnai žiūrėjo ir atsargiai paklausė:

– Ar nekaltinate jo?

Nežinia, ar senutė suprato, ko klausė Halas, ar ne, nes šypsojosi vis taip pat giedrai kaip saulė ir pasakojo:

– Užupyje yra tokia patarlė: „Jei vyras nepasiekia savo tikslo, išėjęs iš namų, nebegali grįžti atgal." Todėl aš didžiuojuosi savo vyru. Ir savo sūnumi Gerdihalu.

Halas be žodžių pritarė.

Sekcijoje buvo saugoma ir daugiau įvairių daiktų: ambasadoriaus smokingas, batai, akiniai, parkeris, medalis ir kitkas. Pasak Jorgitos, visa tai šešuro palikimas.

Vartant tuos daiktus, kažkas pabeldė į langą ir pašaukė: „Jorgita! Jorgita!“ Halas ir senutė Jorgita pasuko galvas lango pusėn. Už lango matėsi tik didelį juodą skėtį laikančio žmogaus figūra. Virš to juodo skėčio vis snigo.

Senutė Jorgita priėjo prie lango. Halas irgi. Lauke stovėjo mažas senukas su juodu skėčiu ir, užvertęs galvą, žiūrėjo į langą. Tas senukas tikriausiai bus iš vaikų išgirdęs, kad Jorgita verkia, ir atėjęs jos paguosti.

– Mindaugai, tu tikrai nepakenčiamas pensininkas!

Jorgita atidarė langą. Ir kažką sušuko už lango stovinčiam Mindaugui. Mažasis senukas su skėčiu nedrąsiai šypsodamasis bandė teisintis lietuviškai. Jorgita persimetė keliais žodžiais su juodą skėtį laikančiu senuku ir uždarė langą, paliepusi Halui:

– Truputį palaukite. Regis, man vis dėlto teks išeiti. Jei neišeisiu ir tiesiai visko nepapasakosiu, šio kaimo žmonės mirs iš smalsumo.

Senutė Jorgita išėjo į lauką. Kai ji atidarė duris, pasigirdo triukšmingas kregždžių čiauškėjimas. Jorgitai išėjus, kambaryje vienui vienas likęs Halas toliau įdėmiai smalsiai kilnojo daiktus sekcijose.

Senutei Jorgitai atidarius priebučio duris ir pasirodžius kieme, stoviniuojantys žmonės visi ėmė džiaugtis, ploti.

Tikėdamiesi, kad ji galiausiai patenkins jų smalsumą, spraudėsi aplink. Ir be paliovos žėrė klausimus. Jorgita aiškino, kaimo gyventojai klausėsi ir linkčiojo galvas. Ir vėl klausė. Matyt, teiravosi, kas tas ponas užsienietis, ko atvykęs, kokia kalba jiedu šnekasi.

Kol Jorgita ties priebučio durimis šnekučiavosi su kaimo gyventojais, Halas žiūrinėjo seną gramofoną, plokšteles, vasaros kurorte fotografuotas nuotraukas, jaunos Jorgitos, maitinančios vaiką, kuris tikriausiai buvo Gerdihalas, nuotrauką. Ir tuo metu akys užkliuvo už keisto leidinėlio. Tai buvo teatro bukletas. Nieko negalvodamas čiupo jį ir ėmė sklaidyti.

Ten buvo daug ir smulkiai prispausdinta, tačiau ne angliškai ar rusiškai – ko gero, lietuviškai. Taigi Halas nesugebėjo perskaityti nė vienos eilutės. Tik pervertė bukletą ieškodamas nuotraukų. Išvydo juodus drabužius vilkinčio jaunuolio nuotrauką. Vyras nuotraukoje rimtu veidu žvelgė į priekį. Halas vertė bukletą ieškodamas daugiau nuotraukų. Kitame puslapyje buvo garbingo, gal penkiasdešimties metų vyro, nutaisiusio iškilmingą šypseną, nuotrauka. Iš jo išdidžios laikysenos ir pakilios mimikos galėjai spręsti, kad jis buvo arba trupės režisierius, arba teatro direktorius. Paskui rado maždaug keturiasdešimties metų vyro nuotrauką. Veidas jo buvo išbalęs, plaukai susivėlę. Kietai sučiauptos lūpos, į kamerą įsmeigtas žvilgsnis tvoskė laukinio žvėries įniršiu. Be jokios abejonės, jis turėjo atlikti pagrindinį vaidmenį. Halas, susirėmęs akimis su tuo laukiniu žvilgsniu, greit nuvertė

tą lapą. Kitame puslapyje buvo maždaug trisdešimt penkerių metų aktorės nuotrauka. Moteris, viena ranka parėmusi smakrą, išvargusi, abejingai žiūrėjo į priekį... Tolesnė nuotrauka greičiausiai buvo viena iš spektaklio scenų: didžiulį kelioninį krepšį laikantis maždaug keturiasdešimties metų vyras vienui vienas stovi prie ilgo kelio, besidriekiančio tuščiais laukais. Galbūt laukia autobuso. Žiūrint į tą nuotrauką kilo viena abejonė: kaip įmanoma įgyvendinti tą nuotraukoje matomą realų vaizdą teatro scenoje, ne kine? Paskutiniame lape buvo nespalvota vyro elegantiškais ūsais fotografija, jam turėjo būti gerokai per trisdešimt. Matyt, pjesės autoriaus nuotrauka. Vyras taip gundomai šypsojosi lūpų kampučiais, kad tikriausiai nė viena moteris negalėjo atsispirti, kol jis buvo gyvas. Bet tai buvo tik senos nuotraukos kopija, išilgai ėjo įbrėžimas, ir kokybė buvo ne pati geriausia.

Tai buvo visiškai toks pat, kaip šį rytą iš Alvydo gautas bukletas. Tačiau atrodė, kad Halas nepastebi to panašumo. Bukletą padėjo į vietą sekcijoje.

Padėjęs bukletą į vietą, pamatė dar vieną įdomybę. Tai buvo vokas su užrašu „Rimui". Jam pasidarė smalsu, kas tai per laiškas.

Tuo metu į trobą grįžusi Jorgita jam paaiškino:

– Ten laiškai, kuriuos mano vyras parašė savo draugui Rimui.

Halas atsiklausė, ar jis gali perskaityti. Senutė Jorgita, paėmusi voką iš sekcijos, padavė Halui. Jis atsargiai iš jo ištraukė laišką.

Ten buvo sudėti trys laiškai, parašyti angliškai. Vienas labai trumpas, o kiti du – ilgoki. Halas pirmiausia perskaitė trumpąjį.

Mielas mano drauge Rimai,

Jei šiandien vis dėlto neišvyktum į Kišiniovą važiuojančiu autobusu ir dar keletą dienų pasiliktum Vilniuje, būčiau be galo dėkingas, kad parašytum adresą, kur esi apsistojęs. Tik radęs laiko, užsuksiu į šį viešbutį patikrinti Tavo atsakymo.

10 val. 2 min.

Tavo draugas Halas

P. S. Vilma tikrai be galo graži ir paslaptinga moteris.

Šį laiškutį perskaitęs, Halas turbūt pamanė, kad nemandagu šitaip kištis į kitų gyvenimą, todėl tuos du neskaitytus sudėjo atgal į voką, tik paklausė:

– Čia parašyta apie važiavimą į Kišiniovą, Rimas moldavas?

– Matyt, – pasakė senutė Jorgita. Pamąsčiusi paneigė: – Ne, ne, esu viena ausimi girdėjusi, kad Rimas, rodos, buvo Estijos rašytojas, o nuo kažkokios ligos mirus broliui vedė brolienę, kad galėtų prižiūrėti brolio vaikus, ir dabar gyvena Moldovoje.

Halas pritarė:

– A, dabar ir aš pamenu. Buvo toks Užupio respublikos paprotys vesti mirusio brolio žmoną, kad galėtum rūpintis jo vaikais.

Senutė Jorgita, palingavusi galvą, pridūrė:

– Užupiečiai turi plačią širdį.

Sekcijoje Halas išvydo ir daugiau keistų daiktų, užimančių visą lentyną. Tai buvo įrėmintas mirusiojo portretas ir šalimais padėta į audeklą susukta dėžutė. Priešais portretinę nuotrauką padėtas medalis ir revolveris, o ant dėžutės, susuktos į audeklą, raudona rožė.

– O kas tai? – paklausė Halas.

Senutė Jorgita šypsodamasi giedrai kaip saulė pasakė:

– Tai mano šešuro pelenai. Vyras atsivežė vykdydamas paskutinį velionio norą: išbarstyti pelenus Užupio respublikoje. Bet mirė taip ir neradęs Užupio respublikos, mirė net ir Gerdihalas, todėl šie pelenai ir liko čia, nesugebėję grįžti į tėvynę. Dabar telieka laukti, kad Marijos sūnus įvykdytų velionio valią.

Halui buvo sunku sulaikyti užplūdusius jausmus, jis rankomis uždengė akis. Ir paplūdo ašaromis. Nenorėdamas jų rodyti, nuėjo prie lango. Ten matėsi tik platūs laukai ir nesibaigiantis sniegas.

– Gal norėtumėte pasiklausyti muzikos?

Halui už nugaros pasigirdo senutės Jorgitos balsas. Halas nieko neatsakė. Senutė ištraukė vieną plokštelę ir uždėjo ant patefono. Nors prietaisas atrodė neveikiantis, plokštelė ėmė suktis. Kartu su kažkokiu treškesiu pasigirdo iškilmingos ir kartu liūdesį žadinančios muzikos preliudija. Halas iš nuostabos pakėlė galvą.

Pasibaigus liūdnai preliudijai, didingas ir tuo pat metu rafinuotas tenoro balsas pradėjo giedoti Užupio

respublikos himną. Halas sudrebėjo visu kūnu, paskui užmerkė akis ir klausėsi įsitempęs, nekrustelėdamas nė vienu raumeniu. Už lango ant plačių laukų be perstojo snigo.

VILNELĖS PAKRANTĖJE

Kai Halas, paėmęs kelioninį krepšį, išėjo pro Jorgitos namų duris, lauke bebuvo keletas vaikų: jie spardė vienas kitam iš kojinės pasidarytą mažą kamuoliuką. Suaugusieji tikriausiai dėl šalčio nebegalėjo tverti lauke ir buvo sulindę į trobas.

Išvydę Halą tarpduryje, vaikai metė savo žaidimą ir vienas po kito ėmė šūkauti: *Hello! Hello!* Halas, pasisukęs į vaikus, atsakė: *Hello!* Vaikai patenkinti be perstojo šaukė *Thank you!*, *OK!* Halas atsakė: *Thank you!* Kiti skubiai išlėkė pranešti kaimo gyventojams, kad Halas jau išvykstąs.

– Kur dabar keliausite? – paklausė senutė Jorgita, išėjusi pro duris.

– Jei surasiu Užupio respubliką, pranešiu. Vėl galėsite nueiti prie prezidento rūmų, kur kadaise Žemaičiui įteikėte puokštę gėlių, – pasakė Halas.

Senutė šypsojosi giedrai it saulė. Ji palydėjo Halą iki kaimelio pakraščio.

Kol Halas ėjo tuo pačiu keliu per kaimą, lydimas

Jorgitos, susirinko daugybė žmonių. Atėjo ne tik žąsimi nešinas ūkininkas, senukas Mindaugas su juodu skėčiu, jaunuolis su ramentu, bet ir žmonių su akordeonu ar smuiku. Net ir tie, kurie iš pradžių ėjo su kažkokiu piktdžiugišku smalsumu, supratę, kad užsienietis jau palieka kaimą, dabar šiek tiek apgailestavo dėl to. Du muzikantai, sliūkinę paskui Halą ir Jorgitą, užgrojo liūdną atsisveikinimo melodiją. Halą ir Jorgitą lydintys kaimo gyventojai, paveikti muzikos, atrodė labai susikaupę. Visiškai nederėdami prie tokios nuotaikos, šunys bėgiojo šen bei ten po snieguotus laukus, vizgindami uodegas.

Kaimelio pakraštyje Halas išsiskyrė su senute Jorgita. Atsisveikino ir su kiekvienu iš paskos atlydėjusiu kaimo žmogumi. Ne tik žąsį laikančiam ūkininkui, senukui Mindaugui su juodu skėčiu, jaunuoliui su ramentais, bet ir kiekvienam vaikui paspaudė ranką. Pabaigoje – ir atsisveikinimo melodiją grojantiems muzikantams. Vienas ūkininkas Halui padovanojo porą sniegbačių, kurių tikrai reikėjo einant apsnigtais laukais. Halas, juos paėmęs, iškeliavo. Be perstojo snigo.

Prie koplytėlės stabtelėjęs pažvelgė atgal. Tolumoje boluojantys kaimo kontūrai atrodė lyg pakilę į orą. Halas padėjo krepšį ant žemės ir apsiavė sniegbačius. Nužvelgė kelią, kuriuo turės eiti. Ant kelio, sniege rikiavosi duobučių virtinė. Tai buvo jo paties pėdsakai, palikti atklampojant čia. Tačiau tos duobutės buvo bebaigiančios užsnigti.

Halas pradėjo eiti palei duobutes sniege, bet į jas statyti kojas vengė. Su sniegbačiais eiti buvo kur kas lengviau.

Grįždamas pamatė, kad ant kalvos pastatytas sieninis laikrodis su atidarytu dangčiu vis dar stovėjo. Tačiau sieninį laikrodį nešusio vyriškio nesimatė. Halui parūpo, kur tas vyriškis. Gal palikęs sieninį laikrodį kur nors nuėjo, o gal beeidamas įgriuvo į sniego pusnį ir neišsikapanojęs sušalo. Bet Halas negalėjo per daug susivėlinti. Jau buvo pradėję temti.

Kai išbrido iš apsnigto šalutinio kelio ir pasiekė pagrindinį, kur buvo išlipęs iš Jono taksi automobilio, aplinkui jau buvo prieblanda. Tuščiame kelyje nesimatė nė vieno pravažiuojančio automobilio. Kol apdujęs stovėjo šalikelėje ir beviltiškai žvalgėsi, tolumoje pasirodė mažas geltonas autobusiukas su įjungtomis šviesomis. Tai buvo labai seno modelio mašina su atsikišusia priekine dalimi.

Halas išbėgo į kelio vidurį ir ėmė mojuoti rankomis. Autobusas, atvažiavęs iš labai toli, burgzdamas linksmai atsiduso ir sustojo priešais Halą. Laimei, važiavo į Vilnių. Halas į jį įlipo.

Atrėmė galvą į šaltą langą ir važiavo abejingai žvelgdamas pro jį. Slinko snieguoti laukai ir miškai. Kartais pasirodydavo ir kaimelių, bet jie tuoj pat išnykdavo tamsoje.

Grįžus į Vilnių buvo septynios valandos. Nors laikrodis rodė tik septynias, jautėsi gili naktis. Apšalusiose gatvėse nesimatė nė gyvos dvasios.

Išėjęs iš autobusų stoties, atsargiai dėliodamas pėdas ledu aptrauktu keliu Halas nukiūtino iki „Užupio" viešbučio. Viešbučio pirmame aukšte šį vakarą jau skambėjo tranki muzika, žmonės linksmai šoko. Visiškai apsnigto Halo veidas viešbutyje pasirodė be galo pavargęs.

Priėjęs prie registratūros, jis pasiteiravo, ar per tą laiką jo kas neieškojo, ar kas nepaliko jam kokių žinučių. Darbuotojas pasakė, kad niekas nei ieškojo Halo, nei paliko jam kokių žinučių. Halas išėjo iš „Užupio" viešbučio.

Tuo keliu greitai pasiekė Vilniaus miesto teatrą. Teatro vietą buvo gerai išstudijavęs rytą Alvydo duotame buklete, todėl nebuvo sunku jį rasti. Kai nuėjo, buvo septynios valandos penkiasdešimt penkios minutės. Ateita kaip tik laiku.

Prieš įeidamas į salę, apsidairė aplinkui tikėdamasis susitikti Alvydą. Tačiau jo niekur nesimatė. Alvydas dabar turbūt labai užsiėmęs, ruošiasi spektakliui, tad Halas įžengė į salę.

Teatro salė buvo gana erdvi. Žiūrovų vietos išdėstytos dviejuose aukštuose, tačiau susirinkusiųjų nebuvo daug, todėl antras aukštas buvo visiškai uždarytas. Apatiniame aukšte sėdėjo gal keturiasdešimt penkiasdešimt žiūrovų ir laukė, kol uždanga pakils.

Halas apžvelgė žiūrovų vietas. Vis dar ieškojo Alvydo.

Jo niekur nesimatė. Antro aukšto vietos buvo visiškai tuščios. Greitai šviesos užgeso, ėmė kilti uždanga.

Pirmoji scena vyko kažkokio miesto geležinkelio stoties perone. Įvairiausios šeimos, nešinos didžiausiais daiktų ryšuliais, laukė traukinio. Nė vieno teksto žodžio nesuprantantis Halas nenutuokė, į kokią padėtį buvo patekę šie veikėjai. Atrodė, kad jie buvo tremiami į kokį tolimą kraštą, galbūt Sibirą.

Kažkoks girtuoklis ėmė kažką nurodinėti traukinio laukiantiems žmonėms, o stora ponia gana griežtai jį subarė. Scenoje buvę žmonės vienu balsu nusijuokė. Atstumtas girtuoklis pradėjo ilgą monologą. Pasigirdus monologui, iš žiūrovų pusės atsklido juokas. Žinoma, Halas nesuprato, ko jie juokiasi.

Tuomet pasirodė vyras, nešinas didžiuliu kelioniniu krepšiu. Jis labai susirūpinęs apžvelgė perone susibūrusius žmones ir kaip kokį eilėraštį deklamuodamas ėmė sakyti monologą. Tikriausiai tai buvo pagrindinis šio spektaklio veikėjas. Sakant monologą visi prožektoriai apšvietė tik jį.

Tikriausiai turėjo atvažiuoti traukinys, nes nuaidėjo švilpukas, pasigirdo pranešėjo balsas, žmonės kėlė savo ryšulius ir ruošėsi lipti į traukinį. Elegantiškai apsirengusi, maždaug trisdešimties metų moteris, kuri tikriausiai atliko pagrindinį moters vaidmenį, paskubomis įbėgo į sceną, tarsi bijotų praleisti traukinį, o paskui ją įžengė ūkininkas, nešdamas tos moters daiktus. Scenos šviesos po truputį geso kartu su įvažiuojančio į stotį traukinio

garsu ir triukšmu, kurį skleidė stabdomi ratai trindamiesi į bėgius.

Scenoje užgesus šviesai, Halas apžvelgė žiūrovų vietas. Žmonių veidai buvo be galo rimti. Halas atsisuko pažiūrėti į antrą aukštą. Visiškai tuščiame antrame aukšte sėdėjo Alvydas. Matyt, sėdėdamas ten, vertino savo paties spektaklį.

Kai vėl užsidegė šviesos, dekoracijos buvo pasikeitusios, dabar tai atrodė kaip traukinio vidus. Ankstesnėje scenoje stovėję žmonės jau sėdėjo traukinio viduje, užėmę savo vietas. Visų veidai buvo liūdni. Vyras, kuris tikriausiai buvo pagrindinis šio spektaklio veikėjas, dabar sėdėjo priekyje ir skaitė knygą. Girtuoklis stovėjo perėjime ir, iš butelio kliūkindamas degtinę, sakė ilgą monologą. Per jo monologą iš žiūrovų pusės kartais pasigirsdavo kikenimas. Halas, pasukęs galvą, pažiūrėjo į antrame aukšte sėdintį Alvydą. Šis, smakrą parėmęs ant turėklų, žvelgė scenos link.

Tuo metu scenoje, perėjime, pasirodė moteris, turbūt pagrindinio moters vaidmens atlikėja, ir, išvydusi pagrindinį spektaklio veikėją, labai nustebo. Apsidžiaugusi kažką pasakė. Bet pagrindinis pjesės veikėjas, atrodė, nepažino tos moters. Jiedu apie kažką pasikalbėjo. Scenos gilumoje sėdintis vyras pakilo iš vietos ir ėmė groti tradiciniu lietuvišku muzikos instrumentu. Visi scenoje buvę žmonės pakilo iš savo vietų ir, grodami muzikos intrumentais, žiūrėjo į tą vyrą. Kol grojo muzika, pagrindinė veikėja vis kažką kalbėjosi su pagrindiniu

veikėju. Tarp žiūrovų sėdintį Halą staiga ėmė marinti miegas, jis ėmė knapsėti. Vis dar nebuvo pripratęs prie laiko skirtumo. Be to, tą rytą buvo nukakęs iki Adutiškio prie Baltarusijos sienos, ilgai klampojęs snieguotais keliais, todėl smarkiai pavargo. Halas kaipmat krito į miegą.

Dangus buvo pilnas skraidančių paukščių, o kalvos viršūnėje prie didžiulio sieninio laikrodžio stovintis vyriškis žvelgė į juos. Danguje, kur skraidė paukščiai, plazdėjo Užupio respublikos vėliava. Halas iš nuostabos atmerkė akis. Tuo metu scenoje viena iš moterų šoko vagono perėjime. Visi scenoje sėdintys žmonės stebėjo jos šokį ir plojo delnais. Keletas žiūrovų irgi plojo pritardami aktoriams. Tuo metu iš dangaus leidosi angelas. Jis, palengva nusileidęs ant scenos, kažką ėmė kalbėti ten esantiems. Halas atsigręžė į antrą aukštą. Antrame aukšte sėdintis Alvydas stebėjo žiūrovus, laukdamas jų reakcijos. Halas nenorėjo, kad Alvydas jį pamatytų, ir greitai atsisuko į sceną. Pačiame scenos priekyje sėdintis pagrindinis veikėjas kažką rimtai rašė į užrašų knygutę. Gal tai buvo eilės. Tuo metu visos šviesos apšvietė tik jį, tad visai galėjo būti, kad ir tas šokis, ir angelo nusileidimas buvo eilėraščio vaizdai. Halą vėl numarino gilus miegas.

Praėjo kiek laiko ir pagrindinis veikėjas, nešinas didžiuliu kelioniniu krepšiu, jau stovėjo vienas prie kelio, besidriekiančio per tuščius, apsnigtus laukus. Atrodė, kad laukė autobuso. Buvo viena keista detalė – tas fonas, kuriame stovėjo vyras, atrodė labai realiai. Halas,

norėdamas tiesiai paklausti Alvydo, kaip sugebėta sukurti tokį realų vaizdą teatro scenoje, ne kine, staiga pasimuistė. Scenoje į banditus panašūs du vyrai šautuvais grasino keleiviams. Nelauktai pastebėję pagrindinį veikėją, banditai atrodė labai nustebę. Atidavė pagarbą jam. Halas vėl užsnūdo.

Šalimais sėdintys žiūrovai giliai atsiduso. Tas atodūsis pažadino Halą, jis atsitokėjo. Scenoje didžiuliu kelioniniu krepšiu nešinas pagrindinis veikėjas stovėjo tarsi laukdamas autobuso. Scenoje pavaizduotas kelias, besidriekiantis per tuščius laukus. Bet jau nei laukai, nei kelias neatrodė realūs, buvo kažkokie nenatūralūs. Halas vėl užmigo.

Netrukus pasigirdo žiūrovų plojimai, o jų išgąsdintas Halas pabudo. Scenoje leidosi uždanga, žiūrovų pusėje žiebėsi šviesos. Halas vėl atsisuko į antrą aukštą. Alvydas ten tebesėdėjo vienas. Nusiraminęs ėmė ploti kartu su kitais. Uždanga vėl pakilo, išėję aktoriai lenkėsi žiūrovams. Šie ėmė dar garsiau ploti. Halas, pasiėmęs savo kelioninį krepšį, pakilo iš vietos ir nuėjo pas antrame aukšte sėdintį Alvydą.

– *Hi!* Halai! – tiesdamas ranką sušuko Alvydas ir be galo apsidžiaugė jį pamatęs.

Halas, priėjęs prie jo, spausdamas ranką tarė:

– Žinai, tu tikras genijus!

Alvydas, širdyje, aišku, džiaugdamasis, tačiau stengdamasis išlikti kuklus sumurmėjo:

– Ką jau, ką jau. Ar supratai spektaklį?

– Žinoma, ne visas detales. Juk tekstas visiškai man nepažįstamas. Tačiau bendrą vaizdą pavyko pagauti. Scenarijus parašytas idealiai. Aktoriai vaidino puikiai, be jokių priekaištų, su dramatišku patosu. Ypatingą įspūdį paliko pagrindinio aktoriaus vaidyba.

Alvydas tam pritarė:

– Aleksandras Sankt Peterburgo teatrų festivalyje yra gavęs apdovanojimą už geriausią vyro vaidmenį.

– Bet net ir nuostabiausias aktorius negali atskleisti visų savo talentų, jei pjesė nekokia.

Alvydas, pritaręs ir tam, paklausė:

– Ar buvo kokių vietų, kurios nepatiko?

Halas pamąstęs atsargiai pratarė:

– Man atrodo, kūrinys tobulas. Gal nebent...

Alvydas sukluso. Halas padvejojęs tęsė:

– Norėjau iškelti tik vieną dalyką – šiuolaikiniame teatre ir kine nelabai naudojamą vidinį regėjimo lauką.

– Ką turi omenyje? – Alvydas labai susidomėjo.

Halas vis taip pat atsargiai dėstė:

– Na, pavyzdžiui, ta scena, kai traukinio viduje žmonės šoko, iš dangaus nusileido angelas, o pagrindinis veikėjas ėmė rašyti eilėraštį. Visos šviesos susikoncentruoja ties pagrindiniu veikėju. Tai irgi galima pavadinti vidiniu regėjimo lauku. Šitokios scenos tiesiogiai atskleidžia, kas dedasi veikėjų viduje. Netgi tokios senos teatro išraiškos formos kaip monologai tam tikra prasme irgi yra vidinis regėjimo laukas.

Alvydas linksmai atsiliepė, tarsi būtų viską supratęs:

– O, tikrai įdomus požiūris! Niekad apie tai nebūčiau pagalvojęs!

Halas kalbėjo toliau:

– Nemanau, kad tai šios pjesės trūkumas. Vidinis regėjimo laukas dažniausiai pasitelkiamas ne parodant gyvenimą, o tiesiogiai atskleidžiant autoriaus idėją – ar tik šiuolaikiniame teatre jo nebus vengiama dėl šios funkcijos.

Alvydas garsiai patvirtino:

– Iš tiesų, iš tiesų! Tavo mintyse yra racijos.

Halas dar pridūrė:

– Na, žinoma, nėra lengva pastatyti spektaklį visiškai atsisakant vidinio regėjimo lauko, naudojant tik išorinį. Galbūt todėl šiuolaikiniame teatre istorijos visiškai sugriaunamos.

Alvydas sutiko. Tuo metu žiūrovai, sėdėję apatiniame aukšte, pradėjo eiti iš salės. Į išeinančius žiūrovus žiūrėdamas Halas paklausė:

– O kaip Vilma?

– Nėra ko jaudintis. Greičiausiai rytoj paleis iš ligoninės. Žinoma, net ir išėjus iš ligoninės kurį laiką reikės ramybės.

Halas, išgirdę Alvydo žodžius, ramiau atsiduso:

– Ačiū Dievui.

Alvydas norėjo nuraminti Halą:

– Tu neatsakingas už tai, kas atsitiko Vilmai. Inga irgi sutinka su manimi. Ji sakė, kad buvo tave sutikusi vakar vakare.

Halas pasvyravęs tarė:

– Dėkui, kad supranti. Tačiau ar negalėčiau bent kartą susitikti su panele Vilma?

Alvydas nesuprato:

– Kodėl?

Halas, nežinodamas, ką atsakyti, pasakė:

– Nes... Žinoma, net jei tai, kas atsitiko panelei Vilmai, ir nėra mano kaltė... Bet aš vis tiek jaučiu kažkokią moralinę atsakomybę už tai, kas atsitiko.

– Moralinę atsakomybę? Aišku, iš idėjos mes visi nuo pat gimimo vien savo buvimu esame kažkaip morališkai atsakingi kitiems žmonėms, – pasakė Alvydas ir pats nusijuokė. Paskui puolė smarkiau: – Na, ir kaip ruošiesi prisiimti tą „moralinę atsakomybę“? Manai, susitikęs ją ir bandydamas kaip nors banaliai paguosti, jau prisiimsi tą moralinę atsakomybę?

Halas nuleido galvą:

– Tu teisus. Net jei ir sutiksiu ją, niekaip negaliu padėti.

Halui daugiau nieko nebeliko, tik atsisveikinti ir paspausti ranką. Aktoriai ir teatro darbuotojai jau buvo pradėję Alvydo ieškoti. Prieš nueidamas jis pasiūlė dar susitikti. Halas nusišypsojo bekraujėmis lūpomis ir pusiau pažadėjo:

– Jei tik bus įmanoma...

Halui išėjus iš teatro, lauke siautė pūga. Taip drėbė, kad priekyje nieko nesimatė. Kai kurie žiūrovai gatvėje valė sniegą nuo savo mašinų, pastatytų priešais teatrą. Kiti stūmėsi neužsivedančias mašinas.

Halas keistom akim nužvelgė pūgos pustomą kelią, tada pradėjo eiti. Žingsniavo turėdamas aiškų tikslą.

Iš pradžių atrodė, kad pasiklydo. Iš tikro nė kiek neklaidžiodamas nuėjo tiesiai į „Mano kavinę".

Viduje priėjo prie aukšto šviesiaplaukio jaunuolio, dirbančio prie baro, ir paklausė, ar Zoja jau baigusi darbą. Šviesiaplaukis atsakė, kad jau. Halas, užsisakęs stikliuką „Palangos", paklausė, ar negalėtų gauti keleto lapų popieriaus laiškams. Šviesiaplaukis jaunuolis iš po prekystalio ištraukė ir padavė gal penkiolika A4 formato lapų. Sakė naudoti kiek nori, o likusius grąžinti. Halas padėkojo ir nuėjo į tą vietą, kur prieš dvi dienas buvo sėdėjęs su Rimu. Pradėjo rašyti.

Brangus mano drauge Rimai,

Žiūriu, jau praėjo dvi dienos, o mano palikti laiškeliai guli vis ten pat, ir iš Tavęs nieko negirdėti, tad, be jokių abejonių, vakar sėdai į Kišiniovo autobusą ir dabar jau ten važiuoji. Tavo autobusas tikriausiai važiuoja kokiu apsnigtu keliu tarp miškų. Sakei, kad šiuo metų laiku, kai be perstojo sninga, kelionė iki Kišiniovo per Varšuvą truks kokias keturias dienas.

Dabar Vilniuje siaučia pūga. Žinoma, tegaliu savanaudiškai apgailestauti, kad jei šitokia pūga būtų prasidėjusi prieš dvi dienas, nebūtum palikęs Vilniaus, ir man dabar nereikėtų rašyti šio laiško.

Jei neklystu spėdamas, kad dabar sėdi autobuse į Kišiniovą, tai greičiausiai niekada neperskaitysi šio mano

laiško. Tačiau negaliu atmesti tos menkos galimybės, kad kitais metais, maždaug šiuo metu, vėl atvyksi į Vilnių ir kažkokiu stebuklingu būdų kas nors jį Tau perduos. Ir todėl, netgi manydamas, kad gali šito laiško niekada negauti, esu įsitikinęs, jog privalau jį parašyti dėl dviejų dalykų.

Pirma, noriu pasakyti, kad nuoširdžiai linkiu Moldovoje gyvenančiam Tavo broliui kuo greičiau pasveikti.

Žinoma, sakei, kad liga rasta pavėluotai, tačiau juk negalima paskubomis spręsti. Tarp mano pažįstamų žmonių yra tokių, kuriems jau prieš dvidešimt metų buvo diagnozuotas smegenų auglys, o jie iki šiol gyvena. Auglys per tuos dvidešimt metų nė kiek neišaugo. Tokių pavyzdžių begalės. Kažkokioje knygoje esu skaitęs, kad vėžio ląstelės kartais dėl visiškai nesuprantamų priežasčių nustoja augti ir daugintis. Todėl manau, kad jokiu būdu negalima prarasti vilties. Būsiu dėkingas, jei šiuos mano žodžius perduosi Donatai ir brolio vaikams.

Antra, šiandien mane visą dieną slėgė pareiga Tau pranešti apie nelaimę, atsitikusią panelei Vilmai. Rytą apie tai išgirdau iš talentingo Lietuvos dramaturgo ir aktoriaus Alvydo.

Pasak Alvydo, panelė Vilma vakar vakare bandė nusižudyti. (Maldauju, labai neišsigąsk. Alvydas ką tik pasakė, kad Vilma jaučiasi gerai ir tikriausiai rytoj bus paleista iš ligoninės.)

Aš gerai nė nežinau, kodėl panelė Vilma taip beprotiškai pasielgė. Po to man taip ir neteko su ja susitikti.

Dėl draugystės su Tavimi jaučiu pareigą susitikti su panele Vilma. Tačiau Alvydas kuo griežčiausiai sulaikė mane nuo šio žingsnio, esą, aš jai ne tik nepadėsiu, bet, atvirkščiai, dar labiau pakenksiu. Manau, Alvydo žodžiuose yra tiesos. Dabar panelei Vilmai labiausiai reikia psichologinio stabilumo. Todėl ir negalėjau su ja pasimatyti.

Iš pradžių buvo įvykęs šioks toks nesusipratimas, nes Alvydas buvo tikras, kad tas panelės Vilmos poelgis susijęs su manimi. Atseit panelė Vilma taip žiauriai pasielgusi todėl, kad aš, nuėjęs į Užsienio reikalų ministeriją, pas atsakingą už užsieniečius darbuotoją, ir gavęs leidimą tuoktis su ja, vis dėlto jos nevedžiau. Bet ir Alvydas, ir Vilmos sesuo Inga pripažino, kad tai tebuvo nesusipratimas. Todėl norėčiau, kad tarp Tavęs ir manęs neliktų jokių nesusipratimų.

Tiek parašius šviesiaplaukis vaikinas atnešė Halo užsisakytą stikliuką „Palangos“, ir Halas jį vienu mauku išlenkė. Tada pasižiūrėjo pro langą. Už lango vis dar siautė pūga. Taip drėbė, kad nesimatė net už kelių metrų kitoje gatvės pusėje buvusios sienos su atšokusiu tinku ir plikomis plytomis. Halas pasilenkė toliau rašyti ilgo laiško. Tik praėjus valandai baigė, perskaitė viską, ką buvo parašęs, apačioje prirašė datą, laiką ir pasirašė. Sulankstęs laišką, įsidėjo į kišenę ir pakilo iš vietos.

Iš „Mano kavinės“ išėjęs Halas pasuko tiesiai į „Užupio“ viešbutį.

Viešbučio registratūroje patikrino, ar per tą laiką niekas jo neieškojęs, ar niekas jam nepalikęs jokios žinutės.

Darbuotojas atsakė, kad nieko nėra. Halas paprašė savo voko, kurį buvo palikęs ryte. Darbuotojas, tarstelėjęs „žinoma“, padavė voką su laiškais.

Laiškai voke tebegulėjo taip, kaip juos ryte ten buvo sukišęs Halas. Prie jų dabar pridėjo ir „Mano kavinėje“ parašytą laišką. Vokas išsipūtė. Halas tą išsipūtusį voką užklijavo ir užrašė: „Mano draugui Rimui.“ Grąžino viešbučio darbuotojui, tardamas:

– Ar galėtumėte perduoti, jei kas nors manęs ieškotų?

– Žinoma, – atsakė darbuotojas paimdamas išsipūtusį voką.

– Na, tada iki, – tarė Halas.

– Sėkmės, – palinkėjo darbuotojas.

Halui išėjus iš „Užupio“ viešbučio, taip siautė pūga, kad negalėjai įžiūrėti, kas dedasi priešais. Vis tiek jis ėmė irtis pirmyn. Tačiau bematant pasiklydo. Beklaidžiodamas tamsiais, keistai susipynusiais skersgatviais, netikėtai priėjo Vilnelę. Jau buvo gili naktis, visi žmonės seniai sulindę į namus.

Halas, norėdamas susigaudyti, kurioje miesto vietoje esąs, sustojo Vilnelės pakrantėje ir apsidairė į visas puses. Tačiau buvo tiek priversta sniego, kad negalėjai nieko matyti.

O tada... Kažkas išniro iš tamsos. Halas ir apsidžiaugė, ir baisiai išsigando. Greičiausiai todėl garsiu balsu, smarkiai kosėdamas sušuko:

– Kas jūs?

Iš tamsos ateinantis žmogus netgi nekosėjo. Tik aidu

sugrįžo Halo ištarti žodžiai: „Kas jūs?“ Atrodė, kad visą miestą klojantis sniegas atmušė garsą.

– Aš pasiklydau. Gal žinote, kur dabar esame? – dar kartą sušuko Halas. Ir šį kartą Halo žodžiai sugrįžo aidu, o tas žmogus nieko nepasakė. Halas uždėjo dešinės rankos smilių ant kišenėje buvusio revolverio gaiduko.

Galiausiai jau buvo galima įžiūrėti tamsoje einančio žmogaus figūrą. Po blankiomis žibintų šviesomis pasimatė, kad tai buvo maždaug dviejų metrų ūgio vidutinio amžiaus vyras. Laimei, neatrodė nusiteikęs priešiškai. Abu skruostai įdubę, pečiai sustingę. Atrodė panašus į seniai darbą praradusį ar okupacijos metais ilgą laiką Sibiro tremtyje praleidusį žmogų.

Žiūrėdamas į pavargusią, išsekusią jo figūrą, Halas daugiau nė nemanė jo kalbinti. Tarsi jausdamas kažkokią baimę ir pagarbą vienu metu, pasitraukė iš kelio. Vyriškis praėjo priešais Halą ir tolo į tamsą.

O tada... Iš tamsos atsklido kažkieno balsas:

– Ar tu kartais ne Halas? Halas, tiesa?

Išgirdus šį balsą, Halo kūnas nuėjo pagaugais. Tai nebuvo nei anglų, nei lietuvių kalba, o užupiečių. Be to, atrodė, kad į tamsą einantis vyriškis sustojo ir atsisuko. Halas sušuko jam:

– Tai jūs kalbėjote?

Bet Halo žodžiai nuskambėjo ne užupietiškai, o angliškai. Halas dar kartą pabandė kalbėti užupietiškai, tik negalėjo išlementi nė žodžio. Tuomet vėl iš tamsos tas pats balsas prabilo užupietiškai.

– Halai! Tu? Tu grįžai? Ar ne?

Toli tamsoje stovintis vyriškis žiūrėjo į šią gatvės pusę ir nė nekrustelėjo. Todėl visiškai nesitikėjo, kad ką tik kalbėjęs žmogus buvo tas pats vyriškis. Ir vis dėlto Halas dar kartą sušuko tam vyrui:

– Iš kur jūs mane pažįstate?

Ir šį kartą Halo žodžiai nuskambėjo angliškai. Regis, Halas galėjo suprasti užupiečių kalbą, bet buvo visiškai užmiršęs ja kalbėti.

– Mano vardas Urbonas. Aš žinojau, kad grįši, – vėl prakalbo balsas iš tamsos.

– Urbonai! – sušuko Halas, drebėdamas iš džiaugsmo ir nuostabos.

O tada... Iš skersgatvio gilumos atvažiavo patrulinė policijos mašina, įsijungusi švyturėlius. Vyriškis greitai spruko į skersgatvį. Halas šaukė jam:

– Palauk! Šiek tiek palauk!

Bet sutiktasis jau buvo dingęs tamsoje.

– Urbonai! Urbonai!

Halas gal valandą dar klajojo po sniegus. Pagaliau surado kažkokį siaurą skersgatvį, kuriame blankiai degė žibintai. Stabtelėjęs po žibintais, išsitraukė vakar vakare žąsimi nešino ūkininko duotą Jorgitos raštelį ir pažiūrėjo į jį šviesoje. Paskaitinėjęs pradėjo eiti. Neilgtrukus rado Jorgitos namo kiemą.

Per baltą prisnigtą kiemą skersai nuėjo tiesiai į laiptinę. Laiptais, kur žybsėjo kaitrinės lemputės, užlipo iki ketvirto aukšto.

Priešais Jorgitos buto duris Halas pirmiausiai nusiėmė kepurę ir nukratė sniegą. Tada nupurtė sniegą nuo palto. Patrepsėjo ant kilimėlio prie durų, nukrėsdamas sniegą nuo batų. Ir tik tada nuspaudė skambučio mygtuką. Niekas viduje nė nekrustelėjo. Po kiek laiko dar kartą nuspaudė skambučio mygtuką. Niekas neatidarė.

Halas ištraukė vieną plytą iš sienos, kaip tai buvo dariusi Jorgita. Ir apgraibė vidų. Kažkur gilumoje užčiuopė šaltą raktą.

Atidarė duris, įėjo į vidų. Tamsus Jorgitos butas atrodė vienišas. Halas pirmiausiai patrepsėjo ant kilimėlio, patiesto viduje, ir nusipurtė sniegą nuo batų. Apgraibomis surado elektros jungiklį. Užsidegė elektros lemputė.

Butas buvo visiškai tuščias. Gerai pažįstamoje tuščioje svetainėje stovėjo tik sena, apdriskusi sofa ir mažas staliukas. Ant sienos kabėjusios vėliavos ir ant židinio buvusių nuotraukų niekur nesimatė.

Įėjo į miegamąjį, kur buvo praleidęs naktį su Jorgita. Ir ten visiškai nieko nebuvo, tik dulkės, storai nugulusios grindis. Atrodė kaip negyvenamas butas, iš kurio jau senokai visi išsikraustė. Peržvelgė tuščią miegamąjį, porą kartų linktelėjo galvą įsitikinęs, kad viskas yra taip, kaip ir turi būti. Vėl grįžęs į svetainę, nusiėmė kepurę, nusivilko paltą ir pdėjo juos ant sofos atlošo. Atsisėdo ant sofos.

Valandėlę pamąstė. Galiausiai atsegė kelioninį krepšį. Daiktai, kuriuos jis visą tą laiką nešiojosi kartu, buvo nepaliesti. Ištraukė į juodą audeklą suvyniotą dėžutę ir

portretinę nuotrauką, pastatė ant staliuko. Išėmė ir užvakar naktį iš Marijos pirktą raudoną rožę, padėjo ją ant dėžutės.

Pasirausęs kišenėje, susirado revolverį. Iš kitos kišenės išsitraukė šovinių dėžutę.

Iš šovinių dėžutės išėmęs saują šovinių, labai ramiais judesiais užtaisė revolverį šešiomis kulkomis. Kitus šovinius vėl subėrė į dėžutę. Lyg rusišką ruletę žaisdamas, pasukęs revolverio būgną, ginklą pridėjo prie smilkinio ir šovė.

Halas nusirito ant grindų kartu su šaižiu šūvio garsu. Mirė žiūrėdamas į erdvę pusiau pravertomis lūpomis. Tarsi prieš akis būtų prabėgę tėvynės, kurios taip ilgėjosi, vaizdai.

Po dviejų dienų, rytą, kieme priešais Jorgitos namus ėmė snigti. Lietuvos policininkai nenustatytos asmenybės azijiečio kūną, suvyniotą į baltą drobę, padėję ant neštuvų, įkišo į mašiną su mirksinčiomis signalinėmis šviesomis.

Po šio įvykio prabėgo trumpas lietuviškas pavasaris, trumpa vasara, trumpas ruduo ir vėl prasidėjo ilga žiema. Jorgita iš Halo palikto kelioninio krepšio išėmė jo palikimą ir tvarkingai sudėjo į sekciją. Dėliojant pasigirdo iš miego pabudusio kūdikio verksmas. Jorgita nubėgo prie lopšio, iškėlė kūdikį, apkabino jį ir atsisėdo ant senos sofos, kur Halas sėdėjo paskutinį kartą. Prasegusi marškinius, ištraukė akinamai baltą, geidulingą krūtį ir davė ją kūdikiui. Jis ėmė godžiai žįsti.

Tuo metu iš kažkur atsklido iškilmingas, bet kartu žadinantis liūdesį Užupio respublikos himnas, už lango snigo. Kūdikiui žindant, Jorgita sumurmėjo tarsi kalbėdama sau:

– Gerdihalai! Mano sūnau Gerdihalai!

Jos didžiulės giedros akys paplūdo ašaromis.

turinys

HAILJI

Ha-139

UŽUPIO RESPUBLIKA: ROMANAS / HAILJI; IŠ KORĖJIEČIŲ KALBOS VERTĖ MARTYNAS ŠIAUČIŪNAS-KAČINSKAS. – VILNIUS: LIETUVOS RAŠYTOJŲ SĄJUNGOS LEIDYKLA, 2012. – 232 P.

ISBN 978-9986-39-735-9

Pietų Korėjos rašytojo romanas apie Užupio respubliką. Vaizduojama, kaip korėjietis Halas atvyksta į Vilnių ieškoti mistinės Užupio respublikos, turinčios savo kalbą, himną, savą istoriją ir herojus. Su fantazija ir humoru pinamas pasakojimas apie turtingą praeities kultūrą bei dabarties Užupio menininkus ir institucijas, nevengiant kontroversijų ir mistifikacijų. Apie Užupio respubliką autorius jau parašė ir kino scenarijų.

UDK 821.531-31

Hailji

Užupio respublika

Romanas

Redaktorė Bronė Vinevičienė

Dailininkas Dovydas Čiuplys

Korektorė Virginija Savickienė

Maketavo Dalia Kavaliūnaitė

2012 08 20. 7,3 leidyb. apsk. l. 872-oji leidyklos knyga.

Išleido Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, K. Sirvydo 6, LT-01101 Vilnius, www.rsleidykla.lt / info@rsleidykla.lt

Spausdino „Standartų spaustuvė“, Dariaus ir Girėno g. 39, LT-02189 Vilnius

Haïlji (turėtume tarti Haildži, tikrasis vardas Rim Jong Joo) gimė 1955 metais Kyungju, Pietų Korėjoje, studijavo kūrybinį rašymą Seulo Chungango universitete, įgijo prancūzų literatūros magistro laipsnį Puatjė ir daktaro laipsnį Limožo universitetuose Prancūzijoje. Šiuo metu profesoriauja Seulo Donduko moterų universitete, dėsto kūrybinį rašymą. Pirmuoju savo romanu „Kelias į lenktynių žiedą" 1990 metais jis sukėlė nemažą šurmulį Korėjos literatūrinėje padangėje. Po to išleido dar 12 romanų, literatūros teorijos veikalą, 2 eilėraščių rinkinius (vienas anglų, kitas prancūzų kalba), kino scenarijų, dramą, apsakymų rinkinį. Du jo romanai ekranizuoti, vienas pritaikytas teatro scenai.

„Užupio respublika" (taip, tai lyg ir ta pati – už Vilnelės) – kiek melancholiškas, mistiškas, tačiau nestokojantis humoro romanas, kalba apie prarastus pasaulius, kurių nebeįmanoma susigrąžinti, apie praeitį, kurios pasekmių neįmanoma išvengti. Be kita ko šis romanas žavi kitos kultūros žmogaus, staiga atvykusio į nežinomą šalį, tapomais mūsų amžininkų portretais, teikia galimybę mums į save pažvelgti kito akimis. Hailji svajoja pastatyti kino filmą su garsiais aktoriais, kuriam scenarijų jau yra parašęs.

Kornelijus Platelis

ISBN 978-9986-39-735-9

